

1/2025

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JANUAR – PROSINEC

DNEVI LOVSTVA

Strokovni sejem lovske opreme

Celjski sejem

14.-16. MAREC 2025

ThermTec

CYCLONE

termovizijski monokularji

*Odlična in ugodna
izbira za vstop
v termovizijo*

OPTICS
TRADE

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na 031 770 520 (Optics Trade).

NOVOST

- Kompaktno **majhen in lahek** (tehta samo 255 g)
- Izjemno **visoka občutljivost senzorja** (NETD $\leq$ 20mK)
- **AI pametna kalibracija** zagotavlja nenehno ostro in jasno sliko
- Priloženi 2 **izmenljivi bateriji** z delovanjem do 20 ur

Cyclone 315
999 €

Cyclone 325
1.219 €

3 načini opazovanja

Poskenirajte
kodo za več
informacij

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CVIII., št. 1
januar – prosinec

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Gracer, d. o. o., Celje
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:
Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Alojz Kovšca, Martin Hočevar, Ivan Kuljaj, Igor Pičulin, Franc Rotar, Branko Tucovič, Franc Wakounig, dr. Jane Weber

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Oblikovanje in prelom: Andrej Filipčič

Obdelava fotografij: Milan Zupan

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 21.500 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovlec pošljite na e-naslov lovlec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografij, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovlec ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovlec oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovlec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovlec

Foto: Michael Wliger

IZ VSEBINE:

A. Kovšca:	Uvodnik	4
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		6
LOVSTVO		8
M. Hafner:	Srnjad in nekatere značilnosti rabe solnice	8
U. Kmetec:	Upravljanje s tujevodnimi vrstami divjadi	12
OSUPLJIVI GOZDNI SVET		16
M. Kišek Vovk:	Gozdovi iz davnine	16
PO LOVSKEM SVETU		19
P. Novak:	Razstavljeno lovsko bogastvo Županije Šomod na Madžarskem	19
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA		20
STAREJŠI KRONISTI O LOVU NA SLOVENSKEM		21
J. Kebe:	Lov na kune in kunarji v Loški dolini	21
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		22
F. Černigaj:	Bera na literarni natečaj prispelih besedil z lovsko tematiko v letu 2024	22
<i>Uredniški odbor</i>		
Založništva LZS:	Javni natečaj za prozna in pesniška literarna besedila z lovsko tematiko v letu 2025	23
D. Škodič:	Oblaki so rudeči	24
LOVSKO PESNIŠTVO		28
S. Grt:	Zore svit	28
LOVSKA ORGANIZACIJA		29
M. Janc:	21. Srečanje lovskih strelskih ekip LZS in HLS	29
Celjski sejem, d. d.:	Bližajo se tretji Dnevi lovstva na Celjskem sejmu!	30
U. Kmetec:	Izbrali najboljše oponašalce jelenjega rukanja	30
T. Renar:	Revija lovskih pevskih zborov in lovskih rogistov	30
J. Kuček:	Usposabljanje članov LD Tržišče o prvi pomoči in uporabi defibrilatorja	32
F. Steffe:	Zahvala dolgoletnemu predavatelju prof. dr. Liviu Jakominu	32
V. Remec:	Goričica	32
F. Rotar:	Tri desetletja lovskega petja v Kotljah	33
JUBILANTI		35
MLADI IN LOVSTVO		36
F. Klajne:	Lovlec s taborniki Roda Zelena Rogla Zreče	36
V. Gartner:	Obisk v LD Radeče	36
M. Kišek Vovk:	Bela omela – nadloga za drevo ali hrana za divjad?	37
LOVSKI OPRTNIK		38
B. Kovač Danč:	Oldtajmerski lov tokrat malo drugače	38
V. Mrzel:	LD Litija ima novo hladilnico in prežo	39
J. Weber:	LD Babno Polje organizirala Lov jubilarantov za leto 2024	39
F. Klajne:	Diana ga je nagradila	40
B. Ačko:	Spominska slovesnost v Frajhajmu pri Perkovem križu	40
T. Žgur:	Lovski golaž za dober namen na Furmanskem prazniku v Postojni	41
J. Žerdin:	Križevski rogist nastopil v župnijski cerkvi v Križevcih pri Ljutomeru	42
M. Pernat:	Skupni lov LD Puščava	42
M. Toš:	Lov in njegova družbena vloga v srednjem veku	43
Žan in Eva:	Fazanji ragu s šampinjoni	43
V SPOMIN		44
LOVSKA KINOLOGIJA		45
J. Verčko:	Praznik pasme koroški žigec v Libeličah na Koroškem	45
T. Sluga:	Usposabljanje za vodnike lovskih psov za lov na divjega prašiča	46
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	??

SLIKA NA NASLOVNICI:

Mufon (*Ovis amon*)

Foto: Tone Trebar

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic. Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosim, naj stopijo v stik z uredništvom. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5. – 31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9. – 31. 12.

mladica:

1. 5. – 31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8. – 31. 12.

košuta:

1. 9. – 31. 12.

teleta:

1. 9. – 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. – 31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8. – 31. 12.

košuta:

1. 9. – 31. 12.

teleta:

1. 9. – 31. 1.

junica, lanščak:

1. 7. – 31. 1.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8. – 28. 2.

ovca:

1. 8. – 31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. – 31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8. – 31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1. – 31. 12.

svinja:

1. 7. – 31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1. – 31. 12.

Poljski zajec

1. 10. – 15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11. – 28. 2.

Jazbec

1. 8. – 31. 12.

Lisica

1. 7. – 15. 3.

Šakal

1. 7. – 15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8. – 31. 3.

Navadni polh

1. 10. – 31. 11.

Alpski svizec

1. 9. – 30. 10.

Pižmovka

1. 1. – 31. 12.

Nutrija

1. 1. – 31. 12.

Fazan

1. 9. – 28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9. – 15. 11.

Raca mlakarica

1. 9. – 15. 1.

Šoja

1. 8. – 28. 2.

Sraka

1. 8. – 28. 2.

Šiva vrana

1. 8. – 28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Vidne in nevidne spremembe

Alojz Kovšca, predsednik LZS

Leto je naokoli in to je primeren čas, da potegnemo črto pod opravljene naloge in se pripravimo na nove. Lovska zveza Slovenije (LZS) je v tem času doživela kar nekaj sprememb: nekatere so na zunaj vidne, druge, morda še najpomembnejše, pa ne.

Naše glasilo *Lovec* spreminja svojo podobo. Kot ste že sami ugotovili, ko ste ga prelistali, smo sijajni papir zamenjali s takšnim, ki našim članom, katerih vid ni

kot poprejšnja leta, omogoča lažje branje ob luči. Opustili smo poštno ovojnino iz PVC-ja in jo nadomestili z ekološkim ovitkom iz papirja. Nanj se selijo novice in podatki, ki so sicer uporabni, vendar kratkotrajnejšega pomena. S to spremembo smo ustregli mnogim članom, ki so se na nas obračali zavoľjo težav pri prebiranju *Lovca*. Upam, da bo sprememba med članstvom dobro sprejeta, vsekakor pa je Uredniški odbor odprt za vaša mnenja in predloge. Želimo si ohraniti izviren videz in vsebinsko raven kakovosti glasila, obenem pa ga še bolj približati bralcem, upoštevajoč okoljevarstvene zahteve.

V vili Zlatorog smo očistili in opremili kletne prostore ter v njih uredili skladišče za lovsko literaturo. Tako smo prihranili znatno vsoto denarja, ki smo ga v preteklosti porabljali za najem skladišča v Radomljah. Tako smo rešili tudi težavo dostave naročenih izvodov iz skladišča najprej na sedež LZS, potem pa po območnih zvezah in lovskih družinah.

Predstavniki območnih lovskih zvez in lovskih družin lahko odslej ob vsakem obisku na sedežu LZS osebno prevzamejo potrebne količine knjig in drugih tiskovin, tarč in drugega materiala in ga neposredno dostavijo uporabnikom.

Predstavniki območnih lovskih zvez in lovskih družin lahko odslej ob vsakem obisku na sedežu LZS osebno prevzamejo potrebne količine knjig in drugih tiskovin, tarč in drugega materiala in ga neposredno dostavijo uporabnikom. Ob tej priložnosti bi rad izrekel veliko zahvalo zaposlenim, ki so poleg svojih rednih delovnih obveznosti sodelovali pri izdelavi skladiščnih regalov in selitvi več kot šestdesetih palet tiskovin. Posebna zahvala tudi lovkam in lovcem, ki so med prostimi vikendi poskrbeli za celotno selitev: najprej slovenskemu Klubu prijateljev lova iz Celovca, Manuelu Kosutniku, Josefu Kadischu, Michaelu Igercu in njihovemu predsedniku Johannu Kaiserju. Izmed domačih lovcev so pri selitvi pomagali Vanja in Matjaž Papež s sinovi Aleksandrom, Samuelom in Gabrielom iz Lovske družine (LD) Grosuplje, Alojz Bavdek, Vlado Vodopivec, Janez Debelak, Gregor Štrus iz LD Taborska jama, Miloš Roglič iz LD Šentlambert in Sandi Šenkinc iz LD Pivka. Vsem skupaj prisrčna hvala!

Vse foto: arhiv LZS

V vili Zlatorog smo očistili in opremili kletne prostore ter v njih uredili skladišče za lovsko literaturo.

V vili smo zaradi dotrajanosti zamenjali vsa okna v drugem nadstropju. Nadaljujemo s prenovo inštalacij, beljenjem in obnovo tal.

V vili smo zaradi dotrajanosti zamenjali vsa okna v drugem nadstropju.

Kot rečeno, so pomembne spremembe manj vidne, zato pa bolj občutne. Upravni odbor LZS je sledil priporočilu Komisije za finančno in gospodarsko področje LZS in določil članski prispevek za LZS za leto 2025 v višini 65 evrov. Nazadnje je bila višina prispevka določena leta 2012 v višini 55 evrov. Če bi želeli slediti inflaciji, bi bilo treba prispevek dvigniti na 72 evrov, vendar je Upravni odbor LZS upošteval dejstvo, da so v naših vrstah tudi člani, ki jim vsako višanje pomeni precejšnje finančno breme. Zato

Nova okna so lesena in so v skladu z zahtevami Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Nadaljujemo s prenovo inštalacij, beljenjem in obnovo tal.

smo sprejeli kompromisno rešitev, ki še vedno zagotavlja izvajanje vseh aktivnosti LZS v neokrnjeni obliki. Poleg tega smo sprejeli tudi sklep, da lovske družine poravnajo članski prispevek za LZS v dveh obrokih: prvi v višini 35 evrov zapade v plačilo 31. januarja 2025 in drugi v višini 30 evrov 31. maja 2025.

Poteka postopek spremembe pravil LZS. Pobude in predloge lovskih družin, območnih zvez in posameznikov je obravnavala komisija za organizacijska in pravna vprašanja. Osnutek predloga za spremembo pravil je potrdil Upravni odbor LZS, sledi obravnava na delnih občnih zborih in dokončni sprejem potrjenih rešitev na občnem zboru LZS junija 2025. Bistvene spremembe zadevajo organizacijo in izvedbo volitev predsednika in organov LZS, sestavo upravnega odbora, določitev pristojnosti komisij in delovnih teles LZS, doregistracijo pridobitnih dejavnosti, ureditev statusa kinoloških društev kot članic LZS, vključevanje LZS v širše družbeno okolje (lokalne skupnosti, nevladne organizacije, ministrstva Republike Slovenije in sodelovanje z lovsкими organizacijami drugih držav) ter novo pristojnost razsodišča kot mediacijskega organa za reševanje sporov.

LZS nadaljuje z vzpostavljanjem pogojev za vložitev ustavne presoje 14. člena Zakona o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov in iskanjem širše javne podpore za oblikovanje politične odločitve – spremembe zakona, ki krivično razlašča lovske družine.

Noveli Zakona o divjadi in lovstvu ter Zakona o ohranjanju narave sta pripravili resorni ministrstvi brez sodelovanja LZS. Lovska organizacija ju bo v primeru sprejema seveda spoštovala, vendar se ograjuje od odgovornosti glede posameznih rešitev in morebitnih negativnih posledic.

Nalog in dela nam ne bo zmanjkalo, volje zagotovo ne. Zahvaljujem se vsem, ki kakorkoli prispevate k skupnemu uspehu organizacije in vam želim srečno novo leto ter dober pogled!

Foto: Marjan Artnak

SOKOLARJENJA SO SE UDELEŽILI TUDI TRIJE ORLI

SLOVENSKE NOVICE, 5. 11. 2024 (Jože Žerdin) – Dvodnevnega dogodka pred beltinškim gradom so se poleg slovenskih sokolarjev udeležili še sokolarji iz Avstrije, Hrvaške, Italije in tudi z Nizozemske. Župan občine **Marko Virag** je zbranim namenil nekaj besed in poudaril trdno in trajno vez med človekom, živalmi in naravo. Dogodek je minil v želji, da bi zaživel v sozvočju z naravo, ki nas že sama opozarja, da ne smemo spreminjati njenih zakonitosti. V Beltincih so ponosni, da se sokolarji vsako leto radi vračajo na lov, zato vztrajno in zadovoljno ohranjajo ter oživljajo kulturno dediščino in običaje. Udeležence je pozdravila tudi predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed **Vilma Alina Bezenšek** ter spregovorila o zgodovini sokolarstva.

MEDVEDI V LOŠKO DOLINO VABIJO VES SVET

DELO, 14. 11. 2024 (Maja Prijatelj Videmšek) – Konec oktobra bi se medvedi počasi morali odpraviti spat, kolikor pač še spijo zaradi milejših zim. Z lokacij opazovalnic za fotolov,

ki ga organizira velik poznavalec gozdnih živali in notranjskih gozdov Miha Mlakar, jih je v resnici večina že izginila, na eni pa so se še pojavljali. »Medvedi pridejo ob 14. uri,« mi je dan prej sporočil Mihov kolega Jure, tudi sam poznavalec velikih zveri, s katerim smo se naslednje jutro odpravili v gozdove pod Snežnikom, le nekaj korakov od hrvaške meje. Ker je treba biti med čakanjem na medveda in opazovanjem karseda tiho in pri miru, je Mlakar osnovna navodila in nekaj podatkov o svoji dejavnosti povedal že med vožnjo do opazovalnic. Na več odsekih gozdne ceste so bili gozdarji in tovarnjaki, na katere so nalagali posekana drevesa. Po vsem gozdu so se razlegali zvoki motornih žag in zaskrbelo me je, da bodo odgnale medvede. A gostitelj me je pomiril, da so medvedi navajeni na takšne človeške zvoke. Ob zvokih žag, cerkvenih zvonov, avtomobilov se rodijo, živijo svoje skrivnostno življenje in poginejo – naravne smrti, če imajo srečo.

SREČANJE Z ZAMEJSKIMI LOVCI NA ZG. POLSKAVI

RTV SLO, ROJAKI, 16. 12. 2024 (Dušan Tomažič) – Na Zg. Polskavi in v Slivnici pri Mariboru je bilo na Martinovo soboto, 9. novembra, jubilejno, že **šestdeseto** srečanje predstav-

nikov Lovske zveze (LZ) Maribor s slovenskimi zamejskimi lovci iz avstrijske Koroške, ki so člani Kluba prijateljev lova (KPL) iz Celovca. Srečanje se je začelo s krajšim sprejemom pri lovskem domu Lovske družine Polskava in nadaljevalo s tradicionalnim skupnim lovom na fazane. Diana je bila lovcem izjemno naklonjena, lov pa vzorno organiziran in izveden. Po pozdravu uplenjeni divjadi so dogajanje preselili v Slivnico v Gostišče Lesjak, kjer so mariborski gostitelji pripravili »zadnji pogon« z bogatim in doživetim kulturnim programom. O izjemno dobrem sodelovanju sta na kratko spregovorila predsednik LZ Maribor Marjan Gselman in predsednik KPL Celovec Janez Kaiser. V kulturnem programu so nastopili mariborski lovski rogi in recitatorja Rudi Majer in Darinka Čobec. Ob tej priložnosti je predsednik LZ Maribor Marjan Gselman izročil predsedniku KPL Celovec Janezu Kaiserju izvirno spominsko darilo, ki simbolizira slovenstvo in pripadnost zeleni bratovščini. Ob mogočnem zvenu lovskih rogov in prešerni slovenski pesmi so se lovci družili do poznega večera ter se nato polni lepih vtisov razšli z željo, da bi se prihodnje leto spet srečali in skupaj obujali stare spomine na mnoga lovska doživetja. Posebno oddajo o tem srečanju je **24. 11. 2024** na drugem programu pred-

vajala tudi nacionalna avstrijska **ORF, RTV SLO** pa jo je ponovila v oddaji **DOBER DAN, KOROŠKA, 25. 11. 2024**. Avtor oddaje je bil **Simon Ošlak**.

MINISTER NOVAK: »NE BOMO VEČ LE Z GRABLJICAMI BRSKALI PO VRHU«

ŠTAJERSKI TEDNIK, 19. 11. 2024 (Mojca Zemljarič) – Glavna tema srečanja ministra za naravne vire in prostor Jožeta Novaka na terenskem srečanju z županom Občine Markovci Milanom Gabrovcem je bila, kako iz struge Drave odstraniti gramoz. »V strugi od jezua Markovci do Zavrča je šest milijonov kubičnih metrov gramoz. Zasebni gradbenc bi ga odpeljal v treh mesecih, samo zeleno luč je treba dati. Poskusite razumeti, da Drava v Bukovcih pri pretoku 800 m³/s prestopi bregove. Do leta 2000 takih težav ni bilo, težava je gramoz. Ko imamo poplavo, aktiviramo od 80 do 100 gasilcev. Delajo brez plačila, za razliko od vseh iniciativ in naravovarstvenikov, ki jih plačuje država. Gasilci gremo zastoj, izpostavimo svoja življenja, zaradi kapric nekoga, ki ne dovoli očistiti struge. Naravovarstvenikov očitno tudi ne zanima divjad, ki ji poplava streže po življenju,« je ministra kratko in jasno podučil

poveljnik lokalne gasilske zveze Franc Prelog. Po podatkih Lovske družine Gorišnica jim je namreč poplava v avgustu 2023 odnesla oziroma pomorila 70 % divjadi.

»BREZPLAČNI ŠTAJERSKI INŽENIRJI«, KI SO SE NEKOČ ZNAŠLI NA KROŽNIKIH, DANDANES PA BLAŽIJO PODNEBNE SPREMEMBE

Www.maribor24.si/lokalno/, 23. 11. 2024 (Damijan Veršič) – V Sloveniji je bil v preteklosti bober precej razširjen, nakar je v nekem obdobju izumrl in se nato znova pojavil. Po nekaterih podatkih se je na Slovenskem obdržal vsaj do 18. stoletja. Terezijanski kataster za mariborsko okrožje obravnava bobra kot lovno divjad še leta 1749, iz leta 1750 pa obstaja zapis, da je grad Vurberk dobil izključno pravico do lova bobrov ob Dravi, in sicer od nekdanjega Dogoškega broda do Ptuja, je pojasnila Martina Vida, mag. biologije in ekolo-gije z naravovarstvom, sicer strokovna sodelavka Inštituta Lutra. »Po teh podatkih se sklepa, da se je bober na Slovenskem najdlje ohranil prav na Štajerskem. Na njegovo ne tako davno prisotnost v Prekmurju bi utegnili kazati tudi krajevno ime Hodoš na Goričkem,

saj je madžarska beseda za besedo bober, 'hód'. Od takrat naprej ni drugih podatkov in se sklepa, da je konec 18. stoletja izumrl.«

GOLOBOVA VLADA Z AKCIJSKIM NAČRTOM PROTI IZUMRTJU RISA

STA in www.svet24.si/clanek/(J. V.), 21. 11. 2024 – Vlada je sprejela strategijo in akcijski načrt ohranjanja ter trajnostnega upravljanja evrazijskega risa v Sloveniji za obdobje 2024–2033. Sprejeta strategija in akcijski načrt sta nastala v okviru izvajanja projekta Life Lynx, in sicer z vključevanjem mnenja vseh ključnih deležnikov, so pojasnili na Ministrstvu za naravne vire in prostor. V pripravljalni skupini za prenovo strateških dokumentov so poleg predstavnikov ministrstva sodelovali predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije, Zavoda za varstvo narave, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in Lovske zveze Slovenije. V okviru projekta Life Lynx so v Slovenijo in na Hrvaško v šestih letih pripeljali osemnajst karpatskih risov in našteli več kot trideset mladičev doseljenih risov. Projekt se je končal leta 2024 spomladi, ko so iz projekta Life Lynx sporočili, da imamo v Sloveniji okoli petdeset odraslih risov, od katerih jih je približno štirideset na jugu države in vsaj deset v slovenskih Alpah.

VKLJUČEVANJE NARAVE V SEKTORJE JE POSTALO TEŽJE KOT NEKOČ

DELO, 26. 11. 2024 (Borut Tavčar) – Uredba o obnovi narave je po hudih odporih, tako kmetijstva kot nekaterih drugih sektorjev, postala veljavna. Naravo bo morala obnavljati tudi Slovenija in do leta 2027 pripraviti načrt, pretežno za območja Natura 2000, a tudi druga, kot so mesta in kmetijske površine. Ne bo lahko; Katarina Groznik Zeiler z ministrstva za naravne vire in prostor je namreč opozorila, da je na zasebnih zemljiščih cilje težko dosegati, še huje pa je, da je na državnih zemljiščih skoraj enako težko. Vključevanje narave v druge sektorje je postalo težje kot prej, je na posvetu *Prilagajanje podnebnim spremembam v sodelovanju z naravo* povedala Groznik Zeiler in dodala, da bo obnova narave prinesla tudi boj za prostor. Po vseh izkušnjah voda potrebuje več prostora, kar pomeni, da ga bo manj za kmetijstvo in še katero drugo rabo. Slovenija je bila sicer med enajstimi državami, ki so podprle uredbo o obnovi narave, ko je že kazalo, da bo padla v vodo. Vsi pa so enotni, da brez dodatnega vira denarja ne bo učinkovitih ukrepov. Do leta 2030 bo treba obnoviti dvajset odstotkov kopnega in morja. Do leta 2050 pa

bodo morali biti izvedeni ukrepi obnove v vseh ekosistemih, ki jih je treba obnoviti. Prioriteta so območja Natura 2000, ki zasedajo 38 odstotkov Slovenije, v vseh pa še niso vzpostavili dobrega stanja.

LOVCI IN NJIHOVO POSLANSTVO

RTV SLO, 22. 11. 2024 (Monika Tavčar) – RTV SLO je v oddaji **DOBRO JUTRO** začela objavljati rubriko Lovci in njihovo poslanstvo, ki jo pripravlja v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije. Gostja prve oddaje je bila lovka Maja Brunskole. Med drugim je povedala, da »lovstvo ni hobi, temveč del življenja, kjer se temu popolnoma prilagodiš«. Izpostavila je tudi, da smo slovenski lovci eni prvih v Evropi ali celo verjetno na svetu, ki smo sprejeli etični kodeks, in to že leta 1998. V njem so zapisane določene vrednote, kako naj se lovec obnaša do narave, do solovca, do svojega psa, ki je najzvestejši lovčev pomočnik. Skratka, tudi do drugih uporabnikov prostora, ker lovci nikdar nismo sami zase. »Mi zmeraj sodelujemo z ostalimi uporabniki prostora, kar je pomembno, ker sta narava in okolje od nas vseh in vsi skupaj lahko dosežemo, da se nekaj na tem področju izboljša,« je še dodala.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Foto Miha Krofel

SRNJAD IN NEKATERE ZNAČILNOSTI RABE SOLNICE

Solnice (lizalniki soli, solni lizalni kamni) se uporabljajo v živinoreji in pri upravljanju s prostoživečimi živalmi. Uporaba solnic pri gospodarjenju z divjadjo je tradicionalno uveljavljena in dovoljena tudi v Sloveniji. Živali številnih vrst jih rade obiskujejo. Mnenja o pomenu in namenu uporabe solnic pri gospodarjenju z divjadjo so si v (lovski) strokovni javnosti precej nasprotujoča. Nekateri menijo, da prostoživeče živali v ohranjenih ekosistemih, kot so pretežno tudi v Sloveniji, vse potrebne hranilne snovi lahko pridobijo iz naravne hrane. Solnice so tako zaradi priljubljenosti soli zgolj sredstvo za privabljanje živali, njihovo opazovanje in lov. Pri drugih pa prevladuje mnenje, da je polaganje soli v zmernih količinah pomembna sestavina gospodarjenja z divjadjo (še posebno s prežvekovalci), ko živali (z lizanjem ali žvečenjem soli) na preprost in hiter način zadostijo svoje potrebe po nekaterih mineralnih snoveh. V prispevku navajamo, kako je srnjad uporabljala eno od solnic v triinpolletnem obdobju spremljanja.

Spremljanje srnjadi ob solnici

Ob solnici, izdelani v smrekovem panju, smo 44 mesecev spremljali obiskovanost srnjadi. V tem času smo v njej uporabili tri vrste solnih pripravkov: kameno sol, solno pasto in lizalni kamen (*slika 1*). Prvo leto smo v solnico položili kameno sol, drugo leto smo panj dvakrat na mesec premazali s solno pasto

z okusom janeža (*slika 2*), tretje leto smo vanjo položili solni lizalni kamen, sicer namenjen gamsom (izdelavo je organiziralo vodstvo **Lovišča s posebnim namenom Kozorog - Kamnik**), preizkusiti pa smo ga želeli tudi pri srnjadi. V celotnem obdobju spremljanja smo zabeležili 856 dni z obiski srnjadi, od tega v prvem letu 273 dni, v drugem 268 in v tretjem letu 315 dni; vsega skupaj smo zabeležili 2070 obiskov.

Foto: Miran Hafner

Slika 1: V času spremljanja smo v solnici uporabili tri vrste solnih pripravkov: kameno sol, solno pasto z okusom janeža in lizalni kamen.

V celotnem obdobju je srnjad obiskala solnico od 1- do 12-krat v 24 urah (dnevno) s srednjo vrednostjo (podatki so prikazani kot aritmetična sredina $\pm$ 95 % interval zaupanja) $2,41 \pm 0,11$ obiska. Povprečno so obiski trajali $12,19 \pm 0,78$ minute. Od tega smo zabeležili 755 obiskov srnjakov in 1315 obiskov srn, in sicer 823 obiskov srn (samih) in 492 obiskov srn z mladiči.

Srnjad je solnico največkrat obiskovala spomladi

Srnjad je solnico obiskovala vse leto, a se je število obiskov med sezonami značilno razlikovalo. Najmanj obiskov

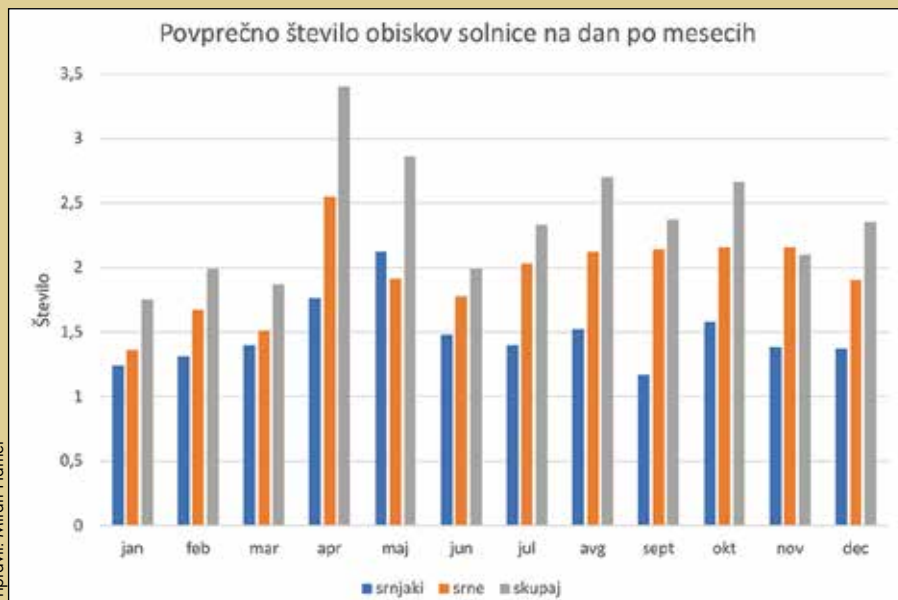

Slika 2: V drugem letu spremljanja smo solnico (smrekov panj) dvakrat na mesec premazali s solno pasto z okusom janeža.

je bilo pozimi (povprečno $2,00 \pm 0,19$ obiska/dan), sledila sta poletje in jesen (poleti $2,35 \pm 0,18$ obiska/dan, jeseni $2,46 \pm 0,23$ obiska/dan), največ pa jih je bilo spomladi ($2,75 \pm 0,23$ obiska/dan) (slika 3). Z več obiski sta izstopala spomladanska meseca april in maj, prav tako tudi avgust in oktober v primerjavi z drugimi, še posebno zimskimi meseci (graf 1). Srnjaki so izraziteje obiskovali solnico aprila in maja, srne v aprilu, nato pa tudi v obdobju julij–november (slika 4). Pri obeh spolih smo zabeležili najmanj obiskov pozimi. Na dnevno, mesečno in letno število obiskov, pa tudi na razlike v številu obiskov med spoloma so verjetno vplivale okoljske razmere, število živali in sestava populacije, dogajanja v populaciji in njene biološke zakonitosti (na primer večja potreba po mineralih spomladi, večje potrebe v času rasti rogovja pri srnjakih in plodu/-ov pri srnah, večje potrebe srn v poletno-jesenskem obdobju zaradi dojenja/sesanja mladičev, poleganja, prska, teritorialnosti, socialnega položaja živali in podobno). Tudi nekateri drugi avtorji ugotavljajo, da so pri parkljasti divjadi večje potrebe po mineralih spomladi, v času prehranskega (mineralnega) pomanjkanja, v času prehajanja na manj vlaknasto hrano, pa tudi poleti v sušnem obdobju.

Graf 1: Povprečno število obiskov srnjadi na solnici na dan po mesecih

Največ obiskov smo zabeležili v urah blizu sončnega vzhoda in zahoda

Podatke o obiskih solnice po urah smo pretvorili v časovne dele dneva (zora, dan, mrak, noč), pri čemer smo kot zoro upoštevali čas 1,5 ure pred sončnim vzhodom in kot mrak 1,5 ure po sončnem

zahodu. Srnjad je solnico obiskovala v vseh 24 urah dneva, vendar je bil indeks rabe solnice (razmerje med dejanskim in pričakovanim številom obiskov) glede na vse leto kot tudi v vseh letnih časih največji v urah v blizu sončnega vzhoda in sončnega zahoda (slika 5). Jeseni in pozimi je bilo to zjutraj med 7. in 9. uro in zvečer med 17. in 19. uro, spomladi in poleti pa zjutraj med 5. in 7. uro in zvečer med 19. in 21. uro (tako imenovani bimodalni oziroma dvovršni vzorec, ki ga ugotavljajo tudi drugi avtorji). Izrazitost dvovršnega vzorca je bila večja spomladi in poleti, jeseni in pozimi je bil jutranji vrh izrazit, večerni pa se je pogosto podaljševal v noč. Spomladi in poleti (čas teritorialnosti, poleganja mladičev, parjenje/prska) se je indeks rabe solnice po urah dneva med spoloma bolj razlikoval (graf 2), jeseni in pozimi so bile razlike med spoloma bistveno manjše.

Število obiskov glede na različne solne izdelke

V primerljivih letnih obdobjih (od 1. julija tekočega leta do 30. junija naslednjega) smo primerjali število dnevniških obiskov solnice med različnimi solnimi izdelki. V obdobju, ko je bila v solnici položena kamena sol, smo zabeležili povprečno $2,37 \pm 0,19$ obiska srnjadi. V obdobju, ko smo uporabili solno pasto z

okusom janeža, smo zabeležili povprečno $2,41 \pm 0,19$ obiska in v obdobju, ko je bil v solnici položen solni lizalni kamen, povprečno $2,63 \pm 0,21$ dnevnega obiska. Z več obiski sicer nekoliko izstopa leto s položenim lizalnim kamnom, vendar statistični preizkus ni pokazal značilnih razlik v številu obiskov med vsemi tremi uporabljenimi solnimi izdelki. Tudi

Foto: posnetek fotopasti, Miran Hafner

Slika 3: Srnjad je solnico najpogosteje obiskovala spomladi, obiski so bili najredkejši pozimi.

Foto: posnetek fotopasti, Miran Hafner

Slika 5: Obiski solnice so bili najpogostejši v urah bližje sončnemu vzhodu in zahodu.

Foto: posnetek fotopasti, Miran Hafner

Slika 4: Srnjaki so izraziteje obiskovali solnico spomladi, srne pa tudi v obdobju julij–november, ko so imele mladiče.

Foto: posnetek fotopasti, Miran Hafner

Slika 6: Pozimi so bili obiski solnice najkrajši.

primerjava obiskov glede na spol živali (srnjaki, srne) ni pokazala pomembnejših (značilnih) razlik v številu obiskov solnice med položenimi tremi solnimi izdelki (**graf 3**).

Obiski solnice so bili najkrajši pozimi

V nadaljevanju smo kot odvisno spremenljivko proučevali čas/trajanje obiskov.

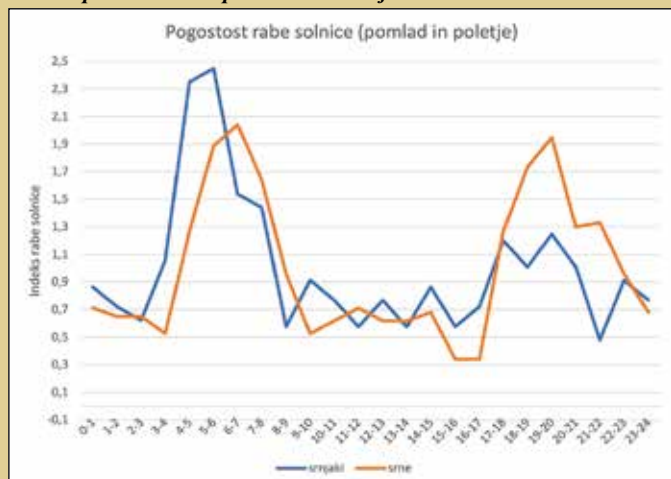
Ob upoštevanju vpliva proučevanih okoljskih in bioloških dejavnikov (spremenljivk) ter njihovih medsebojnih vplivov (interakcij) (enajst spremenljivk, devet medsebojnih vplivov oziroma interakcij) ugotavljamo, da so bili obiski solnice pozimi najkrajši (**slika 6**), v drugih letnih časih pa med njimi nismo odkrili pomembnejših razlik v trajanju. Krajši obiski solnice pozimi bi bili lahko povezani z obdobjem prilagoditve živali v zimskem obdobju na

manjšo ponudbo hrane, iz česar bi lahko izhajale tudi manjše potrebe po mineralih, pridobljenih iz kamene soli in drugih solnih izdelkov.

Med spoloma je bilo različno trajanje obiskov

Obiski srnjakov ob solnici so bili značilno krajši od obiskov srn (**slika 7**). Pri tem nismo opazili značilnih razlik

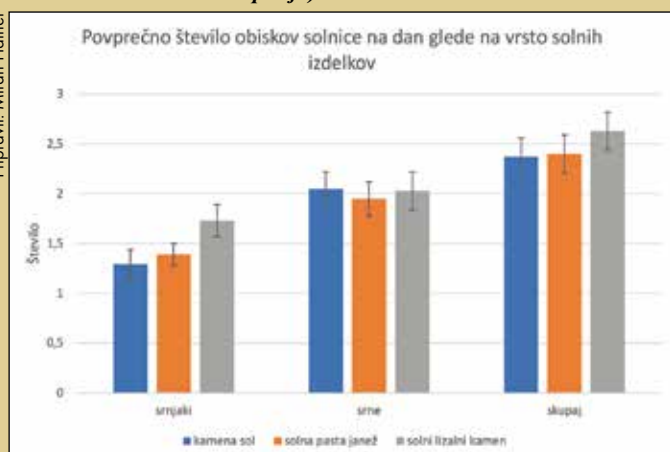
Graf 2: Primerjava pogostosti rabe solnice po urah za srnjake in srne v spomladansko-poletnem obdobju

Pripravi: Miran Hafner

Pripravi: Miran Hafner

Graf 3: Povprečno število obiskov srnjadi na solnici na dan glede na vrste solnih izdelkov (podatki so prikazani kot aritmetična sredina +/- 95 % interval zaupanja)

Slika 7: Obiski srnjakov ob solnici so bili značilno krajši od obiskov srn.

Slika 8: V svetlih zimskih nočeh so bili obiski solnice krajši. Tedaj so se živali verjetno počutile manj varne.

v trajanju obiskov med srnami z mladici v primerjavi s srnami brez njih. Po posameznih letnih časih (medsebojni vpliv spremenljivk spol in letni čas) smo ugotovili, da so bili obiski srnjakov v vseh letnih časih značilno krajši od obiskov srn. Srnjaki so se najdlje zadržali ob solnici v pozni zimi in najkrajši čas poleti. Srne so se najkrajši čas zadrževale pozimi in najdlje poleti, med drugima sezonama pa nismo odkrili značilnih razlik. Razlike v trajanju obiskov solnice med spoloma bi lahko izhajale iz večjih potreb po mineralnih posameznega spola v določenih obdobjih leta (na primer pri srnjakih začetek rasti rogovja v zimskem obdobju, pri srnah pa zaradi dojenja mladičev v poletnem obdobju) in/ali nekaterih aktivnosti živali (teritorialnost, prsk), zaradi katerih so posledično manj aktivno obiskovale solnice.

Živali so se ob solnici najdlje zadrževale ponoči

Glede na različne dele dneva (zora, dan, mrak, noč) so bili obiski pri obeh spolih na ravni vsega leta značilno krajši podnevi in značilno daljši ponoči. Pomembnejših razlik v trajanju obiskov med zoro in mrakom nismo odkrili. Ponoči so se živali, izpostavljene ob solnici, verjetno počutile najbolj varne. Pomembnejšega medsebojnega vpliva letnega časa in delov dneva na trajanje obiskov nismo opazili. Medsebojni vpliv spremenljivk, kot sta letna sezona in svetlost noči (svetla ali temna noč), pokaže, da se pozimi v svetli noči (polna luna in zadnji krajec) zmanjša čas obiskov ob solnici v primerjavi s temno nočjo (mlaj in prvi krajec). V drugih sezonah značilnih razlik nismo odkrili, kot tudi nismo odkrili značilnega vpliva te spremenljivke na ravni vsega leta. Pozimi je ponoči v svetlih nočeh zaradi neolistanega drevja in/ali snežne odeje svetleje, zaradi česar so živali ob solnici lahko bolj izpostavljene penilcem

(slika 8). Zato bi bilo krajše zadrževanje ob solnici lahko njihova protipleniška prilagoditev (strategija).

Vremenski dejavniki

Vremenski dejavniki vplivajo na energetsko bilanco živali in posledično na potrebo po hrani in mineralnih snoveh, kar se lahko odraža tudi z obiski solnice. V analize smo vključili pet vremenskih spremenljivk, od njih podatke štirih spremenljivk z najbližje meteorološke postaje in podatke ene spremenljivke (temperatura), ki je bila zabeležena na fotopasti. Obiski solnice so bili daljši v obdobjih, ko ni bilo padavin, v primerjavi z obdobji s padavinami. Prav tako so bili obiski daljši v času oblačnega vremena v primerjavi z jasnim. Živali so bile v času padavin, še posebno močnejših, verjetno manj aktivne in so zato tudi manj obiskovale solnico. Prav tako so padavine vplivale na izpiranje soli. Zato je bilo v obdobju po padavinah več soli na panju in na tleh ob solnici, kar bi lahko vplivalo na daljše obiske. V oblačnem vremenu bi daljše obiske lahko povezovali s protipleniško strategijo, saj je bilo tedaj v vseh delih dneva v gozdu temneje in so se živali ob solnici verjetno počutile varnejše. Vpliva vetra, temperature in zračnega tlaka na trajanje obiskov solnice na celoletni ravni nismo odkrili, zgolj v poletnem obdobju pa smo ugotovili, da se z višjo temperaturo (pri srnjakih) zmanjša čas obiskov solnice. Vroči dnevi in aktivnosti prska bi bili lahko vzrok za manjši obseg drugih (na primer prehranskih) aktivnosti živali, zaradi česar bi bili lahko krajši obiski solnice.

Motnje v prostoru

Kot motnje smo opredelili obdobje gobarske sezone in gozdnih del. V času tovrstnih motenj so se živali značilno krajši čas zadrževale ob solnici kot

v času, ko ni bilo motenj. To značilnost si spet razlagamo s protipleniško strategijo (prilagoditvijo): živali se v času motenj počutijo manj varne in se zato krajši čas izpostavljajo zunaj kritja, kot je to tudi ob solnici. Srnjaki in srne so se na motnje odzivali podobno, s krajšimi obiski solnice. Značilnega vpliva med motnjami in luninim stanjem (svetle oziroma temne noči) nismo odkrili, kot tudi nismo odkrili značilnega vpliva med motnjami in oblačnim vremenom oziroma padavinami na trajanje obiskov.

Priljubljenost solnih izdelkov

Povprečno dnevno število obiskov solnice je bilo v treh primerljivih proučevanih obdobjih (obdobjih s položeno kameno soljo, solno pasto z okusom janeža, lizalnim kamnom) zelo podobno (graf 3). Pri tem nismo upoštevali vpliva drugih spremenljivk na število obiskov. Na osnovi tega bi lahko sklepali, da so bili (glede števila dnevni obiskov) vsi uporabljeni solni izdelki za živali podobno priljubljeni. Glede na čas/trajanje obiskov pa smo v analizi, v kateri smo upoštevali vpliv več spremenljivk in njihovih medsebojnih vplivov (interakcij) ugotovili, da se je srnjad (ne glede na spol) dlje zadrževala ob solnici, ko je bila le-ta premazana s solno pasto z okusom janeža v primerjavi z drugima dvema vrstama solnih izdelkov. Medsebojni vpliv spremenljivk, vrsta solnih izdelkov in spol živali so pri srnjakih pokazali podobno priljubljenost vseh treh solnih izdelkov, medtem ko so srne značilno več časa prebile ob solnici v primeru kamene soli in tudi v primeru položene solne paste z okusom janeža v primerjavi z lizalnim kamnom.

Miran Hafner
miran.hafner@gmail.com

15. Slovenski lovski dan

UPRAVLJANJE S TUJERODNIMI VRSTAMI DIVJADI

Upravljanje s tujerodnimi vrstami divjadi je bila tema 15. Slovenskega lovskega dne, ki je v organizaciji Strokovno-znanstvenega sveta Lovske zveze Slovenije (LZS) potekal 19. oktobra na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. V sklopu trinajstih predavanj so predavatelji predstavili spoznanja o tujerodnih, a neinvazivnih vrstah parkljarjev, o tujerodnih vrstah divjadi in drugih sesalcev na Hrvaškem, o invazivnih tujerodnih vrstah divjadih ter o zaznavanju, upravljanju in nadziranju tujerodnih vrst.

Konzervativna drža Slovenije

Udeležence so pozdravili predsednik LZS mag. Alojz Kovšca, mag. Urška Srnec, vodja Sektorja za lovstvo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in prof. dr. Andrej Bončina, prodekan za raziskovalno dejavnost Biotehniške fakultete.

Slovenija je glede števila vrst, ki sodijo med divjad in so kot takšne predmet sistematično načrtovanega lova, ena najbolj konzervativnih držav v evropskem prostoru. Trenutno ima status divjadi štiriindvajset vrst: osemnajst vrst sesalcev in šest vrst ptic. Med njimi je osem tujerodnih vrst, ki z vidika naravovarstvenih dognanj in usmeritev, upravljaljskih ciljev, zakonskih

določitev/omejitev, načinov/poti vnosa in pričakovanih/dejanskih vplivov na okolje niso enotna skupina.

Tujerodne vrste divjadi v Sloveniji: invazivne, neinvazivne in zmotne

V prvo skupino sodijo vrste, ki so bile naseljene namensko, predvsem z namenom »bogatenja«¹ lovišč/ekosistemov, večanja vrstne pestrosti divjadi in tudi lovskega motiva (muflon, damjak, alpski svizec, fazan). Čeprav niso domorodne, se te vrste v prostoru ne širijo in ne vplivajo izrazito negativno na okolje ali druge vrste, zato niso invazivne in z njimi trajnostno upravljamo.

V drugo skupino, med invazivne tujerodne vrste, sodijo tiste, ki so se v naravi pojavile po pobegih iz objektov farmske reje (nutrija) ali so se na območje Slovenije razširile samodejno iz sosednjih držav, kamor so bile pred tem naseljene ali so v naravo pobegnile iz ujetništva (pižmovka, rakunasti pes). Te vrste imajo sposobnost hitrega prostorskega širjenja in večanja številčnosti ter izrazito negativno vplivajo na okolje in domorodne vrste.

Njihova prisotnost in hitro širjenje v ekosistemih sta v varstveni biologiji prepoznana kot eden največjih sodobnih dejavnikov tveganja, ki neposredno ogroža biotsko pestrost in ekološke procese znotraj domorodne biocenoz. Zato te vrste evropska zakonodaja prepoznava kot prioritete vrste, za katere morajo države članice izvajati različne ukrepe za zmanjšanje številčnosti oziroma omejiti njihovo širjenje (v primeru že oblikovanih populacij) oziroma jih takoj izločiti iz narave (v primeru vrst, ki se v nekem prostoru šele pojavljajo).

»Poleg tujerodnih vrst, bodisi invazivnih ali neinvazivnih, pa obstajajo tudi vrste, ki so lahko zaradi pomanjkanja trdnih

Tujerodne vrste divjadi delimo na invazivne in neinvazivne ter na vrste, ki so zmotno obravnavane kot tujerodne, kot je pri nas primer alpskega kozoroga, je dejal dr. Boštjan Pokorny.

dokazov o pretekli prisotnosti ali napačnih interpretacij zmotno obravnavane kot tujerodne, kot je pri nas primer alpskega kozoroga,« je pojasnil dr. **Boštjan Pokorny** z Visoke šole za varstvo okolja.

Upravljanje populacij tujerodnih vrst divjadi v Sloveniji v naslednjem desetletju

Po besedah dr. **Matije Stergarja** z Zavoda za gozdove Slovenije pri invazivnih tujerodnih vrstah s cilji v lovskoupravljavskih načrtih zgolj sledimo območni evropski zakonodaji. »To pomeni, da na območjih, kjer se invazivna tujerodna vrsta pojavlja na novo, načrtujemo njen popolni odvzem; na območjih obstoječe razširjenosti pa preprečevanje nadaljnega prostorskega širjenja in naraščanja številčnosti populacije. Pri tujerodnih vrstah, ki niso opredeljene kot invazivne, je usklajevanje ciljev in interesov delov družbe pogosto precejšen izziv, saj so cilji/

Po besedah dr. **Matije Stergarja** z Zavoda za gozdove Slovenije pri invazivnih tujerodnih vrstah s cilji v lovskoupravljavskih načrtih zgolj sledimo področni evropski zakonodaji.

Mufloni na Boču

Po naselitvi prvih muflonov leta 1972 na Boč so se le-ti zelo počasi širili, in to le v predele, kjer so bila krmišča z ustreznim krmo. Zdaj je populacija dosegla okoli 250 osebkov. Mufloni na Boču na domorodne vrste zaznavno ne vplivajo, nasprotno pa domači psi zelo negativno vplivajo na muflone predvsem v času brejosti in poleganja mladičev. **Boštjan Plaznik** iz Lovske družine Makole in predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo LZS je dejal, da so mufloni zelo odvisni od krmljenja in ob ustrezni prehrani ni zaznati težnje po selitvah in širjenju v nova okolja. Vendar se v zadnjem času širijo na območja, kjer jih namensko ali nenamensko krmlijo. »Škode po muflonih so v praksi evidentirane le v osamljenih primerih, tako da na pogorju Boča muflon ni konfliktna vrsta in je tudi med občani praviloma zelo dobro sprejet,« je dejal Plaznik. Mufloni so zelo občutljivi za vznemirjanje zaradi motokrosa, kolesarstva in pohodništva v naravnem okolju in za vznemirjanje, ki ga povzročajo potepuški psi.

interesi posameznih deležniških skupin nemalokrat v medsebojni koliziji (najpogosteje pri damjaku in muflonu) – zlasti cilj preprečevanja oziroma omejevanja neželenih vplivov tujerodnih vrst v okolju, ki ga tipično zastopajo predstavniki naravovarstva, in cilj optimalne trajnostne rabe populacij divjadi z lovom, ki ga zasledujejo zlasti upravljavci lovišč.«

Na večini območij, kjer ni podatkov o jasno izraženih neželenih vplivih damjaka in muflona na okolje, je cilj ohranjanje njihovih kolonij v obstoječi številčnosti in prostorskem obsegu ter izločitvi osebkov, ki pobegnejo iz obor. Na območjih, kjer je zaznati neželene vplive damjaka oziroma muflona v gozdu oziroma na kmetijskih površinah (Ptujsko-Ormoško, Posavsko in Pomursko lovskoupravljavsko območje), pa so cilji usmerjeni v zmanjšanje številčnosti njihovih populacij.

»Ukrepi, preko katerih nameravamo doseči navedene cilje (predvsem pri damjaku in muflonu),« je pojasnil Stergar,

»bodo zlasti ustrezna višina, prostorska usmerjenost in starostno-spolna struktura odvzema ter bolj prilagodljivo načrtovanje odvzema na območju stalne prisotnosti volka in risa, obenem pa ustrezen režim krmljenja (omejevanje gostote, zlasti pa pazljivo umeščanje krmišč v prostor).«

Genetske značilnosti »tujerodnih« vrst parkljarjev v Sloveniji in na Hrvaškem

Za populacije tujerodnih in/ali ponovno naseljenih vrst, kot so alpski kozorog, muflon in čital (na Hrvaškem), je značilna

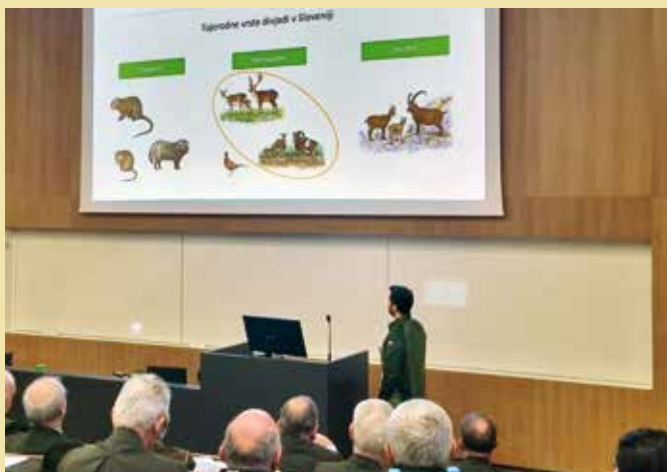

Foto: Urša Kmelec

Foto: Urša Kmelec

Za populacije tujerodnih in/ali ponovno naseljenih vrst, kot alpski kozorog in muflon, je značilna majhna genetska variabilnost (raznolikost) zaradi učinka osnove (to je majhnega števila izvornih živali) je pojasnila dr. Elena Bužan.

Razloga za hitro širjenje nutrije sta njen način razmnoževanja in velik razmnoževalni potencial.

majhna genetska variabilnost (raznolikost) zaradi učinka osnove (to je majhnega števila izvornih živali). »Ugotovili smo, da je genetska variabilnost muflonov pri nas v primerjavi z izvornimi populacijami s Sardinije in Korzike veliko manjša. Tudi genetska variabilnost alpskih kozorogov je izjemno majhna, saj smo pri analiziranih vzorcih našli dolge homozigotne odseke znotraj genoma, kar nakazuje na veliko izgubo genetske variabilnosti in prisotnost parjenja v ožjem sorodstvu,« je pojasnila dr. **Elena Bužan** s Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem.

Majhna genetska variabilnost je posledica zgodovinskega ozkega grla, ki ga je vrsta prestala v 19. stoletju, saj so vsi osebki kozorogov v alpskem loku potomci genetsko osiromašene populacije iz Gran Paradisa. To opozarja, da sta za zagotovitev dolgoročnega obstoja populacij potrebna sistematično spremljanje stanja (monitoring) in aktivno upravljanje, vključno z ukrepi za večanje genetske pestrosti.

Status, varstvo in upravljanje alpskega kozoroga v Sloveniji

Za dolgoročno ohranitev vrste so nujni takojšnji ukrepi, ki jih zdaj omogoča tudi ugotovitev, da je kozorog v Sloveniji domorodna vrsta, kar dokazujejo arheološke in genetske raziskave. Temeljni cilji in usmeritve za upravljanje alpskega kozoroga v prihodnjem desetletju so zapisani v lovskoupravljaljskih načrtih za obdobje 2021–2030, je povedala dr. **Andreja Neve Repe** z Zavoda za gozdove Slovenije. Glavni cilj upravljanja vrste je preprečevanje izumrtja in zagotavljanje dolgoročnega obstoja v Sloveniji. Povečanje številčnosti in zagotavljanje povezljivosti kolonij sta ključnega pomena za izboljšanje genetske pestrosti vrste. Upravljanje populacij je zato izrazito ohranitveno, z omejenim odstrelom, usmerjenim predvsem v stare, bolne in šibke živali.

»Pomembni ohranitveni ukrepi so okrepitev genetske pestrosti z doselitvami živali iz drugih populacij, omilitev negativnih vplivov človeka, vzpostavitev mirnih območij, določitev režimov rabe prostora in vzpostavitev nadzora nad njihovim izvajanjem, ohranjanje in izboljševanje migracijskih koridorjev, čim bolj enotno ohranitveno upravljanje vrste in njenega habitata na čezmejnih območjih Julijskih Alp, zagotovitev stalnega monitoringa vrste ter okrepitev sistematičnih raziskav vrste v Sloveniji,« je še izpostavila dr. Neve Repe.

Družbeni odziv na pojav in lov invazivnih tujerodnih vrst

Suburbani in urbani prostor zasedajo tudi invazivne tujerodne vrste. Zaradi odsotnosti konkurence in očitnih prilagoditvenih sposobnosti (so okoljski oportunisti) se številčno in prostorsko širijo. Zaradi vplivov, ki jih povzročajo objektivno (škoda na objektih, napravah, površinah, posevkih; tveganja za zdravje ljudi) in subjektivno (ker zbuja občutke ogroženosti), so neželene in zato na seznamu posegov proti njim.

Dr. **Jernej Zupančič** s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je dejal, da odnos do živali – tudi do tujerodnih invazivnih vrst – postaja primarno čustven in nekritično zaščitniški. V družbi s prevlado dojemanja pravic (in ignoriranjem sorazmernih dolžnosti) se uveljavljajo pristopi izoliranega oziroma selektivnega ravnanja tudi do tujerodnih živalskih vrst, ne oziraje se na realnost raznovrstnih težav, težav in škoda, ki nastajajo ob kolonizaciji teh vrst: »Lov v (sub)urbanem okolju je zato tehnično, organizacijsko, pravno in etično pred izzivi, s katerimi se moramo kot družbena skupina s teritorialno navezanostjo in širokim spektrom objektivnega poznavanja odnosov v tem večidel počlovečenem okolju soočiti kmalu ter temeljito.«

Vzroki in posledice invazivnosti nutrije v Sloveniji in Evropi

Nutrija s prehranjevanjem pogosto tudi posredno vpliva na številne ogrožene domorodne rastlinske in živalske vrste v takšnih habitatih, saj lahko omogoča intenzivnejše uveljavljanje in razširjanje invazivnih rastlinskih vrst. Vpliva pa tudi na domorodne vretenčarske in nevretenčarske vrste mokrišč ter specifičnih vodnih in obvodnih ekosistemov. Z vsem tem pomembno prispeva k ogrožanju biotske raznovrstnosti območij, kjer živi. »Manj proučen vidik pa je njen potencial kot rezervoarja in vektorja za širjenje virusnih in bakterijskih bolezni na domorodne vrste glodavcev in drugih sesalcev, vključno s človekom. Dejstvo, da je bila prepoznana kot pomemben člen v epidemiologiji leptospiroze (ki je tudi zoonoza), kaže, da tega 'dela invazivnosti' vrste v prihodnje ne bi smeli zanemariti,« je poudaril dr. **Hubert Potočnik** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Po besedah dr. **Katarine Flajšman** z Gozdarskega inštituta Slovenije sta razloga za hitro širjenje nutrije njen način razmnoževanja in velik razmnoževalni potencial: »Samice imajo v enem letu več legel, v ugodnih razmerah dve do tri. V območjih, kjer nutrija ni domorodna vrsta, naj bi spolna zrelost nastopila zelo zgodaj, in sicer pri starosti štiri do šest mesecev. V Sloveniji ni bil do sedaj objavljen še noben podatek, koliko mladičev ima lahko samica nutrije pri nas.«

Dr. Flajšman je predstavila prvi podatek o velikosti legla na primeru breje nutrije, uplenjene v lovišču Laze (Zasavsko lovsko-upravljaljsko območje), kjer je po letu 2014 odvzela te vrste od 0 do 7 osebkov/letu. Tam nutrija živi ob reki Savi, predvsem pa ob njenem pritoku, potoku Mlinščica: »24. 2. 2021 je bila uplenjena breja samica, ki je imela v maternici deset zarodkov, žal pa ni bilo zbranih drugih podatkov, ki bi v povezavi z informacijo o velikosti legla prišli

Foto: Michael Migas

Na območjih, kjer je zaznati neželene vplive damjaka v gozdu oziroma na kmetijskih površinah, so cilji usmerjeni v zmanjšanje številčnosti populacij.

prav za razumevanje vplivnih dejavnikov in dejanskega razmnoževalnega potenciala, kot so telesna masa samice, starost, spol zarodkov in spolno razmerje.« Glede na to, da gre za invazivno tujerodno vrsto, s katero v zadnjih letih v Evropi intenzivno upravljamo zaradi zmanjšanja populacij, bi bile dodatne raziskave na področju razmnoževanja te vrste zelo dobrodošle.

Podatke o prisotnosti tujerodnih vrst lahko pridobivamo s sodobnimi pristopi, kot sta uporaba fotopasti in vzorčenje okoljske DNK, v Sloveniji pa je podatke o nekaterih (invazivnih) tujerodnih vrstah mogoče pridobiti tudi prek aplikacije SRNA. »Prednost vseh treh pristopov je, da so neinvazivni – osebkki niso ujeti ali kakorkoli zmoteni v svojem naravnem okolju,« je dejal dr. Žiga Velkavrh s Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem.

Aplikacija SRNA državljskim znanstvenikom (to je lovcem in drugim ljubiteljem narave) omogoča zbiranje podatkov o sedmih tujerodnih vrstah sesalcev (nutriji, pižmovki, rakunastem psu, severnoameriškem rakunu, damjaku, muflonu in alpskem svizcu) ter eni vrsti ptic (fazanu). V aplikaciji je trenutno zabeleženih 80 opažanj damjaka, 50 opažanj nutrije, 44 opažanj muflona in 29 opažanj fazana. Severnoameriški rakun je bil zabeležen enkrat (povoz), o pižmovki, rakunastem psu in svizcu pa (še) ni podatkov v aplikaciji SRNA.

Prepoznavanje tujerodnih vrst v gozdovih

Poleg tujerodnih vrst divjadi se v slovenskih gozdovih pojavljajo tudi druge vrste tujerodnih prostoživečih živali, gliv in rastlin. V Sloveniji se je že ustalilo okoli 150 tujerodnih vrst živali, med katerimi je veliko invazivnih. V okviru projekta *LIFE*

Artemis so se osredotočili na tujerodne vrste v gozdnem prostoru. Dr. Flajšman je povedala, da je bilo na opozorilni seznam tujerodnih vrst za gozdove uvrščenih sedem vrst sesalcev, in sicer: siva veverica, lisičja veverica, Pallasova veverica lepotka, sibirski burunduk, južnoameriški koati, severnoameriški rakun in rakunasti pes.

Za nobeno od naštetih vrst trenutno ni podatka, da bi stalno živela v Sloveniji. V naravi so doslej opazili le posamezne osebkke južnoameriškega koatija (prvi podatek leta 2015), rakuna (prvi podatek leta 2002) in rakunastega psa (prvi podatek leta 1980). Večinoma gre za pobegle osebkke, ki so jih gojili oziroma zadrževali kot hišne živali.

Države članice Evropske unije morajo skladno s 14. členom *Uredbe (EU) 1143/2014 za invazivne tujerodne vrste* vzpostaviti sistem nadzora oziroma jih vključiti v že obstoječi sistem. V okviru projekta *LIFE Artemis* so tako skladno z zakonodajo za rakunastega psa in sivo veverico pripravili predlog načrta za hitro odzivanje ob najdbi teh vrst, cilj katerega je zagotoviti čim hitreje in učinkovito ukrepanje ob odkritju njihove prisotnosti.

Izzivi in odgovornost lovcev pri upravljanju in nadzoru (invazivnih) tujerodnih vrst velikih vretenčarjev

Tujerodne vrste vretenčarjev, ki so že v Sloveniji ali lahko njihovo pojavljanje pričakujemo v bližnji prihodnosti, z vidika naravovarstvenih dognanj in usmeritev, upravljaljskih ciljev, zakonskih določil, načinov/poti vnosa in pričakovanih/dejanskih vplivov na okolje, delimo v več skupin.

Za vsako med njimi (lahko) imajo lovci in lovske organizacije na vseh nivojih zelo pomembno odgovornost, ki izhaja iz jav-

nih pooblastil in statusa slovenske lovske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave, je poudaril dr. Pokorny: »Pri tem morajo biti naloge upravljavcev populacij razumljene v kontekstu uresničevanja družbeno odgovornega delovanja, pričakovanja in odgovornosti na relaciji država–lovci–javnost pa vzajemna in usklajena, za kar sta potrebna ustrezna komunikacija in ozaveščanje javnosti s strani pristojnih odločevalcev.«

V prvo skupino sodijo tujerodni parkljarji (muflon, damjak), katerih upravljanje je v neposrednem interesu lovcev. Za te vrste morajo upravljavska strategija, cilji in ukrepi temeljiti na upoštevanju dejstva, da so to tujerodne vrste, ki pa niso invazivne. Dosedanje izkušnje v Evropi in Sloveniji so pokazale, da je njihova razširjenost navezana na lokalna območja naselitev v preteklosti, njihov vpliv na okolje pa je praviloma majhen in prostorsko zelo omejen. Z obstoječimi populacijami teh vrst je treba dopustiti trajnostno upravljanje, kar pomeni tudi skrb za dolgoživost, ohranjanje ugodnega stanja in ugodnega stanja (vključno z genetsko pestrostjo) populacij.

V drugo skupino sodijo invazivne tujerodne vrste (velikih) vretenčarjev, to je vrste, za katere je mogoče ključne naravovarstvene cilje in usmeritve evropske zakonodaje (zmanjšanje številčnosti in preprečitev širjenja že osnovanih populacij; takojšnja izločitev osebkov tistih vrst, ki šele prihajajo) doseči zgolj z letalnimi ukrepi, vključno z odstrelom. Trenutno so med temi vrstami pri nas nutrija, pižmovka in zelo občasno rakunasti pes (vse so divjad). V prihodnosti lahko pričakujemo prihod in širjenje še nekaterih vrst sesalcev, zlasti severnoameriškega rakuna in ameriškega minka, morda tudi malega indijskega munga, muntjaka in celo čitala. Enako velja tudi za nekatere vrste ptic, na primer nilsko gos in belolično trdorepko.

»Čeprav lovci neposrednega interesa za upravljanje teh vrst nimamo in za doseganje naravovarstvenih ciljev na področju nadzora invazivnih vrst ne moremo biti odgovorni, je smiselno, da kot edina usposobljena interesna skupina sodelujemo pri izvajanju ukrepov ter tako aktivno doprinesemo k upravljanju invazivnih tujerodnih vrst, k čemur lovske organizacije javno poziva tudi FACE,« je prepričan dr. Pokorny.

Na tak način bodo lovci na neposreden način prispevali k ohranjanju biotske pestrosti in tako uresničili javno pooblastilo s področja ohranjanja narave. »Seveda imamo pri tem pravico zahtevati, da odločevalci prek komunikacije in ozaveščanja javnosti omogočijo ustrezno okolje, da bodo tovrstne aktivnosti lovcev prepoznane kot družbeno koristne in nujne, zaradi česar bo javnost aktivnosti zoper invazivne vrste podpirala in ne problematizirala,« je zaključil dr. Pokorny.

Urša Kmetec

GOZDOVI IZ DAVNINE

Slovenski gozdarji se pred tujci radi pohvalimo s sonaravnimi in dobro ohranjenimi gozdovi. Kljub temu pa si le redke zaplate slovenskega gozda zaslužijo ime pragozd. Raziskovalci jih natančneje in skromno imenujejo pragozdni ostanki. Ste se kdaj vprašali, kakšen bi bil gozd okoli nas, če človek ne bi prav nič posegal vanj? Kje v Sloveniji lahko še vidimo prvinske gozdove, takšne iz davnine, ki so od vseh najbolj podobni pragozdovom? Kje na svetu je največ pragozdov in s kakšnimi težavami se srečujejo ti najbolj zapleteni in popolni kopenski ekosistemi? Pragozdovi so svet, kamor človeška noga ne bi smela vstopiti ... Pa je tudi res tako?

Kakšen bi bil gozd v Evropi brez človeka?

Definicij pragozdov je več, vsem pa je skupno eno – pragozdovi so se razvijali brez človekovega vpliva. Toda ali je v resnici to sploh mogoče? Človek je vendarle tako zelo spremenil

podnebje in na raznolike načine vpliva na svoje okolje, da je težko verjeti, da nekje v Evropi še ostajajo gozdovi, ki so prvinski in nedotaknjeni – takšni iz davnine. Prav zato raje kot o pravih pragozdovih govorimo o pragozdni ostankih. Četudi bi se človek uboglavo povsem izognil vstopu v pragozd, bi bil njegov vpliv nanj še vedno velik. V

Foto: Mateja Klišek Vovk

*Biotska pestrost pragozdov je izjemno velika. Glive imajo ključno vlogo pri ohranjanju ravnovesja v takih ekosistemih. Študije kažejo, da je lahko v enem gramu prsti v pragozdu več sto vrst gliv, večina med njimi je znanosti še vedno neznan. Na fotografiji je saprofitna gliva sluzasta porcelanka (*Mucidula mucida*), ki je značilna vrsta na odmrlem bukovem lesu.*

zadnjih desetletjih so se tako zelo spremenile podnebne značilnosti, da se morajo zaradi tega tudi gozdovi spreminjati in se prilagajati; spreminjata se drevesna sestava in odziv dreves na ekološke spremembe v okolju. Poleg tega ljudje gospodarimo s populacijami prostoživečih živalskih vrst (divjadi) in pomembno vplivamo na številčnost ter na prostorsko razporeditev živali. Tudi velike populacije rastlinojedih parkljarjev vplivajo na pomlajevanje gozdov, česar ne moremo kar tako zanemariti. Ob vsem tem se postavlja vprašanje, ali je sploh mogoče, da bi dandanes nekje še obstajali gozdovi, v katerih ne bi odseval človekov vpliv. Zato je v evropskem merilu gotovo ustrežnejše govoriti o pragozdni ostankih kot o pragozdovih, medtem ko lahko v svetu še najdemo prave, nedotaknjene pragozdove.

Ena izmed pomembnih lastnosti pragozdov (in pragozdni ostankov) je njihova velika biotska pestrost. Pragozdovi so gotovo med najbogatejšimi kopenskimi ekosistemi. V njih drevesa dosežejo svoje ogromne premere, česar v gospodarskih gozdovih ne vidimo, saj drevesa prej z rdečo piko obsodimo na posek. Ko drevesni orjaki padejo in na gozdni tleh tudi ostanejo, odmrla debla pomenijo pravo pojedino in bogastvo za številne vrste gozdnega življa. Vsem tistim majcnim in majhnim podrti drevesno deblo pomeni ves svet in številne živali si zato nikoli ne gredo razširiti obzorja še kam drugam, saj za to nimajo prav nobene potrebe. V gospodarskem gozdu sploh ne moremo najti številnih gliv, saj jim človek v svoji pridnosti in vestnosti izmakne tudi najtanjše vejice in veje, kamor bi trosi gliv še lahko pogнали svoj micelij.

»Naši« pragozdni ostanki

Na Balkanskem polotoku je pragozdov in pragozdni ostankov kar nekaj – nam najbližji precej velik jelovo-bukov pragozd je v Bosni (Peručica) in meri skoraj 1500

Vir: www.exploringslovenia.com

Za pragozdne ostanke je značilna velika količina odmrle biomase.

Največji pragozdni ostanek v Sloveniji – Ždrocle; obsega nekaj več kot 180 ha starodavnih bukovih gozdov.

hektarjev. V Sloveniji pa imamo skupno nekaj več kot 500 hektarjev pragozdnih ostankov, ki so razpršeni na štirinajstih različnih lokacijah. Naši pragozdni ostanki niso videti kot kakšna nepregledna džungla, kot bi si marsikdo predstavljal. V gozdovih iz davnine je v primerjavi z gospodarskimi gozdovi precej več odmrle biomase, drevesa dosežejo svoje izjemne premere in v njih vladajo le in izključno zakoni narave in ne človeka. Naš največji pragozdni ostanek se imenuje Ždrocle in je v bližini Ilirske Bistrice. Obsega nekaj več kot 180 ha starodavnih bukovih gozdov. Drugi največji pragozdni ostanek je pragozd Krokari, ki meri 75 hektarjev. Oba pragozdna ostanka sta bila v letu 2017 vpisana na seznam Unescove svetovne dediščine.

Najmanjši med našimi pragozdnimi ostanki se imenuje Prelesnikova koliševka. Po natančnih izmerah površina tega

Pragozd Białowieża je na meji med Poljsko in Belorusijo ter je eden izmed največjih in najbolj ohranjenih pragozdov v Evropi. Velik je približno 150.000 hektarjev.

Evropski bizon je največji evropski kopenski sesalec in je bil ponovno naseljen na območje pragozda Białowieża.

pragozda meri 3,37 hektarja. Zelo malo, se vam ne zdi? Kljub svoji majhnosti pa se ta gozd tako zelo razlikuje od sosednjih zaplat gozda, da si vsekakor zasluži svoj zapis. Prelesnikova koliševka je tako zelo posebna zato, ker je v udorni kraški dolini. Zaradi sence dreves in lege na dnu doline nastane temperaturni toplotni obrat, zato tam najdemo prvobitno rastlinsko združbo s smreko, kar bi sicer lahko videli le v kakšni zaprti alpski dolini.

Med najbolj ohranjene evropske pragozdove gotovo sodi nižinski pragozd Białowieża, ki leži med Poljsko in Belorusijo. V tamkajšnjem pragozdu je našel svoj mir največji evropski kopenski sesalec – evropski bizon (*Bison bonasus*). Ta vrsta je zaradi uničevanja življenjskega okolja in čezmernega lova v divjini že izumrla. Prav v pragozdu Białowieża je bil leta 1927 ubit zadnji evropski bizon.

Tedaj so vrsto rešili osebkovi iz ujetništva. V živalskih vrtovih je namreč živelo še kakšnih petdeset živali, ki so poskrbele za potomstvo. Znanstveniki so jih ponovno naselili v gozdove Białowieže, kjer se je populacija ohranila in povečala. Zdaj šteje nekaj sto osebkov. Brez ohranjenega življenjskega prostora, ki nudi zavetje, hrano in prostor tako zelo veliki vrsti, bi bil evropski bizon le še ena izmed vrst, ki bi jih z rdečimi črkami zapisali na seznam izumrlih in za vedno izgubljenih vrst. Na srečo temu (še) ni bilo tako.

Največji pragozd na svetu

Največje območje pragozdov na svetu je v Amazoniji. Amazonski pragozd je po površini velik kot Evropa, zagotavlja pa približno 40 % količine vsega kisika na Zemlji. Mar niso ti podatki prav zares osupljivi?

Vir: www.cfr.org

Neusmiljeno krčenje Amazonskega deževnega pragozda

Številne pragozdove na svetu najbolj ogroža prav nenadzorovana in čezmerna sečnja dreves in tudi v Amazonskem pragozdu ni nič drugače. V resnici se tam dogaja obsežno krčenje gozdnih površin. Na izsekanih površinah nekdanjih pragozdov intenzivno gojijo kmetijske monokulture in vzpostavljajo velike živinorejske farme s katastrofalnim vplivom na okolje. Pri vsem skupaj je najbolj ironično, da je na območju nekdanjih tropskih pragozdov prst tako zelo revna s hranili, da v njej brez izdatne pomoči umetnih gnojil in pesticidov uspevajo le redke kulture, pa še tiste zelo kratek čas. Ko so tla dokončno izčrpana in je iz njih posrkan še zadnji mineral, jih multinacionalke brezbrizno zapustijo in

Vir: <https://upload.wikimedia.org>

Pragozd Krokár je bukov gozd, ki meri 75 hektarjev.

Ste vedeli ...

... kje je prvo gozdnato območje v Sloveniji, ki je bilo izločeno iz gospodarjenja in tako namenjeno ohranitvi?

Gozdar Leopold Hufnagl je že leta 1892 v načrt gospodarjenja z Auerspergovno gozdno posestjo zapisal, da naj se dva gozdna oddelka izločita iz gospodarjenja. Njegov namen je bil, da bi se že tako izjemno ohranjeno gozdno območje kot takšno ohranilo tudi v prihodnje. Tedaj se je le malokdo zavedal, kako vizionarska je bila ta odločitev. Leopold Hufnagl je storil tisto, o čemer bi se še dandanes marsikdo le prerekal in pregovarjal. V načrt je zapisal: »Oddelka 38 in 39 naj se kot pragozd ohranita, zato je tu vsaka raba izključena!«

... koliko so stari pragozdovi v Evropi?

V Evropi se pragozdovi razvijajo od zadnje ledene dobe naprej, torej so stari okrog 10.000 let.

odidejo naprej. Naprej proti novi zaplati pragozda, ki ga bodo brezvestno posekali in uničili vse, kar je uničiti mogoče. Ob tem iščejo vedno nove razloge in opravičila za svoja dejanja. V svoji kapitalistični zaslepljenosti se ne vprašajo, kaj krčenje pragozdov v resnici pomeni za naš planet, ki je bil še včeraj bolj zelen, kot je danes. Ko bo izkrčenih 20–25 % Amazonskega pragozda, bo to privedlo do zloma celotnega ekosistema. Kdaj se bo to zgodilo? Bo kdo za to odgovarjal? Kakšni vplivi bodo v resnici zaradi tega za naš planet? Vprašanj je mnogo več kot odgovorov. Krčenje deževnih pragozdov se dogaja bliskovito. V nekaj minutah, ki ste jih namenili branju tega prispevka, je že izginilo nekaj hektarjev pragozdov. Vsako minuto namreč izgine za eno veliko nogometno igrišče Amazonskega pragozda. Do kdaj bo še tako?

Pragozdovi nas nočejo!

Če ste morda ob koncu tega prispevka pričakovali prijazno povabilo na spre-

hod v katerega od pragozdnih ostankov Slovenije, naj vas razočaram. Pragozdovi nas nočejo! Nočejo, da hodimo vanje in nočejo, da motimo njihov tisočletni mir. Pragozdovi želijo ostati nedotaknjeni in ohraniti želijo svojo prvobitnost. Če že, vanje pokukajte le od daleč in previdno, nekje z obronkov gozdnega roba.

Če pogledamo resnici v oči, je varovanje pragozdnih ostankov v resnici goreča želja gozdarjev in naravovarstvenikov, ki v redkih osamljenih pragozdnih ostankih vidijo izjemno učilnico v naravi. Pragozdovi nas lahko naučijo še toliko novega! Učijo nas o naravnih zakonitostih, ki jih ne moremo proučevati nikjer drugje. Učijo nas modrosti spreminjanja in prilagajanja ter potrpežljivosti, saj rastejo stoletja dolgo in pod nakovalom časa

oblikujejo svoje veličastno dovršeno ravnovesje. V šelestenju pragozdov slišimo tiho šepetanje modrosti narave, ki nas opominja, da se zares velike in pomembne stvari nikdar ne zgodijo na hitro in čez noč. In ne nazadnje nas pragozdovi učijo tudi ponižnosti, kajti šele v mogočnosti pragozdov se lahko zavemo, kako majhni, minljivi in strahotno nepomembni smo. Pragozdovi torej niso le del gozda, ki se ga po neki definiciji človek ni dotaknil. Pragozdovi so zgodba o dovršenosti in prepletenosti različnih oblik življenja na Zemlji, katerega del smo tudi mi, čeprav smo na to že davno pozabili.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri in literatura:

Jurij Diaci. 2006. Gojenje gozdov. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta.
<https://bnp.gov.pl/bialowieza-national-park>
<https://infoamazonia.org/en/2023/03/21/deforestation-in-the-amazon-past-present-and-future/>
<https://www.kocevsko.com/sl/poi/pragozd-krokar/>
<https://life-kocevsko.eu/pragozd-prelesnikova-kolisevka/>

Razstavljeno lovsko bogastvo Županije Šomod na Madžarskem

Županija Šomod na Madžarskem, kjer je bila v petek, 18. oktobra 2024, odmevna razstava lovskih trofejev, je od prekmur-skih ravnih oddaljena dobrih sto kilometrov in se razprostira od južnih obal Blatnega jezera do mejne reke Drave s Hrvaško in v svojih nedrih skriva neizmerno bogastvo divjadi, predvsem jelenjadi. Glavno lovišče je blizu naselja Labod. Sredi lovišča, ki meri 48.000 hektarjev, je sodobna lovsko kočna *Nagyisallér*, primerna za protokolarne potrebe. Tam je še lesena kapelica za priložnost obeležitve praznika svetega Huberta in konjski hlevi s hipodromom.

Celotna površina lovišč v Županiji Šomod je razdeljena na osem revirjev in meri

skoraj 120.000 hektarjev lovnih površin. V loviščih je kar enajst zgljedno urejenih lovskih koč, od katerih nedvomno po prestižu izstopa *Aleksandra – puszta*, ki je dobila ime po grofici *Aleksandri Sztáray-Szirmai*. V spomin nanjo so lovsko kočjo odprli in poimenovali 17. novembra 2009.

V konferenčni dvorani je na voljo vsa potrebna tehnična oprema za organizacijo konferenc in usposabljanj za več kot štirideset oseb. V konferenčni dvorani in jedilnici je prostora za skoraj šestdeset ljudi, kar omogoča organizacijo raznih družabnih in družinskih dogodkov v prefinjenem okolju, ki je povezano s tradicionalno bogato lovsko preteklostjo iz obdobja monarhije.

Lovišča se ponašajo z iz-

Zmagovalna ali prestižna lovsko trofeja (starost: 13 let, 233,78 CIC-točke, teža: 12,08 kg)

Statistiko lovskih trofejev je predstavil inž. **Ferenc Kovács**, vodja sektorja za upravljanje z divjadjo pri ministrstvu za kmetijstvo. V predstavitvi je pojasnil, da je povprečje bere lovskih trofejev za dobrih deset odstotkov slabše od prejšnje. Zmagovalna lovsko trofeja, stara trinajst let, je dosegla 233,78 točke in teža samo 12,08 kg. Jelen je bil uplenjen pod nadzorom vodiča **Simona Tamása**. Skupno je bilo razstavljenih 175 rogovij uplenjene jelenjadi.

Nadaljnja statistika kaže, da je bila bera v primerjavi s

Živahen jesenski dan med lovskimi trofejami

Lovske rogistke so naznanile začetek dogodka.

Obenem je potekala tudi fotografska razstava lova.

redno kakovostno jelenjadjo z vidika genetskega vrednotenja. Leta 2001 je bil uplenjen jelen s 16,83-kilogramsko lovsko trofejo in 265,57 točke po CIC-lestvici in se je uvrstil na deveto mesto v svetovnem merilu.

Razstava je potekala na prijeten jesenski dan, ki je privabil številne obiskovalce z vse Madžarske pa tudi iz Hrvaške in Avstrije. Tudi obisk slovenskih lovcev ni bil zanemarljiv, saj so bili prisotni v občutnem številu.

Prireditelj je odprl dr. **Varga Gyula**, direktor Gozdnega gospodarstva Šomod, in v pozdravnem nagovoru poudaril pomen lovstva in gozdnega gospodarstva za Županijo Šomod v širšem pomenu. Navedel je tudi številne prednosti za lokalno prebivalstvo.

prejšnjo naslednja: 13 zlatih medalj ali 11 %, 53 srebrnih ali 46 % in 50 bronastih ali 43 %, leta 2023 pa je bilo 23 % zlatih, 46 % srebrnih in 31 % bronastih medalj.

Zanimivi so njihovi natančni podatki o spremljanju kakovosti lovskih trofejev, ki se včasih po letih zelo razlikujejo. Na podlagi analiz pa potem strokovnjaki ugotavljajo vzroke za spremembe.

Kot vedno so se tudi na tej razstavi srečevali lovci in ljubitelji narave z vseh koncev Madžarske in sosednjih dežel Slovenije, Hrvaške in Avstrije ter spletli številna poznanstva in izmenjali izkušnje v lepem jesenskem ambientu sredi lovišča Županije Šomod.

Peter Novak

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Mlada risinja F14, ki je kot osirotel mladič padla v past za rakune, je bila po uspešnem okrevanju in vzgoji na postaji za divlje živali spet spuščena v divjino leta 2023 z upanjem, da bi okrepili majhno populacijo risov na območju blizu Schönhagna na Spodnjem Saškem. Kmalu po izpustu pa je njena GPS-ovratnica odpovedala, prav tako kmalu ni bila več vidna na nobenih kamerah, zaradi česar so vsi sumili, da je žival poginila. V letu 2024 pa se je pograšena samica pokazala pred kamero za opazovanje divjih živali s svojimi tremi novimi mladiči. Risinja F14 je ponovno upanje za populacijo risov v severni Nemčiji.

Vir: www.hna.de

Nemčija: V nemčiji število okuženih prašičev z afriško prašičjo kugo (APK) strmo narasča že več mesecev, konec novembra pa so potrdili izbruh bolezni v doslej neokuženem območju, Brandenburg. V zvezni državi so hitro začeli s strogim protokolom za zmanjšanje števila okužb divjadi in z izolacijo okuženega območja. V precej oddaljenem Hessnu, kjer se število prašičev z APK še vedno stopnjuje, je ministrstvo za kmetijstvo Hessna začelo z izobraževanjem javnosti s pomočjo mnogih plakatov, razpršenih po državi, in z informativnimi videoposnetki. Virus pesti tudi park divjih živali v Jägersburgu, kjer je kljub povečanim varnostnim ukrepom večina divjih svinj okužena z APK. Po prvem najdenem truplu so testirali vse svinje in ugotovili, da jih je od 24 okuženih 19. Kako je virus prišel v Jägersburg, ostaja nejasno, vendar domnevajo, da z okuženo hrano, ki so jo prinesli obiskovalci. Park upošteva navodila in poskuša okužbo čim bolj izolirati.

Vir: www.hna.de

Nemčija: Leto in pol star ris Anton, ki so ga v naravo spustili avgusta 2024, je na žalost umrl zaradi poškodb po trku s tovornim vozilom v bližini Schönecka v Vogtlandu. To je bil peti ris, ki so ga izpustili in so ga spremljali prek GPS v projektu RELynx Sachsen. Pred smrtjo je bil Anton v procesu označevanja svojega teritorija, pridobival

Foto: Michael Migas

je vedno več lovskih izkušenj. Preostali štirje risi (Nova, Alvo, Juno in Chapo) so se uspešno prilagodili na divjino in si ustvarili svoj teritorij v Nemčiji in Češki. Juno je sicer poleti izgubil ovratnico, vendar so prek dobljenega posnetka od lokalnega lovca potrdili, da je še živ in na svojem izbranem teritoriju, ki pa se križa s teritorijem dveh samic, Nove in Alvo. Zato obstaja verjetnost za nove risje mladiče. Chapo je star komaj eno leto, v karpatске gozdove pa so ga izpustili julija kot četrtega izpuščenega risa v okviru projekta. Ob izpustu naj bi bil živahen in radoveden, saj je hitro stekel med drevesa v gozd.

Vir: www.luchs.sachen.de

Kenija: Med Kenijo in Tanzanijo se ponovno začenjajo spori zaradi lova na ogrožene afriške savanske slone (*Loxodonta africana*). V Keniji je lov nanje prepovedan, medtem ko v sosednji državi, Tanzaniji, ni. Med mnogimi afriškimi savanskimi sloni v Keniji izstopajo tako imenovani supertuskerji, mogočni sloni z izredno dolgimi okli, ki lahko presega kar 45 kg. Doslej jih je bilo na svetu le trideset, deset od njih jih je prebivalo v nacionalnem parku Amboseli v Keniji. V letu 2024 pa jih je

bilo na tanzanijsko-kenijski meji ubitih kar pet. Ustreljeni so bili zunaj lovne sezone, zato pristojni sumijo, da so krivci najverjetneje tanzanijski krivolovci.

Vir: www.pirsch.de

Švica: V kantonu Graubünden je lovski čuvaj med nalogo uravnavanja števila volkov iskal tri od osmih volčjih mladičev, ki jim je bil odrejen odstrel. S pomočjo termovizije je v trdnem prepričanju, da ima pred sabo iskane mladiče, pritisnil spožilec in zadel, vendar je ob boljšem pogledu namesto pričakovanega plena videl dva mrtva risja mladiča in enega risjega samca. Čuvaj je podal samoprijavo, ki ji je sledila kazenska preiskava in izključitev iz uravnavanja števila volkov.

Vir: www.djz.de

Češka: Potem ko je pred leti Češka uspešno izkoreninila afriško prašičjo kugo (APK), se je bolezen vrnila. Virus je čez mejo najverjetneje prišel s severa z naravnim priseljevanjem. Od leta 2022 je polovica regije Liberec na severu Češke epidemijsko območje. Ker se je pred leti uporaba policijskih ostrostrelcev izkazala

za uporabno pri boju proti APK, so policisti tokrat spet na lovu, cilj pa je jasen – znatno zmanjšanje populacije divjega prašiča. Vendar lokalni lovci nad nenadno prisotnostjo policistov niso bili navdušeni; svojo nenaklonjenost so izkazali z uriniranjem na policijsko opremo in tudi s praški, ki odganjajo divje svinje. Tiskovna predstavnica policijskega štaba je zagotovila, da njihov cilj ni tekmovali z lovci, temveč izkoreniniti afriško prašičjo kugo in tako preprečiti nadaljnjo škodo in stroške.

Vir: www.pirsch.de

Francija: V srednji Franciji se od povečanja populacije napadi volkov vedno pogosteje pojavljajo, kar francoske rejce in pastirje sili v vedno večjo previdnost, a kljub temu je napad še vedno mogoč. Mlada pastirica iz Drôme v jugovzhodni Franciji je ob opazovanju črede ovc opazila volka, ki je začel napadati eno izmen mladih ovc. Pastirica je polna adrenalina planila za umikajočim se volkom in z malo sreče uspela osvoboditi svojo ovco. Volk naj bi še nekaj časa krožil okoli pašnika kljub prisotnosti pastirskih psov.

Vir: www.chassepassion.net

Lov na kune in kunarji v Loški dolini

Loški sodnik dr. **Hinko Dolenc** je leta 1903 v *Ljubljanskem zvonu* opisal lovce na kune (kunarje) in drugo divjad v Loški dolini na Notranjskem. V Ložu je služboval od leta 1868 do 1878. Sestavek so leta 1921 izdali v *Izbranih spisih*. Dolenc piše, da je že v *Valvasorjevem času naša dežela slovela zaradi številčnosti in kakovosti kožuhovine (dlakaste divjadi, ki so jo lovili zaradi kožuhovine)*. Na ljubljanski sejem kožuhovine ob sv. Pavlu (25. januarja) so prihajali kupci kožuhovine iz daljnih krajev in celo iz severne Nemčije.

V tistih časih je imel kožuh kune zlatice vrednost manjše krave in celo postava (navodila) je določala plemiške stanove, ki so lahko nosili tako kožuhovino. Leta 1873 so kožarji (krznarji) na mestu samem plačali 15 goldinarjev za kožo kune zlatice.¹ Nato piše Dolenc, da je poznal ljudi, ki so na jesen premišljevali, ali bi odšli čez zimo na Hrvaško drvarit ali pa bi ostali doma in se ukvarjali samo s kunjim lovom.

»Če je zima ugodna in ima kožuhovina dobro ceno, je tudi doma dober zaslužek,« so bili prepričani. Zima pa je bila ugodna takrat, kadar je pogosto snežilo, a ga ni zapadlo preveč. Kunar mora biti vztrajen pešec, snega in mraza se ne sme bati, da, kunar mora biti cel korenjak.

Kune so dvoje vrste: belice in zlatice. Prvih je povsod polno po deželi, ugnezdijo se celo v poslopjih, zlatica pa je gozdna žival in ima kakovostnejši kožuh. Pravi kunar zna ločiti večerni in jutranji sled v prhkem ali v južnem snegu, ločiti zna celo sled zlatice od sledi belice. Te živali lovijo s pastmi in z zasledovanjem. Uporabljali so železne pasti – tako imenovane *ključe* in pa *kladice*. Dolenc imenuje lovca, ki lovi na kládice – kladičarja. *Ključ* je past iz dveh pripognjenih drevcev, ki žival stisneta skupaj, kadar zverca prime za vabo. *Kladica* je za kuno najbolj navadna past, ki je sestavljena iz več kosov lepo obdelanega lesa. Ključ je preveč vidna past in zato ta past ni priporočljiva. Kladici pa škodujejo miši in ptiči, na primer šoje, ki se lotijo vabe in tako neželjeno sprožijo past. Za vabo je najpogosteje perutnina. Kdor namerava loviti s pastmi, žival privablja že jeseni na tak način, da razmetava vabo tja (na mesto), kjer bo nastavil past.

Kunar, ki lovi žival z *zasledovanjem* (z obkrožanjem), se v gozd odpravi, kakor hitro zapade sneg. Družijo se po trije ali štirje, eden vedno s puško. Skupaj se snidejo na prostoru pred gozdom in se domenijo, kje se bodo

¹ V tistih letih so imele kmečke neveste srednje kmetije doto sto goldinarjev, kar je bila vrednost par volov.

zopet sešli. Eden gre navadno po poti, drugi pa naokrog. Kaj so zasledili, si povedo na novem sestanku. Če je kunji sled v obhojenem predelu, poskušajo ugotoviti, kam vodi sled. Če ne vodi iz obhojenega predela, potem vedo, da je žival ostala nekje v krogu (v *krajdi*). Če se začne sled mešati in križati, navadno sklepajo, da si je kuna že našla počivališče. Zato lovci opazujejo košate smreke in hoje (jelke), da bi odkrili kakšno veveričje gnezdo, kjer tiči. Če po sledi ugotovijo, da je žival šla na drevo, potem po deblu le potolčejo. Če je kuna v gnezdu, hitro skoči proti vrhu med veje in lovec jo sklati s strelom iz puške. Če pa sled vodi naravnost na drevo, na katerem je vidno gnezdo, potem ustrelijo kar v gnezdo in kuna pade iz njega, če ni ranjena do smrti. Če obtiči v gnezdu, je treba splezati do njega in jo dobiti.

Kakor je mogoče, da je žival na drevesu v gnezdu, do katerega ne pelje sled, tako se tudi dogodi, da je ni v gnezdu in na drevesu, do katerega sicer vodi sled. Eno in drugo je mogoče, ker kuna zlatica skače po drevju in gre od tal na oddaljenem drevesu in se spravi v gnezdo šele po daljši poti po vejah in drevju. Dogodi se tudi, da kuna zalezuje gnezda, da bi zasačila veverico, ki pa jo lahko samo prežene. Potem se začne lov po drevju in konča daleč stran, posebno kadar sveti luna in je noč jasna. Dogodi se tudi, da daleč naokrog ni več sledu na tleh in da kune ni v nobenem gnezdu, ampak je šla v drevsno duplo. V gozdu je več takih drevcev, ki imajo dovolj veliko duplo za kuno visoko med kakšno rogovilo, ki je od spodaj ne vidimo. Res pa je, kar meni kunar, da je »kuna že v rokah«, če je na drevesu, da jo je tam zmeraj lažje dobiti kot na tleh v luknji.

Če je šla kuna v luknjo, ki je v zemlji, je izurjen kunar pred veliko nalogo. Ugotoviti mora, v katero smer vodi podzemeljska votlina, koliko odprtini ima, pri kateri je treba zakuriti, pri kateri nastavitvi *sak* (vrečo) in železne pasti ali katero odprtino je treba zamašiti. Pri teh odločitvah imajo navadno prvo besedo starejši lovci, ki poznajo znana gozdna tla, ali so na istih mestih že preganjali kuno. Po krajšem ali daljšem posvetovanju se možje odločijo: železne pasti nastavijo v

večjo votlino, ki jo proti svetlobi založijo in narahlo pokrijejo z listjem. Sak nastavijo pri ožjem izhodu in če vseh odprtini ne pokrijejo, jih obložijo še s kamenjem. Ko zakurijo in dim vpihavajo s pihalnikom ali s pihanjem, je treba paziti, kje se dim kadi iz tal. Po dimu je mogoče ugotoviti obseg votline in pokažejo se odprtine, ki jih je treba zamašiti ali prednje postaviti sak ali past.

Ko je vse opravljeno po najboljšem preudarku, se kunarju postavi mučno vprašanje, ali se ni tri ali še več ur zaman trudil, da bi kuno pregnal iz votline, da bi skočila v železno past ali sak. Lahko je votlina prevelika, da bi kuno dosegel gost dim in je tako ni mogoče pregnati. Može se s pihanjem v listje in v mah večkrat zamenjajo. Dim sili nazaj v oči in pljuča, vendar za pihalnik ni pravega prostora, ker je vhod, pri katerem se kuri, ozek. Pihalnik napravijo iz jelovih vejic in se imenuje *futalo*.

Tisti, ki niso pri ognju, budno pazijo na odprtine, kjer so pasti, ali so zamašene. Večkrat kateri nastavi tudi uho k votlini, da posluša, če se žival premika. Če se, je to dobro znamenje in tistega, ki kuri, spodbujajo z besedami: »*Le futaj, le futaj, se že premika!*« Ko dim kuno vedno bolj duši, mora na plan. Najimenoitnejši prizor je, ko se kuna z vso silo zažene v sak. Preden se utegne obrniti, že plane najbližji nanjo in jo hitro zadavi. Sak dvigne v zrak, da vsi vidijo, da je iskana sreča dobljena. Dolenc piše, da bi si za monumentalno (spominsko) fotografijo zaželel prizor, ko kuna plane v sak in so vsi lovci obrnjeni proti njej, da bi jo s telesi pritisnili k tlom. Iz saka gre iz roke v roko. Vsak jo potehta in pregleda, ali je velika, ali je stara ali mlada, ali ima temno rumeno grlo (barva podratne okroglaste lise) in črne rese, kajti temnejša je koža (kožuh), več je vredna.

Dolenc je zapisal tudi nenavaden dogodek, ki mu ga je okoli leta 1880 povedal izurjeni kunar Tavželj² z Laz pri Gorenjem Jezeru, kako je kuna zlatica usmrtila divjega petelina. Kuno je sledil v Lom do ravne in debele bukve. Takoj si je mislil, da je ne bo na takem drevesu. Nazaj doli z drevesa je ni bilo, zato je sklepal, da je šla naprej po drevju. Šel je okrog drevesa, vendar v snegu ni bilo več sledi, šele kakšnih trideset korakov od bukve je našel sled in kaplje krvi. Stopil je v isto smer in našel še več kapljic krvi in tudi pero divjega petelina. Še malo naprej pa je v snegu našel mrtvega divjega petelina, ki je imel pregriznjen vrat. Takrat je vse doumel: ob mesečnem svitu je kuna zagledala petelina in se splazila do njega. Ko ga je zgrabila, je odletel z njo vred, dokler ga ni zagrabila za vrat in ga usmrtila. Kri mu je izpila, sicer pa ga ni poškodovala, je še zapisal.

Janez Kebe

² Matevž Tavželj (Jurščev), roj. 1838.

Narisa: Igor Pičulin

Bera na literarni natečaj prispelih besedil z lovsko tematiko v letu 2024

(Razpis, objavljen v: *Lovec*, 1/2024, str. 27.)

V desetletjih, kar leposlovno pišoče lovce k pisanju lovskih zgodb in pesmi vzpodbujajo tudi vsakoletni razpisi v *Lovcu*, se je izoblikovalo nekaj dobro in prepoznavno pišočin lovcev, predvsem proznih del leposlovnih besedil.

Na javni literarni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko je prispelo petnajst proznih in dvajset pesniških besedil. Pri vrednotenju proznih besedil smo člani žirije izhajali iz besedila razpisa. Pri pesniških besedilih pa nam je bilo pomembnejše sporočilo v primerni pesniški obliki in v ustreznem pesniškem jeziku.

Ocenjevalna žirija (**Franc Černigoj, Franc Rotar in Ivan Kuljaj**) je prispela besedila ovrednotila in, glede na skupno število doseženih točk, razvrstila. Članom ocenjevalne komisije so bili znani le psevdonimi avtorjev. Prava imena so v uredništvu *Lovca* dodana kasneje.

Poleg nagrajenih bodo v *Lovcu* postopoma objavljena tudi druga boljša besedila.

PROZNA BESEDILA:

Prvo mesto: Oblaki so rudeči – 27,5 točke

Avtor: Dušan Škodič

Skoraj profesionalno pisanje (dobre so tudi primere: »S pogledom je drsel čez apnenčaste pragove in prostrana polja ruševja, ki je bilo v brezvetrju negibno kot fotografija. // Siv čop mu je plapolal in njegovo črno rogovje je bilo vsaksebi kot burkle, s katerimi so ženske premikale lonce v razbeljeni peči.«). Bralec morebiti pričakuje bolj krvav konec, ki ga, kot da ga pisec napoveduje, lahko razberemo tudi iz naslova ...

Skozi branje je čutiti, da je zgodba med Bohinjci še živa.

Drugo mesto: Mejduš, je pršu – 26 točk

Avtor: Marjan Toš

Dobro predstavljen osrednji lik – miličnik z Dolenjskega, službujoč na Štajerskem, kar lahko razberemo iz besedila; živo in polnokrvno. Morebiti je v njegovem govoru o pravem lovu in njegovem pomenu ter o pravih lovcih premalo njegovih lastnih besed. On sam pa je noter, zagotovo. Le povedati verjetno ne bi znal tako učeno ...

Tretje mesto: Ožbej – 25,5 točke

Avtor: Jernej Štrajhar

»Pravi lovec mora verjeti vase, mora biti zaljubljen v naravo, ji mora pripadati s srcem in dušo, kajti le tako lahko v popolnosti izvaja svoje poslanstvo. Biti lovec, pomeni biti varuh žive narave. Puška je le eno od orodij, s katero skušamo držati ravnovesje med divjadjo in naravnim okoljem. Pripadnost lovski organizaciji, kot tudi svoji lovski družini, naj bi bila sveta. Nikdar naj ne bi oskrnil imena lovske družine, saj ime <družina> pomeni povezanost in *zaupanje drug v drugega*.«

Misli o lovcih in lovu izhajajo iz spoznanj ter dozorevanja in kot lovec - bralec jih jemljem v veliki meri za svoje ...

Po uspešnem strelu na jelena še tale misel in občutje, ki ga pogosto doživljamo lovci: »Obtoževal sem samega sebe, zakaj sem moral poseči v življenje narave. V istem hipu pa sem se že tolažil, saj sem vse naredil kot pošten lovec; to je pač breme, ki ga moram vzeti v zakup.«

In še: »... v meni je vrela tudi neizmerna sreča, saj takega privilegija, kot sem ga bil deležen, ne dobi vsak.«

Ob vsem napisanem niti ne moti preveč, da se besedilo na nekaterih mestih bere kakor uradniško pisanje ...

Živi in pusti živeti – 24,5 točke

Avtor: Marjan Toš

Vešče pisanje, mogoče le malo razvlečeno. In osrednja oseba kakor ne bi bila najboljše prikazana. Morebiti so premalo poudarjene manj vsečne strani njenega značaja.

Golaž – 23 točk

Avtorica: Ksenija Šešerko

Kratka, a učinkovita zgodba, čeprav je konec nekoliko kot prisiljen. Zgodba bi bila literarno učinkovitejša, če se ne bi končala tako spravljivo. Sicer pa zadnji stavek stvari do neke mere postavi na svoje mesto:

»Golaža pa še vedno ne jem ...«

Ni več slišal ruševcev – 22,5 točke

Avtor: Janez Švab

Pretesljiva pripoved. Mogoče zmoti, da je napisana z določenim namenom ...

Giuseppe – 22,5 točke

Avtorica: Erika Furlan

Napisano nekoliko naivno, a je čutiti, da iskreno. Pripovedovanje obiskovalca Krivokapiča je kot malo nerodno vneseno v tok pripovedi.

Gozdni jereb – 22 točk

Avtor: Stanislav Grl

Dobro napisano. Še bolje bi bilo, če avtor ne bi nekako prisiljeno razlagal umetnosti lova na gozdne jerebe. V starejših letih niti ne več pravega lova, ampak le opazovanje in ponovno doživljanje mladih let – ko svet in življenje občutimo drugače. Kdaj tudi tako, da se kasneje kesamo ...

»Zdaj mi je žal za storjeno, a napake se ne da popraviti ...«

Tistega žalostnega prvega decembra – 21 točk

Avtor: Janez Krivec

Predolg uvod. Tudi nadaljevanje je ponekod kot bi bilo vzeto iz učbenika.

Ob izgubi mladega psa pa je čutiti pristno žalost.

Jesen življenja – 21 točk

Avtorica: Tadeja Šef

Bistvo besedila lahko razberemo med vrsticami: »Dovolj stopinj sem pustil v tej zemlji. Zdaj jih bo zabilo gnilo listje. Vdal sem se, a sprjaznil nikoli.«

Boris – 21 točk

Avtor: Maksimiljan Mohorič

Ponovno lahko razberemo, da divja žival sodi le v naravo. Poseganje v naravni red se prej ali slej konča tragično. Za divjo žival, seveda.

Krokar – 20,5 točke

Avtor: Andraž Polič

Bralec kot da pričakuje, kdaj in kaj se bo zgodilo. In se na koncu vpraša, ali se je kaj zgodilo. Pisanje tako ostane polno neizpolnjene pričakovanja.

Življenje – 19 točk

Avtorica: Tadeja Šef

Življenje – opisano od rojstva do konca. Od neugnanosti otroštva prek opoldanskega časa – polnega moči – in zrele jeseni. A vse preveč splošno.

Ko zataji naboj – 18 točk

Avtor: Mitja Avbar

Zgodba se zdi dokaj vsakdanja, a kot da hoče biti več. Že s citati velikih avtorjev (Dole, Dante) se avtor usmerja v to smer. A kot da ne sodijo sem ... (»Uspeh ni nikoli dokončen, neuspeh nikoli usoden ...«) »Ni večje bolečine kot žalost nositi v srcu ...«)

Lovec Lojzek se sreča z rjavim medvedom – 17,5 točke

Avtor: Mitja Avbar

Morebiti je zgodba preveč podobna uradnim navodilom, kaj naj človek naredi, ko se sreča z medvedom.

PESNIŠKA BESEDILA:

Prvo mesto: Zore svit – 26,5 točke

Avtor: Stanislav Grl

Dobra pesem. Všečne so tudi primere, recimo: »*Ko gozd odvrže svoje temo ... Gams že trese mraz s kožuha ...*«

Drugo mesto: Ponosni gozda sin – 24,5 točke

Avtor: Boštjan Grošelj

Tekoče napisana pesem, tudi sporočilno polna.

Tretje mesto: Kje so časi – 23,5 točke

Avtor: Stanislav Grl

Tekoče napisano. Sporočilo: minili so časi mladosti.

Zlatorog – 23 točk

Avtor: Zoran Kos

Sporočilno – kljub stereotipnosti – dobra pesem: »*Povej mi, ptica, kje pot je do zaklada, // da vrnem v čas se, ko pogrešal sem modrost ...*«

Gamsji raj – 23 točk

Avtor: Boštjan Grošelj

Vse v pesmi je bilo že večkrat povedano, a avtor bi (morebiti) rekel: to sem povedal jaz, zato je pesem moja.

Ognjeni jelen – 22,5 točke

Avtor: Andraž Polič

V tej pesmi so besede na pol dorečene, dogajanje le nakazano. So le plod domišljije čakajočega lovca?

Zadnji spev – 22,5 točke

Avtor: Jožef Libnik

Sporočilno je pesem podobna mnogim literarnim besedilom, a izrazno boljša.

Sabotinsko lovišče – 22 točk

Avtor: Vojko Rutar

Pesem je od daleč podobna Gregorčičevi *Pozdravljam, sončna te ravan ...* Doživeto so opisane podobe podsabotinskega sveta nad Goriškimi brdi.

V zadnjih dveh kiticah so besede kot na silo zlepljene.

Srnjak – 21 točk

Avtor: Mitja Avbar

Pesem bi bila, po mnenju članov ocenjevalne žirije, primerna za objavo z manjšimi posegi, predvsem proti koncu.

Orjak – 21 točk

Avtor: Vojko Rutar

Sporočilo pesmi bi lahko prenesli na lovca: » ... bom še rukai kdaj v novi dan?«

Pesem je, po mnenju komisije, manj jasna.

Kako Diana svojega častilca je v jelena spremenila – 20 točk

Avtor: Mitja Avbar

Mit, spremenjen v pesem. Mogoče spominja na že kdaj prebrano ...

Na natečaj so prispele še v nadaljevanju navedene pesmi, ki niso besedilno ocenjene in v reviji Lovec, po mnenju komisije, niso primerne za objavo. Pesniška bera je tudi tokrat dokaj povprečna (Radost lova; Zadnja paša; Sinica; Lovska pesem o divjem prašču; Na skupnem lovu; Lep sončen dan; Sprehod v gaj; Na lovu; Mlad lovec).

*Za ocenjevalno komisijo:
Franc Černigoj*

Uredniški odbor Založništva LZS

razpisuje

JAVNI NATEČAJ ZA PROZNA IN PESNIŠKA LITERARNA BESEDILA Z LOVSKO TEMATIKO V LETU 2025

Uredniški odbor Založništva LZS tudi v letu 2025 razpisuje natečaj za lovsko leposlovno besedilo, **prozno in pesniško**. Pogoji razpisa se niso spremenili, zato objavljamo prilagojeni razpis iz prejšnjih let.

Tričlanska žirija uredniškega odbora Založništva LZS, ki jo imenuje Uredniški odbor Založništva LZS, bo po oceni žirije izbrala tri prozna in tri pesniška najboljša besedila z lovsko tematiko, ki bodo nagrajena. Če po mnenju žirije nobeno od poslanih besedil ne bo dovolj kakovostno, lahko vse nagrade ne bodo podeljene. Dve po številu zbranih točk enakovredni besedili si nagrado lahko delita.

Ubesejena naj bi bila **pristna lovska doživetja**, jezikovno čimbolj živa, lahko prepletena z **domišljijo**, z **razmišljanji o lovu**, z **doživljanji in opisi narave**. Dobrodošli so tudi v besedila vtakani etnološki elementi. Dejanja in razmišljanja oseb naj bodo **psihološko čim bolj utemeljena**. Besedila so lahko satirična in obarvana s humorjem. Lahko so tudi zgodovinsko in geografsko lokalno prepoznavna, do prave mere obogatena z narečnimi besedami in besednimi zvezami.

Navodila in razpisni pogoji:

Poslano besedilo ne sme biti prej nikjer objavljeno!

Avtor moralno in pravno odgovarja za izvirnost besedila.

Besedilo pošljete po elektronski pošti (pod Zadeva napišite: LITERARNI NATEČAJ 2025). Prozno besedilo je lahko dolgo največ **do 10 tipkanih strani** (30 vrstic na stran z 1,5 vrstičnim razmakom). Pisci lahko sodelujejo z več avtorskimi deli. Natečaj je **anonimen**, zato naj bo avtor na koncu besedila podpisan s **psevdonomimom**, ki ni bil uporabljen pri prejšnjih natečajih. V elektronski pošti navedite pravo ime in priimek avtorja, naslov, številko transakcijskega računa, matično in davčno številko. Pripnite skenirano ali fotografrano podpisano izjavo, da je besedilo vaše avtorsko delo in da ni bilo še

nikjer objavljeno (če nimate skenerja ali digitalnega fotoaparata, lahko izjavo pošljete po navadni pošti). Člani komisije bodo prispela besedila dobili v oceno brez osebnih podatkov avtorjev, videli bodo samo psevdonime.

Rok in nagrade:

Javni natečaj se začne 1. januarja 2025, konča pa se bo 15. oktobra 2025. Rezultati in kratka obrazložitev odločitve žirije bodo objavljeni v našem glasilu.

Nagrade za prozna besedila:

1. nagrada: 1500 evrov,
2. nagrada: 1000 evrov,
3. nagrada: 500 evrov.

Nagrade za pesniška besedila:

1. nagrada: 300 evrov,
2. nagrada: 200 evrov,
3. nagrada: 100 evrov.

Nagrajena in tudi druga dobra besedila bodo v Lovcu objavljena postopoma – ne nujno zaporedoma.

Elektronski naslov uredništva: lovec@lovska-zveza.si. Prejeli boste povratno sporočilo o prejeti pošti.

Podpisane izjave lahko pošljete tudi po navadni pošti, na naslov: Lovska zveza Slovenije, Uredništvo Lovca, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana.

Uredniški odbor Založništva LZS

LITERARNI NATEČAJ

I. mesto

Leta 1880 se je oženil Jožetov starejši brat, ki je prevzel očetov grunt. Ohcet se je, glede na njihovo gmotno stanje, zdela preveč bahata, a dvajsetletnemu Jožetu to ni bilo mar, ker ni šlo iz njegovega. Dokler si ne bo našel kaj boljšega, bo živel in delal doma, potem bo pa videl, kaj bo sam s seboj. Morda se nekoč celo vkrca

*pa kdo bo dekle ljubil,
ko bom na vojsko šel?*

Pristala sta v sedemnajstem pehotnem polku kranjskih Janezov, ki je bil stalno nameščen v Celovcu. Po zaprisegi vsemogočnemu Bogu in njegovemu veličanstvu cesarju Francu Jožefu prvemu sta se naslednja tri dolga leta otepala s hudim domotožjem, slabim življenjem in še slabšo prehrano v kasarni ter z vsakodnevnem izživljanjem oficirjev nad navadnimi vojaki.

je šel h koncu in celo živina v dolini se je nemirno prestopala. Čutila je, da se sneg na planinah umika sončni toploti, ki bo ozelenila gorske pašnike.

V nedeljo se je v cerkvi in okoli nje trlo ljudi. Otroci, z butaricami v rokah, so se po maši pred cerkvijo razposajeno drezali pod nos z bodečimi brinovimi vejicami in deklice so občasno zavreščale, ko so jih fantje v gneči vlekli za kite. V množici sta bila tudi Jože in Tine. Ko bi vedela, kaj bo sledilo, bi nemara ostala doma ... Mir je porušila Mežnarjeva Špelca, ki

Oblaki so rudeči

DUŠAN ŠKODIČ

na ladjo in odrine v Ameriko. Oglasov, ki so vabili s prekoceanskim parnikom v boljše življenje, so bili polni časopisi. Misel, da bi zapustil rodno bohinjsko grudo, pa mu je bila kljub dejstvu, da je vedel za mnogo takih, ki so šli čez Lužo in občasno poslali domačim denar ali paket, odbijajoča. Le s kovčkom in parom rok ni enostavno oditi v svet, ki ne razume niti tvojega jezika.

Največ se je družil z Mencingerjevim Tinetom. V otroških letih sta pasla krave na planini in pomagala pri domačih delih, v odrasli dobi pa so ju starejši vpeljali v krivolov, s katerim so si reveži popestrili borni jedilnik. Ker sta oba imela starejšega brata, ki mu je po običaju pripadla kmetija, sta se veliko pogovarjala o prihodnosti.

Tako je minilo leto ali dve in zgodilo se ni nič posebnega, razen da se je Jože zagledal v sosedovo edinko Minko, ki pa mu, razen nasmeškov, ni vračala upanja. Gotovo so ji starši zabičali, naj se ne speča z nikomer, ki ne bi bil iz premožne družine. Tako je Amerika pri obeh fantih obvisela v zraku kot priložnost, ki čaka na trenutek, da jo bosta pograbila. A tudi ta se je razblinila. Spomladi je prišel nabor in vpoklicana sta bila na služenje v cesarsko vojsko.

Skupaj s fanti iz doline, ki jih je prav tako doletela „štelunga“, so se na vozovih, ki so jih krasili cvetje in pisani trakovi, odpeljali proti železniški postaji v Bohinjsko Bistrico. Jože in Tine sta utrujena od vina in žganja slonela drug ob drugem na zibajočem vozu, vsi pa so družno peli:

*Oblaki so rudeči,
kaj nek pomenijo,
da vsi ti mladi fantje,
na vojsko pojdejo.
Pa kdo bo listje grabil,
pa kdo bo praprot žel,*

Tri leta pozneje sta se, prav tako skupaj, vrnila domov. Na železniški postaji ni bilo nobene godbe. Sedaj sta bila že zrela moža, ki ju je življenje začasno odrinilo iz glavnega toka. Jožeta je presunilo, ko je izvedel, da se je medtem sosedova Minka poročila in ima na poti že drugega otroka. Toda treba je bilo misliti naprej in zaenkrat pozabiti na Ameriko. Po odsluženju sta bila oba še devet let zavezana vojaški rezervi, zato jima oblasti toliko časa ne bodo izdale potnih listov. Polna moči in brez obetov za boljše prihodnost, sta se, raje kot na neplačano delo doma, podajala v moško gostilniško družbo, še raje pa na krivolov.

Tisti čas so Bohinjci divje jagali v manjših skupinah, s čimer so si zagotovili premoč nad lovskim čuvajem, ki jim zaradi teže let tako ali tako ni več zmožel slediti. Včasih jih je uspel opaziti od daleč, toda skozi daljnogled ni razločil, kdo se skriva pod narobe obrnjenim suknjičem, obraze pa so si, premetenci, namazali s sajami. A Jože in Tine sta se na takih ropanjih vedno bolj dolgočasila. Gnala ju je fantovska sila po dokazovanju in postajala sta vedno bolj predrzna in tekmovalna. Drugim to ni bilo všeč. V skupino sta vnesla nemir, le-ta pa prinese nezbranost, ki divjega jagra hitro stane svobode. Padli so očitki in ko je gore pobelil prvi sneg in je divja družina ostala doma, je od gora občasno zapokalo. Samoizobčenca sta nadaljevala s poslom. Trajalo je do začetka prave zime, ko ju je nevarnost snežnih plazov ustavila in v dolino se je naselil mir. Ženske in manjši otroci so se držali na toplem, malo večji so se predajali zimskim radostim, možje pa so zavili v gostilno preganjat otopelost, s katero jih je okužilo pomanjkanje dnevne svetlobe.

Potem pa je v začetku aprila prišla cvetna nedelja, ki je med ljudi prinesla radost zavedanja življenja. Utrujajoči post

se je v letih, ko sta se onadva podila za gamsi, razrasla v temnooko srnico, zaradi katere je fantom udarila kri po žilah kakor srnjakom ob prsku. Imela je šestnajst let. Snubci so se začnili oglašati, toda vedelo se je, da je ne bodo dali od hiše niti hitro niti komurkoli. Kolikor je bilo znano, niti sama še ni bila nikomur naklonjena. To pri Jožetu in Tinetu ni pomenilo nič drugega, kot da je lov na to trofejo odprt za vsakogar. Lastnega premoženja res nista imela, vendar v ženskih očeh včasih šteje tudi še kaj drugega kot grunt. Malce bolj uporniška dekleta so ravnala po svoji glavi in si izbrala moža po svoji meri, ne le po očetovi. In Špelca je že na pogled kazala, da ni običajno molčeče dekle. Biti najboljši divji lovec v dolini je bila čast, ki jo je spoštovala vsa Bohinjska dolina, Spodnja in Zgornja, kar ni moglo ostati neopaženo.

Kmalu je v strmih vse od Nomnja do Komne pokalo, danes tu, naslednji dan spet na nasprotnem koncu. Slediti jima ni mogel nihče. Mnogo noči sta preležala v praznih svislih ali pastirskem stanu, še več pod drevesom, pokrita s plahto, na preži, ter čakala prve jutranje žarke. Postala sta gozdna nočna mora, zelena rokovnjača, pred katerima ni bilo nič varno. Nekdanja roparska tovarišija je bila izredno jezna, saj sta ji „privatnika“ preveč hodila v zelje. Vzbudila sta toliko pozornosti, da nihče več ni pomislil na plenjenje, saj bi lahko ob prijetju drago plačal še njune grehe. Najhuje je bilo, da v večini loncev ni bilo mesa, za njuno gamsjo pečenko in golaž pa se je vedelo, da konča na marsikateri premožnejši mizi na Bledu ali v Radovljici, celo pri samem okrožnem sodniku. Da bi ju šel kdo prijaviti, ni prišlo v poštev. V Bohinju je od nekdanj veljalo, da kar se zgodi v dolini, v njej tudi ostane. Vendar izobčenca zaradi tega nista bila varna, ravno nasprotno. Zgodilo se je že, da je

Narisal: Igor Pčulin

skupnost naredila red v svojih vrstah in bili so primeri, ko je kdo izginil v gorah. Oblasti niso uspele ugotoviti ničesar, ker ni nihče prijavil najdbe trupla, zato se ni vedelo, če je bila nesreča ali ne. Toda za njima bi si upali le redki. Zlita sta bila z naravo in pridobila sta človeku skoraj nenaraven občutek za nevarnost. Verjetno bi zasledovalca prej doletela njuna krogla kot obratno ...

Trajalo je dve leti. Jože in Tine sta po dolini hodila kot pava. Čutila sta strahospoštovanje med moškimi in mularijo, pri ženskah pa poglede, ki so izražali občudovanje njune moštosti. Če sta s tem uspela narediti vtis na že skoraj polnoletno Špelo, jima žal,

ni bilo znano. Delovala sta v »španoviji«, dekle pa je bilo samo eno. Slej ko prej bi med njima lahko nastal spor, zato o njej nista govorila. Vse skupaj pa se je prav na hitro porušilo in vzroka za to sta bila dva: prvi je bil zakupnik lova. Bogat blejski hotelir je že dlje časa opažal, da s svojimi gosti vedno redkeje upleni trofeje v nekoč bogatih loviščih. Po ovinkih mu je prišlo na ušesa, da se z njegovo pečenko mastijo celo na sodniji v Radovljici, kjer imajo stalnega dobavitelja iz doline. Žaripel od jeze je nekega dne odvihral v Radovljico in se osebno najavil pri sodniku, ki je z drobnim nasmeškom poslušal njegovo tegobo. Nazadnje mu je razložil, da če sam ne bo

naredil reda v svojem lovišču, mu ga ne bo niti sodnija. Hotelir je bil na moč začuden nad odgovorom, vendar bil je deležen tudi nasveta. Red mu lahko vzpostavi samo sposoben lovski čuvaj, ki bo na kratko držal divje lovce, ki mu mesarijo med divjadjo. In kje naj bi dobil takega moža? Sedanji je prišel v leta in ne zmore več opravljati svojega posla. Le koga in od kje naj pripelje? Sodnik je namignil, da mu menda največ uplenita dva, za katera vé že vsa dolina. Enega od njiju naj zaposli kot zapriseženega lovskega čuvaja. Tako bo razbil nevarno dvojico, nato pa bo imel mir tudi pred drugimi.

»Kaj, vi torej veste celo to, kdo sta? In ničesar ne ukrenete?«

Sodnik je mirno dvignil roko. »Seveda vem. Toda gotovo se boste strinjali z menoj, da sodišče ne more delovati na podlagi babjih čenč. Če mi priskrbite neovrgljive dokaze, bom dal zapreti oba, po hitrem postopku. Ampak v tem trenutku nimam ničesar. Na mesu, ki ga kupim za v lonec, nič ne piše, čigavo in od kje je! Saj me razumete?«

Hotelir je razumel ...

A še preden je uspel kaj ukreniti, je nastal naslednji dogodek.

V Bistrici je bila neko poletno nedeljo velika veselica, na katero se je pripeljalo precej ljudi z vlakom z Bleda, iz Radovljice in celo iz Kranja. Fanta sta imela v žepih nekaj cvenka in vse popoldne sta preplesala z domačimi dekleti, med katerimi tistega dne ni bilo Špele. Opita kot sta bila, sta se sporekla, kdo bo plesal z neko Katro, do katere pravzaprav ni bilo mar ne enemu ne drugemu. Petelina sta se zravšala in ničesar krivo dekle je bilo povod za spor. Prvi je udaril Jože in nato sta skočila eden v drugega, da so ju komaj ločili, preden bi kdo komu s stolom razbil črepinjo ali s pipcem spustil črevesje na pomendrano travo. Poškodbe niso bile hude, zamera pa je bila neskončna in čast prizadeta. Kadar sta se srečala na cesti, sta gledala vsak na svojo stran.

Kmalu po pripetljaju je sodnik javil zakupniku lova, da je trenutek idealen, zato naj ga nikar ne zamudi.

Tine je prejel pismo, naj se zglesi na Bledu, ker imajo zanj na voljo službo, ki je noben pameten človek ne bi zavrnil. Zdrzil se je, ko je videl naslov pošiljatelja, toda očitka glede krivolova v pismu ni bilo, priložen pa je bil krepak bankovec za sto avstrijskih kron. Tine ni pomišljal in ni odlašal z obiskom. Na Bledu se je z lovskim zakupnikom hitro pogodil za dobro plačano delo, predvsem pa mu je to dalo tudi velika pooblastila. Ko bo napravil red, kot se je od njega pričakovalo, bo nemara prišel tudi pravi čas, da bo stopil k Mežnarju vprašat za njegovo hčer. Prihodnost se je naenkrat zazdela svetla kot poletni dan.

Prežet s sovraštvom do svojega nekdanjega *kompanjona* se je čutil gospodarja položaja in svoje usode. Obračunal bo s konkurenco, zlepa ali zgrda. Da se je situacija nepreklicno spremenila in da je njuna španovija pokopana reč, je dal Jožetu vedeti v nedeljo po maši. Prikrit za vaško lipo je vlekel smotko in čakal. Četrte ure prej, ko je bilo v cerkvi le nekaj zgodnjih vaških tercijsk, ga je videl vstopiti. To je bila utečena rutina, po kateri sta se ravnala zadnjih nekaj let. Ob zori sta bila na stojšču, zjutraj že v dolini in nato med prvimi pri maši, da ju je videla vsa vas. Bolj kot ne je bilo to šopirjenje, saj so vsi vedeli, da sta se prišla le nastavljat javnosti in jima ni bilo mar za župnikove pridige. Tine je frenil

čik in se še sam odpravil v cerkev. Jože je sedel na običajnem mestu in brezbrizno gledal predse. Sedel je v klopi za njim, da ga je pred njim sedeči začutil. Jože se je napol obrnil, v obraz pa ga ni pogledal, a kolikor je uspel razbrati, je Tine prišel v cerkev obleden v novo uniformo.

Ljudje so z zanimanjem opazovali spremembo. Dobro so vedeli, kaj se je zgodilo na veselici, niso pa mogli razumeti, od kje Tinetu, članu plenilske dvojice, uniforma lovskega čuvaja. Pritegnila sta toliko pozornosti kot že dolgo nihče. Celo župnik, ki je na začetku maše dvignil glavo proti cerkveni ladji, se je ob pogledu na moško stran toliko zmedel, da je potreboval nekaj trenutkov, preden mu je uspelo vdeti nit božje službe.

Po maši sta brez besed zapustila cerkev. Jože se je odpravil proti gostilni, Tine za njim, a v gostilno ni vstopil. Postal je in ko so koraki v pesku potihnil, se je prvi na pragu obrnil. Merila sta se s pogledom, molčala in čakala, kdo bo prvi odnehal. Lahko bi tam stala do sodnega dne, vendar ni bilo potrebe.

Molk je prekinil Jože: »Tako torej?«

»Tako!«

Vse je bilo zmenjeno. Nič več ni bilo treba reči. Šla sta vsak po svoje ...

Do jeseni je Tine nevpadljivo in na videz naključno obiskal nekdanjo tovarišijo. Govoril je z vsakim posebej in tipal teren, saj se je zavedal, da je lahko odslej vsako naključno srečanje z divjimi lovci zanj hoja po zelo tankem ledu. Bil je dovolj pameten, da se ni spravil sam proti vsem in za vsako ceno. Zakupniku lova je moral zavarovati lovišče, da si bo divjad opomogla, po drugi strani pa bo moral zamizati na eno oko v korist domačinom, ki so si od nekdanj lastili pravico do občasnega lova za svoje potrebe. Kakršnakoli druga možnost ni bila mogoča. Če bi vztrajal, bi mu lahko nastavili zasedo. Njegova plača ni bila slaba, a še zdaleč ne tako dobra, da bi izzival. Predvsem je moral odpraviti možnost, da bi se moral ozirati čez ramo še za drugimi, med tem ko se bo soočil z *njim*.

Mesec ali dva je nad dolino visela koprena navideznega miru. Slišati ni bilo niti enega strela. Tine se ni hotel slepiti, da je Jožetu nagnal strah v kosti in imel je prav, kajti okoli malega šmarna v začetku septembra se je jutranje pokanje spet pojavilo. Nekaj dni zapored je prišlo od jugozahoda, iz smeri Rodice, nato je utihnilo.

Počakal je en dan in se ponoči odpravil od doma. Na nebu ni bilo oblačka in prvi krajec, ki mu je svetil na pot, je skušal udušiti tisoče zvezd, ki so izstopale iz nebesnega baldahina. Tiho je hodil ob jezeru, ki se je svetlikalo v temi. Za Ukancem je zavil v Žagarjev graben in nato proti prevalu Globoko. Slutil je, da je bilo pokanje okoli Rodice slepilni manever, ki naj bi ga

zavedel stran od tod. Med Podrto goro in Škrbino je vstopil v razbit svet vrtač, brezen in spranih apnenčastih plošč, med katerimi so ležale zaplate temno zelenih trav. Tam sta v preteklosti zalezovala starega gamsa samotarja, nazadnje pa opustila misel nanj in se raje posvetila plenjenju. Tinetu je nekaj reklo, da bo njegov nasprotnik prišel nad tega gamsa, da bi ga uplenil za svojo dušo – še pred gosposko, ki bi jo on kot lovski čuvaj blejskega bogataša verjetno res slej ko prej privlekel sem gor.

Začejalo se je daniti. Hitel je, kolikor je mogel, napet kot struna zaradi slabo vidnih skalnih razpok, ki jih je skrivalo rušje. Srajco pod suknjičem je imel na hrbtu popolnoma premočeno, ko je prisopihal Vrh konte in se z roba zazrl v strmo, z redkimi macesni poraslo pobočje, ki se je iztekalo v rušinate vrtače. Do sončnega vzhoda je manjkalo še pol ure. Okolica se je izvijala iz sive monotonosti in začela poprijemati prve dnevne barve. Videti je bilo vse mirno, le ptičje petje je oznanjalo prihod novega dne. Sedel je za velik balvan na robu, ki se je prikotalil nekoč, in se ustavil tik pred strmino, ki bi mu omogočila nadaljnjo pot navzdol. Izvlekel je daljnogled in začel opazovati. S pogledom je drsel čez apnenčaste pragove in prostrana polja ruševja, ki je bilo v brezvetrju negibno kot fotografija. Vsako gibanje, ki bi ga opazil, bi bilo lahko le posledica živega bitja. Na dnu ene od kotanj je prilezel na plano svizec. Postavljen na zadnje tace je opazoval okolico, odskakljal nekoliko višje in izginil skozi eno od mnogih lukenj, ki so vodile v njegovo podzemno domovanje.

Nočna hoja je Tineta utrudila in oglašati se je začel želoдец. Zleknil se je na šope trave, ki so rasli v zatišju za balvanom, in na dveh mestih opazil raztresene gamsje bobke. Vedno se je čudil, kako da si človek in žival velikokrat najdeta isto mesto za počitek. Iz nahrbtnika je izvlekel kos kruha in polovičko suhe klobase. Z zobmi je sproti lupil ovoj, da se je sprostil vonj po prekajenem mesu, ter užival v žvečenju zalogajev, ki jih je zalival z vodo iz debele steklenice, ki jo je prenašal v žepu nahrbtnika. Premišljeval je, kako se je njegovo življenje kot po čudežu obrnilo na glavo. Njegovi nočni podvigi so imeli doslej en sam cilj: upleniti divjad in z njo zaslužiti denar. Zdaj pa leži v travi v novi lovski uniformi v popolnoma drugačni vlogi. Stalna služba in plača mu bosta omogočili spodobno življenje in ni vrag, da se nekega dne res ne odpravi do Mežnarja. V očeh doline bo dobil novo vrednost. Ne bo več le drzni raubšic, katerega početje je nevarno in kariera vsak trenutek ogrožena.

Med razmišljanjem sta ga poln želoдец in prečuta noč toliko sprostita, da se je zleknil v travo in prepustil počitku.

Zadremal vseeno ni, saj se je zavedal, s kakšnim namenom se je podal na to pot.

Sklenil je vztrajati še vsaj nekaj ur. Pripeke ni bilo, ker se je na nebu sesirila tanka plast oblakov. Iz doline je prineslo šibko opoldansko zvonjenje in skoraj hkrati z njim se je pojavil rahel veter, ki je vzvaloval zelena polja ruševja. Ponovno je prijel daljnogled in s pogledom drsel po bregovih. Tokrat je opazil gibanje. Po poraščenem terenu med kontami, nad katerimi je ždel manjši macesnov gaj, se je pretikal velik gams. Razdalja, ki ga je ločila do njega, je bila vsaj tristo korakov. Spreletelo ga je. Bil je on, stari gošar. Prekanjeni samotar, ki sta ga nekoč preganjala z Jožetom, se je obračal po rahlem vetru. Siv čop mu je plapolal in njegovo črno rogovje je bilo vsaksebi kot burkle, s katerimi so ženske premikale lonce v razbeljeni peči. S kopitom je kopal travnato rušo in mulil najbolj sočne šope trave. Vsake toliko je dvignil glavo in skozi razširjene nosnice srebnil zrak, v katerem so se skrivale vonjave, po tem pa pomirjen nadaljeval s pašo. Kakšen prizor!

Zahodnik, ki je za naslednji dan obetal spremembo vremena, je postal močnejši. Malo je zahladilo, a pogled na starega rogača ga je tako vznemirljivo vlekel k sebi, da mu ni bilo mar za nič drugega. Veter je bil ugoden. Dvignil se je izza balvana in ocenil, da se gamsu lahko približa še za vsaj petdeset korakov. Ne bo ga zavohal, s starimi očmi pa ga najverjetneje ne bo opazil. Sestopal je, kolikor je mogel mirmo, da ne bi prožil kamenja. Šele v trenutku, ko ni imel namena streljati na žival, je prepoznal veličastnost in gracioznost njene gibanja v naravnem okolju, ki ji je omogočilo dočakati tako visoko starost. Pokleknil je za skalo, ki je nudila nekaj zaklona. Pripravil je daljnogled, naslonil komolce in s koleščkom na osi nastavil ostrino. Tokrat je imel gamsa toliko bližje, da je zapolnil velik del slike v okularjih. Občasno je žival zmotila malenkost, bodisi svizec, ki je prevrnil kamen, ali veje ruševja, ki so udarile v veter. Le za hip je otrpnil in se spet brezbrizno posvetil paši. Lahko bi ga opazoval še in še, toda dan se je nagibal in zvečer bi bil rad v domači postelji.

Pospravil je daljnogled, naredil dva požirka vode in počasi vstal izza skale, da ne bi po nepotrebnem vznemirjal živali. A glej, kar naenkrat je gams poskočil in se silovito odrinil v skok. Še preden je doumel vzrok, se je razparal zrak ob njegovem ušesu in hip za tem je kot z bičem tlesnilo v melišče za hrbotom. Sledil je oddaljen pok, ki je zagnal niz odmevov v stenah pod Podrto goro. Tedaj je dojel. To so doživljali gamsi, kadar sta z Jožetom streljala nanje, le da so bili zelo redki, ki so preživeli tako izkušnjo. Plosko se je vrgel za skalo, da ga je vse zabilelo, ko

je priletel na kamenje. Torej je imel prav, ko je predvidel, kje se bo zadrževal tisti, ki ga je lovil. Strel je moral priti iz macesnovega gaja, še okoli sto korakov naprej od gamsa, o katerem zdaj ni bilo več ne duha ne sluha. Jože je bil verjetno v zasedi nekaj ur pred njim. Najprej je prevaral gamsa, ki ga ni zaslutil, skritega med macesni, nato še njega. Gamsa je imel na dlani in bi ga lahko podrl skoraj miže, toda pustil ga je za vabo – njemu. Če ne bi bilo hladnega zahodnika, ki je zamaknil let krogle, bi zdaj ležal prestreljen na melišču.

Nevarnosti ni bilo konec. Dvomil je, da

nekaj ur. Na nebo se je priplazila luna, še malenkost večja kot včeraj, in dokler ne bo zašla za goro, se ne sme ganiti. Pritiskal je vedno hujši mraz. Ovratnik si je zavihal navzgor in rokave suknjiča potegnil navzdol, kolikor se je dalo. V bolečinah je predrgetal pol noči, dokler mu tema ni ponudila rešilne bilke. Zvezde so mu dajale zelo šibko razsvetljava za hojo, ko je s trdimi koleno lovil smer včerajšnjega pristopa. Bila ga je ena sama utrujena in premražena živčna razvalina, ko se je v zgodnjem jutru privlekel domov in je sonce že božalo vrhove nad dolino.

Narisal: Igor Pirculin

se bo nasprotnik po strelu umaknil. Čez nekaj minut je hitro pogledal izza skale in ošvrknil pobočje do macesnovega gaja. Ni čakal, da bi videl blisk. Glavo je komaj še sklonil, ko je krogla udarila ob skalo, dvignila nekaj okruškov ter odžvižgala v breg. Zasmrdelo je po žveplu in začutil je strah. Za skalo je bil na varnem, a Jože ga je imel prikovanega na muhi, da se ni mogel ganiti. Minute so se vlekle kot ure in dlje ko je trajalo, bolj ga je od ležanja na kamenju bolela vsaka kost v telesu. Sonce se je pomaknilo za Komno in zavel je hlad.

Od prvega strela sta verjetno minili že več kot dve uri. Svetloba se je izza grebena pahljačasto razlivala navpično proti nebu in pobočje v senci je začinjalo izgubljati barve. Pogleda izza skale ni več tvegal. Do balvana, za katerim bi lahko varno izginil za rob, ga je ločilo petdeset korakov v breg, posut s sipkim gruščem. Lahko da je bil v tistem trenutku njegov preganjalec že privoščljivo nasmejan na poti v dolino, prav lahko pa tudi, da je bil še na preži. Sam bi gotovo čakal. Pustil bi ga, da bi naredil nekaj korakov stran od zaklona, a še predaleč od rešilnega balvana. Na voljo je imel cel nabojnik v karabinki, da ga ustavi na čistini. Ni se slepil, da bo imel še enkrat takšno srečo zaradi vetra. Hočeš nočeš bo treba čakati na temo, ki pa se mu je izmaknila za

Kljub togoti se ni smel jeziti, lahko bi se končalo slabše. Jože mu je *odčital lekcijo*.

V nedeljo sta se srečala pri maši. Tine je prespal najhujšo jezo in ponižanje, toda bilo je jasno, da se bo njun obračun nadaljeval do konca, kakršen že bo. Sedel je klop za njim in se nekoliko čudil, ker od njega ni vel vonj prepotene srajce niti ni imel na temenu vlažnih las, kakor ga je bil vajen. Morda je tudi njega postalo strah in zato danes ni tvegal? Tako je razmišljal do konca pridige, ko je v cerkvi začel naraščati šum v pričakovanju župnikovega: »Pojdite v miru.« Pa vendar še ne takoj; sledil je namreč ženitni oklic. Župnik je farane na kratko seznanil, da bosta čez en mesec stopila v zakonski stan 19-letna domačinka Špela Mežnar in Ciril Lambert, 39-letni lesni trgovec z Jesenic. Oznanilo je iz množice zvalilo živahen šepet, Jože in Tine pa sta molče zrla predse. Nato so se ljudje usuli iz božje hiše. Nasproti gostilne sta se besno ošvrknila s pogledi in odšla vsak proti svojemu domu.

Neko pomlad je minilo tudi tistih devet let obvezne rezerve in Jožetu so sporočili, da lahko pride prevzet potni list, ki ga je rabil za v Ameriko. Po vsej verjetnosti je ponoči odšel s kovčkom na železniško postajo v Bohinjsko Bistrico, kajti videl ga ni nihče. Ne takrat ne pozneje ...

Zore svit

STANISLAV GRL

*Ko zore svit prežene temo
in ptička v grmu prebudi,
ko prvi žarek nas poboža,
vse lepo, mirno se nam zdi.*

*Ko gozd odvrže svojo temo
in mesec gre za goro spat,
vse to bi rad, da se še vrne,
vso to lepoto spet bi rad.*

*Sonce gore vrh poboža,
v skali roža že cveti,
vse to je, kot bi sanjal,
preveč resnično se mi zdi.*

*Gams že trese mraz s kožuha
in orel plava tja v nebó,
gorski zrak ozdravi dušo
in tja v daljavo zre oko.*

21. Srečanje lovskih strelskih ekip LZS in HLS

Strelska ekipa **Lovske zveze Slovenije (LZS)** je 26. in 27. oktobra 2024 gostila lovske tovariše iz **Hrvaške lovske zveze (HLS)** na 21. Srečanju lovskih strelskih ekip LZS in HLS. LZS je srečanje organizirala na strelišču **Lovske družine (LD) Prosenjakovci**.

Za LZS so tekmovali **Dušan Urankar, Miha Travnar, Miha Finkšt, Marjan Sadek, Boštjan Sadek in Leon Sadek**.

Za HLS so nastopili **Miljenko Kos, Ivica Varga, Ivan Minarik, Zoran Krasnopjurka, Josip Milković in Danijel Škunca**.

Na strelišču – pred treningom

in uradnim tekmovanjem – sem v imenu LZS pozdravil udeležence, nato sta jih nagovorila novi predsednik LD Prosenjakovci **Evgen Pap** in predsednik Komisije za lovsko strelstvo HLS **Nevenko Jakopović**. Poleg **Gregorja Bolčine**, strokovnega sodelavca za ekologijo divjadi pri LZS, se je dogodka udeležil tudi **Hrvoje Kukas**, tajnik HLS.

V prijateljskem vzdušju in tekmovalnem ritmu sta potekali dve seriji trapa, s karabinom pa streljanje na tarči srnjaka in divjega prašiča na sto metrov. S seštevkom rezultatov je zmaga pripadla LZS, a tekmovalnega duha vse do konca ni manjkalo.

Tudi tokrat smo podelili medalje trem najboljšim posameznikom; to so bili Boštjan Sadek,

Strelska ekipa HLS

Tudi tokrat smo podelili medalje trem najboljšim posameznikom. Vsi prejemniki medalj so člani strelske ekipe LZS.

Strelska ekipa LZS

Vse foto: Matija Janc

Miha Finkšt in Miha Travnar, ki so vsi člani ekipe LZS. Srečanje se je nadaljevalo s prijateljskim druženjem in izmenjavo izkušenj ter pogovorom o prihajajočem 17. **Evropskem prvenstvu v lovskem**

kombinaciji, ki ga bo naslednje leto gostila HLS.

Matija Janc, predsednik Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri LZS ter selektor strelske ekipe LZS

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK:
Celjski sejem, d. d.
www.ce-sejem.si

Bližajo se tretji Dnevi lovstva na Celjskem sejmu!

Ljubitelje lova, narave in kulinarike od **14. do 16. marca 2025** ponovno vabimo na **Dnevi lovstva**. To je osrednji sejmski dogodek za vse, ki vas navdušujejo lovska tradicija in aktivnosti na prostem. Letos smo dogodek še nadgradili! Pridružite se nam in odkrijte bogat razstaveni, kulturni in strokovni program, ki ga pripravljamo v sodelovanju z **Lovsko zvezo Slovenije**.

Dnevi lovstva so del **marčnih sejmov**, največjega sejmskega dogodka v tem delu leta, ki združuje pet tematsko raznolikih sejmov: **Dnevi lovstva**, **Dnevi športnega strelstva**, **Altermed &**

Flora, Festival KulinArt in APIS Slovenia | Europa.

V letu 2024 se je na marčnih sejmih predstavilo **kar 380 razstavljavcev iz 18 držav**, sejme pa je obiskalo **več kot 19.000 obiskovalcev**.

Zakaj obiskati **Dnevi lovstva**?

– Spoznajte najnovejšo lovsko opremo in pripomočke, ki izboljšujejo lovske izkušnje.

– Udeležite se strokovnih predavanj in delavnic, kjer boste izvedeli vse o trendih, tehniki in zakonodaji.

– Povežite se s strokovnjaki in drugimi ljubitelji lova ter razširite svojo mrežo poznanstev.

Ob tej priložnosti z veseljem najavljamo **Dneva slovenske lovške kulture**:

– sobota, 15. marec 2025, **51.**

Srečanje lovskih pevskih zborov in rogistov;

– nedelja, 16. marec 2025, **Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.**

Posebna poslastica bo tudi **tekmovalje v kuhanju divjačinskega**

Foto: Celjski sejem, d. d.

Na Dnevih lovstva je vedno kaj videti.

golaža, ki bo potekalo v soboto, 16. marca 2025. Zberite ekipo, pokažite svoje kuharske spretnosti in vašemu golažu prikuhajte naziv najboljšega golaža na sejmju!

Ugodnosti za organizirane skupine

Za skupine ponujamo posebne popuste: **ob naročilu več kot dvajset vstopnic vas čaka ugodnejša cena.** Ne zamudite priložnosti za skupinsko raziskovanje

sejma in uživanje v njegovem raznolikem programu!

Več informacij: Patricija Dimec, vodja sejma Dnevi lovstva, telefon: +386 54 33 215, e-pošta: patricija.dimec@ce-sejem.si.

Rezervirajte svoj čas od **14. do 16. marca 2025** in se nam pridružite na **Dnevih lovstva**, kjer vas čakajo zanimive vsebine, koristni nasveti, odlični nakupi in nepozabna druženja.

Se vidimo na Celjskem sejmu!

Izbrali najboljše oponašalce jelenjega rukanja

Izbirne tekme v oponašanju jelenjega rukanja, ki je potekala 26. oktobra 2024 na Izlakah v organizaciji **Zveze lovskih družin (ZLD) Zasavje**, se je udeležilo sedem tekmovalcev.

Tekmovalci, ki jih je pozdravil predsednik ZLD Zasavje **Tomaž Trotovec**, so se pomerili v treh disciplinah: mladi jelen, ki išče košute, glavni jelen s tropom košut in oglašanje dveh jelenov enake moči na višku rukanja. Izvedba rezervnih disciplin ni bila potrebna. Prvo mesto je z doseženi-

Foto: Andrej Miklavčič

Najboljši oponašalci jelenjega rukanja so tekmo končali s skupnim nastopom. Z leve proti desni: Nejc Kos, Tadej Klemenšek in Marko Mavri.

mi 51 točkami zasedel **Tadej Klemenšek** iz Lovske družine (LD) Solčava, drugi je bil **Marko**

Mavri (LD Podbrdo) z 48 točkami in tretji **Nejc Kos** (LD Borovnica) s 47 točkami.

Sodniški zbor v sestavi **Ivan Okrajšek, Vital Šuligoj, Urban Košir, Saša Zdovc in Klemen Šuštaršič** je vodil glavni sodnik **Ernest Kerčmar**. Da je vse potekalo po pravilih, so skrbeli vodja tekmovanja mag. **Jani Šalomon**, sicer predsednik Komisije za lovsko kulturo pri Lovski zvezi Slovenije, namestnik vodje tekmovanja in nadzornik **Gabrijel Urban** ter član **Matej Sedej**.

Dogodek so popestrili **Zasavski rogisti in Lovski pevski zbor Zasavje - Trbovlje** ter mladi »rukaški pripravnik« **Matevž**.

Urša Kmetec

Revija lovskih pevskih zborov in lovskih rogistov

Zveza lovskih družin (ZLD) Gorica, ki združuje devet lovskih družin z območja Vipavske doline, Čepovana in Grgarja, je 26. oktobra 2024 v avli **Mestne občine Nova Gorica** priredila koncert lovskih pesmi. Tako se po dobrih osmih letih lovske pesmi ponovno vračajo v naš prostor.

Predsednik ZLD Gorica **Silvo Batagelj** je v nagovoru izpostavil

pomen obuditev lovskega petja in drugih vrst kulturnega udejstvovanja zelene bratovščine, kot sta slikarstvo in kiparstvo. Zahvalil se je vsem podpornikom pri izvedbi dogodka, med njimi tudi Mestni občini Nova Gorica, v imenu katere je vse prisotne nagovoril podžupan **Anton Harej**.

Dogodek je s svojo udeležbo počastil tudi predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. **Alojz Kovšca**. Poudaril je poslanstvo lova, ki je del slovenskih korenin, saj ohranja geografske posebnosti, ob tem pa ne pozabi,

kako pomembna je slovenska beseda.

V prijetnem pevskem vzdušju so se zvrstili **Lovski pevski zbor Dekani, Lovski pevski zbor Zlatorog iz Vipave, Notranjski rogisti Cerknica, Lovski oktet Javorniki in Lovski pevski zbor Doberdob**.

Lovski pevski zbor Dekani deluje od leta 1973, že 28. leto je zborovodja profesor **Anton Baloh**. Zbor se udeležuje prireditvev **Primorska poje** in vsakoletnih **Srečanj lovskih pevskih zborov in rogistov (SLPZR)** ter števil-

nih koncertov doma in v tujini. Repertoar zbora obsega lovske, sakralne, ljudske in umetne pesmi. V čast lovstvu so zapeli tudi v Cankarjevem domu v Ljubljani ob stoletnici LZS. Za uspešno delo so v preteklosti prejeli red za lovske zasluge II. in I. stopnje, ki ga podeljuje LZS, za svoje kulturno poslanstvo pa tudi srebrni znak **Mestne občine Koper**. Posneli in izdali so avdiokaseto **Srečni lovec** in dve jubilejni zgoščenki **Lovčev dan** in **Na sledi**, zadnja ob 40-letnici zbora.

Lovski pevski zbor Zlatorog

Foto: Tatjana Renner

Vsi lovski pevski zbori in rogisti so skupaj zapeli.

Njihov nastanek sega v sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, ko je v Furlaniji-Juljski krajini nastala nova slovenska organizacija, in sicer Društvo slovenskih lovcev s pomenljivim imenom **Doberdob**. Ime ima za vse Slovence velik simboličen naboj. Tam so namreč med prvo svetovno vojno trpeli in umirali številni slovenski vojaki. Posebno občuteno so zapeli pesem **Oj, Doberdob, slovenskih fantov grob**. Slovenski Lovski pevski zbor Doberdob je edini lovski pevski zbor v mejah republike Italije. Italijanskemu lovskemu svetu tako posreduje nekaj značilne slovenske lovske kulture. Zbor se že od svojega začetka udeležuje raznovrstnih prireditev. Med pomembnejše sodita *Primorska poje* in SLPZR v Sloveniji ter na Hrvaškem.

iz Vipave deluje že od leta 1976, ko je prvič nastopil tudi na vseslovenskem srečanju lovskih pevskih zborov in rogistov v Dekanih pri Kopru. Od takrat se udeležuje vsakoletne revije *Primorska poje*, občinske prireditve *Naši zbori pojo* in srečanj SLPZR. Nastopajo tudi na drugih prireditvah ob raznih slovesnostih lovskih družin in praznikih ter lastnih koncertih in lovskih pogrebih. Zbor je posnel zgoščenko pretežno z lovsko tematiko. Letos bodo praznovali 50-letnico delovanja. Zbor je za svoje delo prejel priznanje ZLD Gorica in priznanje LZS, za zvestobo petju pa je **Sklad za kulturne dejavnosti Slovenije** nemalo članom podelil zlate Gallusove plakete. Zbor šteje sedemnajst članov, vodi pa ga **Peter Vidrih**.

Ustanovitev **Notranjskih rogistov Cerknica** sega v leto 1988 in z glasbenim ustvarjanjem pomembno prispevajo k ohranjanju ter bogatjenju lovske kulture in dediščine ne le na Notranjskem, pač pa tudi v širšem slovenskem prostoru in zunaj meja. Gostovali so na Hrvaškem, v Srbiji, na Češkem, v Italiji in Avstriji. Med pomembnejše nastope uvrščajo sodelovanje na osrednji proslavi ob 90-letnici lovstva na Slovenskem v Cankarjevem domu, ob odkritju spominske plošče dr. **Ivana Lovrenčiča** in dr. **Ivana Hribarja** na sedežu LZS v Ljubljani, nastope na mednarodnem kongresu **Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranjanje divjadi – CIC** v Portoraju leta 2001, na osrednji proslavi ob stoletnici lovstva na Slovenskem ter na slavnostni prireditvi ob 110-letnici organiziranega lovstva na Slovenskem

Foto: Tatjana Renner

Zaslužni za izvedbo revije in častni gostje

leta 2017. Za kulturno delovanje so kot samostojna skupina prejeli mnogo priznanj: LZS jih je odlikovala s plaketo za lovsko kulturo III. stopnje, zlato plaketo LZS in jubilejnimi priznanji za kulturno delovanje. **Občina Cerknica** jim je podelila jubilejna priznanja in jih ob 30-letnici odlikovala s srebrnim taborskim znakom, **ZLD Notranjske Cerknica** pa je skupino in tudi posamezne člane odlikovala s priznanji.

Lovski oktet Javorniki je nastal leta 1997 pod vodstvom glasbenika **Dušana Kafola**. Nekateri

pevci so aktivni lovci, drugi pa radi prisluhnejo lovskim »štorigam« in skupaj prepevajo pesmi iz lovske glasbene zakladnice. Navdušujejo jih tudi napitnice in ljudsko pevsko izročilo. Radi zapojejo tudi zahtevne glasbene partiture. Redno se udeležujejo revij lovskih pevskih zborov, revije primorskih pevskih zborov ter občinskih revij, sodelujejo pri liturgiji lovskih maš doma in v zamejstvu. Vsako leto priredijo tudi samostojen koncert.

Lovski pevski zbor Doberdob vodi dirigentka **Anastasija Purič**.

Bogat pevski večer so sklenili vsi zbori in rogisti s pesmijo **Mi smo lovci** avtorja **Franca Gornika**. Čisto na koncu je zadonela še slovenska rodoljubna pesem in himna Primorcev **Vstala Primorska**, ki jo je uglasbil in priredil skladatelj **Rado Simoniti**.

Po koncertu se je nadaljevalo prijetno druženje v avli, ob kapljici briških in vipavskih vinarjev je stekla beseda, pa tudi pesem je odmevala in odnesli smo jo domov v srcih.

Tatjana Renner

Usposabljanje članov LD Tržišče o prvi pomoči in uporabi defibrilatorja

V Lovski družini (LD) Tržišče smo na rednem mesečnem posvetu lovske družine v začetku oktobra 2024 pred začetkom jesenskih lovov obravnavali tudi **Pravila obnašanja na skupnih lovih**. Poudarek je bil na varnosti pri skupnih lovih, ukrepih glede preprečevanja afriške prašičje kuge in drugih nalogah za varno izvedbo skupnih lovov.

Pri pregledu prve pomoči smo ugotovili, da je nekaterim delom opreme potekel rok uporabe pa tudi, da je sama torba prve pomoči zastarela in neprimerna za nošenje ob morebitni intervenciji nujenja prve pomoči v lovišču v času skupnega lova.

Upravni odbor LD Tržišče je sprejel odločitev, da bomo nabavili novo sodobno opremo prve pomoči, ki je kot torba izdelana v obliki nahrbtnika in vsebuje veliko dodatne in uporabne opreme. Ob prejemu novega nahrbtnika prve pomoči smo ugotovili, da je v nahrbtniku kar nekaj opreme, ki je nepoznavalec ne zna uporabljati. Ugotovili smo, da bomo potrebova-

Foto: Luka Novak

Diplomirani zdravstvenik Žan Stušek iz Zdravstvenega doma Sevnica je lovcem LD Tržišče predstavil opremo prve pomoči in uporabo defibrilatorja.

li strokovno usposabljanje za uporabo dodatne opreme (Kramarjeva opornica, žepna maska za predihavanje, Esmarchova obveza in druga oprema). Z veseljem nam je priskočil na pomoč naš sokrajan **Žan Stušek**, diplomirani zdravstvenik, zaposlen v **Zdravstvenem domu Sevnica** (nujna medicinska pomoč), ki je obljubil, da nam bo na naslednjem posvetu lovske družine praktično predstavil uporabo opreme, ki smo jo prejeli v novem nahrbtniku prve pomoči.

Žal se je v tem času v sosednji lovski družini zgodila tragedija, ko je na skupnem bazenskem lovu zaradi zastoja srca umrl njihov član. Dogodek nam je dokazal, da je nujno treba organizirati tudi usposabljanje za uporabo defibrilatorja, ki jih imamo kar nekaj nameščenih na območju našega lovišča.

Tako smo 3. novembra 2024 v prostorih naše lovske družine, kjer je bilo prisotnih 33 članov, z zanimanjem spremljali usposabljanje, na katerem smo se seznanili z uporabo same opreme prve pomoči in defibrilatorja.

Zahvaljujemo se Zdravstvenemu domu Sevnica in diplomiranemu zdravstveniku Žanu Stušku za strokovno predstavitev opreme prve pomoči in uporabo defibrilatorja.

Janez Kukec

Zahvala dolgoletnemu predavatelju prof. dr. Liviu Jakominu

Z iztekajočim se letom 2024 je svoje več kot pol stoletja dolgo lovsko izobraževalno delo končal nam dragi lovski tovariš dr. **Livio Jakomin**.

Dr. Jakomin je lovski tovariš z veliko začetnico, ker je med našimi lovci in slovenskim lovstvom strokovna ter moralna

avtoriteta. Cele generacije lovcev z Obale je poučeval in jih pripeljal na pota »zelene bratovščine«. Širina znanj in veščin, ki izvirajo iz njegovega bogatega akademskega življenja in profesure, so bile stalnica njegovih predavanj ter prenašanja lovskih znanj. Njegovi preudarnosti in strokovni kritičnosti, predvsem pa človečnosti se nikoli ni bilo mogoče upreti. In takega ga lovci poznamo in odprtih rok sprejemamo medse.

Spoštovani Livio, v imenu

Foto: Vedran Proden

lovcev **Lovske zveze Koper** se ti zahvaljujemo za vse, kar si nas naučil in delil z nami. Želimo ti veliko zdravja in osebne sreče. V naravi in na lovu pa dober pogled.

V imenu lovcev LZ Koper
Fabio Steffe,
predsednik LZ Koper

Dr. Livio Jakomin

Goričica

Rombonski podi, ali kot jim domačini rečemo **Guričca** (Goričica), so še dokaj divje, težje dostopno in manj obiskano gorsko območje nad Bovcem. Kakor je tradicija v gorskih krajih, so se tudi tod domačini od nekdaj ukvarjali s pašništvom drobnice in z gorskim lovom. Zaradi oddaljenosti iz doline in lažjega udeleževanja s temi dejavnostmi so na visokih planinah zgradili objekte, kjer so preživljali poletne mesece, po pričevanjih so nekateri celo stalno bivali v njih. Takšen objekt

je stal tudi na planini Goričica, vendar zanj (še) ni znano, kdaj in kje točno so ga postavili. Na širšem bovškem območju je v pisnih virih najstarejša izpričana planina Trebiščna v Trenti, in sicer iz leta 1328. Ker pa naj bi bil Bovec poseljen že veliko pred Trento, lahko sklepamo, da je bila tudi planina Goričica poseljena že pred tem datumom. Obenem so na območju nad dolino Lepene (Planina Zagreben) našli izkopanine, ki kažejo, da so se morda v teh krajih s pašništvom in planšarijo ukvarjali že pred našim štetjem. Zgodovina planin in planinskih

objektov je še zelo neraziskano in posledično zapleteno področje. Določanje starosti planin na omenjenem območju poraja še mnoga vprašanja in pušča odprto pot za nadaljnja raziskovanja.

Prva znana planina je bila dve terasi višje nad zdajšnjo planino Goričica. Sedaj se mesto stare planine imenuje **Staro utro**, mlajši obiskovalci pa kraj imenujejo **Pri rdečem križu**. Na tem mestu so bile namreč velike italijanske kaverne, ki so jih v času prve svetovne vojne uporabljali začasne bolnišnične in oskrbovalne name- ne. Pred prvo svetovno vojno so na

tem območju stali trije objekti, ki so bili namenjeni bivanju, izdelavi sira in skute, shrambi ter živini. V te namene so objekte uporabljali vse do prve svetovne vojne, ko je planina Goričica pod mogočnim Velikim vrhom, ki je staro ime za Rombon, postala priča krvavim spopadom na soški fronti med Avstro-Ogrsko in Italijo. Po koncu vojne so se lastniki in uporabniki planine vrnili iz vojnega begunstva ter s skromnimi sredstvi in materiali, ki so jim bili na voljo, zasilno uredili en objekt. Kasneje so med letoma 1922 in 1925 obnovili objekt za bivanje (**hrami**) in

Goričica 2023, z leve: *Vojko Remec, Robert Leiler in Matija Komac*

Vir: Osebni arhiv Vojka Remeca

objekt, namenjen živini (*gudrt*). Pri obnovi jim je bil v veliko pomoč denar vojnih reparacij, ki so ga poraženke plačale Italiji v prvi svetovni vojni. Ti kraji so namreč po prvi svetovni vojni pripadali Italiji. Denar, ki je bil namenjen za obnovo hramov in *gudrt*a, so takrat združili za obnovo hramov in tako se je spremenila tudi lastniška struktura Planine Goričica. Iz prejšnjih štirih lastnikov je lastništvo namreč prešlo na enajst lastnikov celotne planine.

Takrat je delovanje objektov kljub številni drobnici prekinita zima v začetku februarja leta 1952, ko naj bi po nekaterih virih na Goričici zapadlo kar pet metrov snega. Zaradi velike teže južnega mokrega snega se je objekt, namenjen živini (*gudrt*), popolnoma porušil, bivalni objekt (*hrami*) pa je bil zelo poškodovan.

V povojnem času je bilo zelo malo sredstev in gradbenega materiala. Zato so takrat le zasilno uredili objekt, namenjen bivanju in sirarstvu. Ker pa takšen način bivanja ni bil primeren tudi za vsega hudega vajenega gorskega kmeta (*kozitorja*), so na Goričici leta 1953 opustili pašništvo in sirarstvo, živino pa odpeljali v lažje dostopne in manj poškodovane planine.

Planina je samevala vse do leta

1958, ko so lovci samoiniciativno popravili streho. Edino zanimanje za objekt v trdi gorski naravi so takrat kazali lovci, zato jim je občina dovolila objekt za uporabo. Zavezali so se, da bodo objekt obnovili in ga po potrebi nudili šolarjem ter raznim službam, ki so delovale v gorah (gorska reševalna služba, vojska, policija, gasilci). Zaradi težje dostopnega terena in skromnih denarnih sredstev se je obnova objekta zavlekla do sredine šestdesetih let prejšnjega stoletja. Takratni lovci so ga obnovili toliko, da je bilo skromno bivanje v njem zopet mogoče. Dokončni videz objektu, ki je postal lovska koča, so poleti leta 1973 dali delavci Remontnega podjetja Bovec – Aldo in Robert Leiler, Vinko Kašca in dolgoletni skrbnik Oskar Sovdat st. Z njihovo pomočjo je nastal največji visokogorski objekt Lovske družine (LD) Bovec z več kot 50 m² velikim tlorisom. V koči so trije prostori (dve sobi in kuhinja z jedilnim kotom).

Po obnovi je lovska koča pogosto nudila zatočišče učencem Osnovne šole Bovec, ki so prirajali naravoslovne dneve in šolo v naravi. Vedno dobrodošli so bili tudi dijaki Gimnazije Tolmin, za katere so večkrat organizirali ekskurzije v ta del Julijskih Alp. Redni obiskovalci so bili tudi študenti in

profesorji Univerze v Ljubljani pri proučevanju in raziskovanju visokogorskega krasa. Do sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja so jo pogosto obiskovali domači in tuji lovci – predvsem pri nepozabnih lovih na ruševca in gamsa. V njej so prespali tudi gasilci in člani gorske reševalne službe, ki so v teh odročnih krajih opravljali svojo človekoljubno dejavnost.

LD Bovec so takrat zopet zbrali moči, da bi rešili klavno podobo koč na Goričici. Vsa pohvala velja vsem članom LD Bovec, ki so na kakršenkoli način pomagali pri obnovi objekta. Še posebno bi rad izpostavil naše člane: Matija Komaca, Aleksandra Leilerja in Tonija Kendo, ki so prispevali veliko svojega truda, znanja in volje, da so jih prenesli v viso-

Goričica 1925

Vir: Osebni arhiv Rada Kravanja

Obiskanost koč se je z leti začela zmanjševati in objekt je začel vidno propadati. Ne smemo pozabiti, da je bil zgrajen v trdi visokogorski naravi z ne preveč sodobnimi materiali in tudi tega, da je v letu 2024 praznoval častitljivi 102 leti. Nekateri deli zgradbe so stari tudi krepko več, kar jo uvršča med starejše objekte v slovenskem visokogorju. Zaradi slabega vzdrževanja, načina gradnje, velikosti in starosti objekta je bil objekt zelo občutljiv tudi za potresne sunke, ki jih je bilo na Bovškem kar nekaj. Vsi našti dejavniki so botrovali, da je bila lovska koča do leta 2020 že v zelo slabem stanju. Domači lovci iz

kogorje. Take čudovite podobe, kot jo sedaj kaže nova podoba lovske koč Goričica, ne bi bilo brez prizadevnega, iznajdljivega in vsestranskega mizarkega mojstra Roberta Leilerja, ki mu velja največja zahvala za izkazan trud in znanje pri obnovi objekta. Na koncu bi se rad zahvalil tudi svojim nekdanjim sodelavcem v Letalski enoti policije ter Helikopterski enoti Slovenske vojske, ki so nam privarčevali marsikatero kapljo znojja pri prevozih, saj bi bil sicer prevoz gradbenega in drugega materiala na kraj obnove zelo velik logistični zalogaj.

Vojko Remec

Tri desetletja lovskega petja v Kotljah

Tam ob vznožju Uršlje gore, v Kotljah in njeni okolici, je ljubiteljsko petje že od nekdaj zelo razširjeno in priljubljeno. Tudi lovsko ima dolgo tradicijo, saj so tamkajšnji »jagri« radi prepevali že pred drugo svetovno vojno. Pravo organizirano lovsko petje pa se je začelo poleti leta 1994. Takrat so namreč koteljski lovski pevci na pobudo takratnega prosvetarja Lovske družine Prežihovo – Kotlje, **Bena Kotnika**, gospodarja kmetije Lubas, in starešine **Antona Navodnika** prvič orga-

nizirano zapeli pri lovski koči na Ošvenovem. V prvi sestavi je v oktetu pelo devet pevcev: **Mitja Šipek, Alojzij Rožen, Stanko Kočnik, Franc Rotar, Bojan Kotnik, Damijan Zdovc, Lovrenc Mačič, Ivan Trobas in Franc Kočnik**. Vsi, razen Šipka, so bili domači lovci. Nekaj let so v oktetu peli tudi **Branko Mozgan, Aleš Rotar in Blaž Šuler**.

Njihov prvi in najdlje delujoči pevovodja je bil priznan koroški ljubiteljski igralec in pevec Mitja Šipek, ki je pustil globoke sledi tudi na strokovnem delu v ravenški železarni. Njegovo vodenje okteta je bilo prepoznavno tudi

po tem, da pevci pri petju domačih koroških in lovskih pesmi niso uporabljali not. Čeprav so v začetku načrtovali, da bodo peli le na proslavah svoje lovske družine, ob življenjskih jubilejih in umrlim lovskim tovarišem, je bilo njihovo petje zaželeno tudi širše. V tridesetletni kroniki uspešnega delovanja **Lovskega okteta LD Prežihovo – Kotlje** je mogoče zaslediti, da sami sebe imenujejo »koteljski jagerski pevci«. To ime se jim namreč zdi najbolj domače. V tridesetih letih so peli po Koroški in drugod po Sloveniji, pa tudi v Italiji in Avstriji. Skoraj vsako leto nastopajo tudi v okviru

Lovske zveze Slovenije (LZS) na Srečanju lovskih pevskih zborov in rogistov Slovenije; lanski nastop v Brežicah je bil že njihov petindvajseti. Radi pojejo tudi na proslavah **Koroške lovske zveze (LZ)** in na lovskih razstavah v Mežiški in Mislinski dolini. Njihovo petje je bilo večkrat slišati tudi na sejmu **Lov in ribolov** v Gornji Radgoni.

Leta 2008 je oktet sodeloval pri snemanju pesmi z **Ženskim pevskim zborom Solzice – Kotlje**. Urbano petje pevcev okteta je polepšalo mnoga lovska družjenja in srečanja, prevečkrat pa tudi žalostna, ko so se poslavljali od

Foto: arhiv okteta

Pevci Lovskega okteta LD Prežihovo – Kotlje ob tridesetletnici (z leve): umetniški vodja mag. Aleksander Kotnik, prvi tenor: 86-letni Alojz Rožen in Anton Kolar; drugi tenor: Ivan Fuks, predsednik Ivan Navotnik in Vili Mozgan; bariton: Simon Planšak in Bojan Kotnik; drugi bas: častni član LD Prežihovo 86-letni Milan Tušek in prvi bas: Drago Slemnik

svojih umrlih lovskih tovarišev. A kar jih gotovo najbolj osrečuje in zaradi česar so ponosni, je to, da so že trideset let nadvse uspešni ambasadorji Prežihovih Kotelj doma in v tujini. Zelo so ponosni, da se skoraj že osemdeset let njihova lovška družina imenuje po njihovem rojaku, revolucionarju in velikem domoljubu **Lovru Kuharju**, pisatelju, s psevdonimom **Prežihov Voranc**.

Nadvse lepo, z veliko prešerne volje, druženja in novih spoznanj je bilo tudi na jubilejnem koncertu ob 30. obletnici okteta, ki je bil v soboto, 26. oktobra 2024, v večnamenski športni dvorani v Kotljah. Dvorana je bila povsem polna. Med množico velikih podpornikov »koteljske jage« in lovskega petja smo opazili tudi nekatere posebej vabljene goste: župana ravenske občine dr. **Tomaža Rožena**, **Janeza Švaba** in **Jožeta Meha**, predsednika in podpredsednika Koroške LZ, **Tomaža Gorenška**, starešino domače lovske družine, **Jureta Skobirja**, člana Komisije za lovsko kulturo pri LZS, **Dušana Leskovca**, predsednika Nadzornega odbora LZS, ter tudi **Valentina Šumnika** in **Jurija Mandla**, podpredsednika

in tajnika Kluba prijateljev lova Celovec.

Priridev je zanimivo povezovala Dravograjčanka **Anja Vajde**. K besedi je najprej povabila domačina, Kotuljčana, ravenskega župana Rožena, ki je velik podpornik lovstva in tudi reden obiskovalec kulturnih prireditev. Povedal je, da je zelo ponosen na domačo lovsko družino, ki že od nekdaj ohranja pristno lovsko tovarištvo in v Kotljah tradicionalno ohranja lovsko petje ter skrbi za lovsko kulturo. Poudaril je, da ima tudi lovstvo pomembno vlogo v lokalni skupnosti. Za boljše »štimo«, počutje na pevskih vajah in pri petju je sicer družabnim in pozitivnim pevcem izročil priložnostno darilo v tekočem stanju. Pozdravni nagovor je imel tudi starešina Gorenšek. A daleč najbolj prisrčen in duhovit nagovor je v pristnem domačem koteljskem narečju imel **Ivan Navotnik**, predsednik okteta. Kako so sedle v srca njegove preproste besede: »Pevci smo mislili, da nas ne bo prišel nobeden poslušat. Z obiskom nas je presenetil tudi župan Rožen, saj je zelo zaseden. Hvala vsem, ki ste nas danes prišli poslušat,

da prisostvujete našemu jubilejnemu koncertu. To si štejem v veliko čast in priznanje, saj nam bo dalo še več volje do lovskega prepevanja,« je dejal prizadevni predsednik in potarnal, da je sedanja sestava okteta že zelo načeta zaradi previsoke povprečne starosti. Do nedavnega je v oktetu prepeval njihov najstarejši pevec, 90-letni **Ivan Trobas**. Zdaj sta najstarejša pevca 86-letna **Alojz Rožen** in **Milan Tušek**. Zato je zgovorni predsednik kar javno k lovskemu petju povabil nove mlajše pevce. Člani okteta so: umetniški vodja mag. **Aleksander Kotnik**, prvi tenor **Alojz Rožen** in **Anton Meh**, drugi tenor **Ivan Fuks**, **Vili Mozgan** in **Ivan Navotnik**, bariton **Bojan Kotnik** in **Simon Planšak**, prvi bas **Drago Slemnik** in drugi bas **Milan Tušek**. Lovca nista le **Mozgan** in **Tušek**, ki pa je že dvajset let častni član LD Prežihovo. Predsedniki okteta

Foto: Franc Rotar

V oktetu še vedno s ponosom pojeta (z leve) tudi 86-letna Milan Tušek in Alojz Rožen.

so bili: **Ivan Trobas**, **Franc Rotar**, **Bojan Kotnik** in **Ivan Navotnik**. V zadnjih desetih letih so se od okteta za vedno poslovili **Mitja Šipek**, **Branko Mozgan**, **Stanko Kočnik** in **Lovrenc Mačič** ter tudi **Beno Kotnik** in **Anton Navodnik**.

Prejemniki plaket lovske kulture

Zbrane so nagovorili še **Mandl**, **Švab** in **Skobir**. Slednji je bil tudi uradni zastopnik Komisije za lovsko kulturo pri LZS. Pevcem sta izročila plakete za lovsko kulturo LZS. Plaketo za lovsko kulturo III. stopnje so prejeli: **Ivan Fuks**, **Drago Slemnik**, **Simon Planšak**, **Vili Mozgan**, **Ivan Navotnik** in **Aleksander Kotnik**. Plaketo za lovsko kulturo II. stopnje so prejeli: **Bojan Kotnik**, **Milan Tušek** in **Alojz Rožen**. Plaketo za lovsko kulturo I. stopnje (tako imenovano zlato plaketo) sta dobila **Ivan Trobas** in **Lovski oktet LD Prežihovo**. Za velik prispevek in vsestransko poslanstvo v koroški in slovenski lovski glasbeni kul-

turi je **Lovski oktet LD Prežihovo** ob svoji desetletnici leta 2005 prejel red LZS za lovske zasluge III. stopnje, ob dvajsetletnici pa še red LZS II. stopnje. Leta 2005 je oktet prejel tudi plaketo KLZ, zato je leta 2024 prejel samo posebno zahvalno listino KLZ, ki jo je izročil predsednik Švab.

Ne tako kratek kulturni program so s petjem popestrili domači pevci z izbranimi koroškimi in lovskimi pesmi, ki po malem že tonejo v pozabo, mladi pa jih tako ne pojejo več. Kako so polnile duha pesmi **Moj pobič je furnam**, **Črni kos** in **Pozimi pa rožice ne cveto!** Še posebno ubrano in čustveno so zapeli pesem **Zelenica** s solistom **Ivanom Fuksom**. Na koncertu zaradi boleznih ni pel **Drago Slemnik**, nadomeščal ga je **Slavko Cicer**. K pestremu programu je svoje prispeval tudi **MPZ Franc Kvaser Meško** s Sel - Vrhe pod vodstvom **Matjaža Petriča**, ki je v letu 2024 praznoval že šestdeset let delovanja. Za pravo pevsko poslastico so poskrbeli tudi operni pevec bas baritonist **Klemen Gorenšek**, ki na Glasbeni šoli Ravne na Koroškem poučuje petje. Skupaj z lovskim oktetom je zapel pesem **En starček** in še eno ob spremljavi pianistke **Nike Kotnik**. Znana slovenska pevka **Brigita Šuler** je prav tako zapela z oktetom. Sedanji sestavi okteta so se pridružili še nekateri nekdanji pevci: **Rotar**, **Šuler**, **Zdovc** in **Trobas**. Kako ponosno so zapeli pesem **Ko sonce za Pohorco vstaja**, avtorja **Mitje Šipka**, glasbo pa je prispevala **Monika Trstenjak**. Pesem je neuradna prepoznava »himna koteljske jage«. Šipkova pesem zelo ponosno in tudi čustveno opeva njihovo tako spoštovano **Uršljo goro** in »jago« na njej. Nato so še vsi skupaj s selanskimi pevci zapeli pesem **Jaz sem en frišen jager**. Svoji tradiciji se ni izneveril tudi naš zamejski lovski rojak, kmet in mesar **Franc Hirm**, ki je oktetu in selanskim pevcem izročil več kot meter dolgi salami. Priložnostno darilo so jubilatantom izročile tudi pevke **Ženskega pevskega zbora Solzice**.

Skratka, v Prežihovih Kotljah je bil lep lovski glasbeni večer s pozitivnimi pohvalnimi nagovori, z veliko ubranega in tudi čustvenega petja, smeha, dobre volje in druženja. Ja, tudi »koteljskim jagerskim pevcem« lahko brez vsake zadrege dodamo: »*Za mušter ste!*« Zaključek je bil obarvan prešerno z velikim druženja in dobre volje ob lastni malici, ki so jo pripravili domači s **Turistične kmetije Juvan** iz Javorja, za pijačo pa so poskrbeli domači »jagri«.

Franc Rotar

Foto: Franc Rotar

Najstarejši pevec Lovskega okteta LD Prežihovo – Kotlje, 90-letni Ivan Trobas (na desni), je prejel plaketo za lovsko kulturo I. stopnje LZS. Izročila sta mu jo (z leve) Janez Švab in Jure Skobir.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

100 let

Franc Hruševar, LD Raka

95 let

Ivan Jenko, LD Krvavec
Franc Kos, LD Zabukovje
Pavel Pivk, LD Idrija
Anton Pušavec, LD Dobrča

90 let

Ivan Keblič, LD Vojnik
Vasja Klavara, LD Trnovski gozd
Dušan Lukman,
LD Plešivica - Žužemberk
Jože Pogačnik,
LD Jelovica - Ribno
Maks Prelovšek, LD Mengeš

85 let

Jožef Dover,
LD Slovenske Konjice
Anton Kodrič, LD Dobova
Davorin Kogej, LD Rakek
Jožef Košuta, LD Lijak
Anton Kukovec, LD Markovci
Otmar Lavuger, LD Duplek
Edvard Lenarčič, LD Rakek
Anton Perpar, LD Dobrnič
Vinko Petelin, LD Lož - Stari trg
Jože Podpečan,
LD Smrekovec Šoštanj
Janez Šafarič,
LD Videm ob Ščavnici
Ignacij Šoštarčič, LD Juršinci
Jožef Utenkar, LD Istra Gračiče
Franc Vajksler, LD Slovenj Gradec

80 let

Ludvik Berden,
LD Prosenjakovci
Franc Bukovec,
LD Križevci pri Ljutomeru
Janez Dovžan, LD Dovje
Vincenc Fevžer, LD Loče
Alojz Janez Frece, LD Kozje
Albin Haler, LD Brezovica
Anton Intihar, LD Tomišelj
Anton Koprivšek,
LD Dobropolje
Jožef Krpič, LD Grad - Kuzma
Aleksander Lepoša,
LD Mlajtinci
Ernest Lubej, LD Kapla
Zoran Majstorovič, LD Laze
Franc Merlak, LD Cigonca
Franc Peternelj, LD Sorica
Jože Plimon, LD Dravograd
Anton Prosen, LD Kozleki
Maks Rakovnik, LD Loče
Franc Rudolf, LD Hotedrišica
Erna Slak, LD Otočec
Feliks Slavič, LD Radenci
Anton Šmit, LD Vransko
Stane Verdev, LD Velenje
Bojan Završnik, LD Šentjošt

75 let

Štefan Bertalanič, LD Radovci

Franc Bombek,
LD Dobrava v Slovenskih goricah
Jože Brinovec, LD Litija
Jože Čemas, LD Vinica
Boltežar Ditner, LD Puščava
Anton Dvoršak, LD Črešnjevce
Štefan Flisar,
LD Križevci v Prekmurju
Anton Foršek, LD Apače
Stanko Gajšek, LD Kajuh
Šmartno v Rožni dolini
Lojze Globevnik, LD Šentjernej
Martin Gradišar, LD Ig
Marian Hedžet,
LD Mala Nedelja
Avgust Hlupič,
LD Jože Lacko - Ptuj
Božo Hrvat, LD Krekovše
Ivo Kodermac, LD Kanal
Janez Kokalj, LD Laze
Franc Kos, LD Podkum
Vladimir Kovač,
LD Plešivica - Žužemberk
Ivan Koželj, LD Šentjošt
Anton Lavko, LD Muta
Jožef Lovše, LD Cerklje ob Krki
Anton Merela, LD Laze
Avgust Molan, LD Pišece
Anton Mravlje, LD Porezen
Pavao Muhvič, LD Predgrad
Franc Murenc, LD Boštanj
Janez Nared, LD Cajnarje
Anton Pavačič, LD Loka
Zdravko Pečar, LD Brezovica
Dušan Petrič, LD Šentrupert
Milorad Popović, LD Puščava
Ivan Potočnik,
LD Loka pri Žusmu
Dušan Prelc, LD Tabor Zagorje
Ludvik Rahne, LD Kresnice
Ivan Rehar, LD Nanos
Aldo Samoček, LD Kozlek
Marjan Strmšnik, LD Orlica
Radovan Šonaja, LD Moravci
Valter Tischer, LD Trebnje
Roman Ušaj, LD Dobrovo
Ivan Žele, LD Pivka

70 let

Drago Bahun, LD Velunja Šoštanj
Pavel Bortolato,
LD Kras Dutovlje
Rajko Breščak, LD Paljevo
Jože Brvar, LD Čemšenik
Marinko Čibej, LD Trnovski gozd
Jože Dragman,
LD Jezero Komen
Jože Drugovič, LD Pišece
Bogomir Ekart, LD Rače
Ivo Fedrigo, LD Timav Vreme
Ivan Florjančič,
LD Pobrežje - Miklavž
Albin Grižon, LD Šmarje
Marijan Horvat, LD Prestranek
Zdravko Jernejšek, LD Stoperco
Bojan Kersnič, LD Dolenja vas
Marjan Koščak,
LD Taborska jama
Gregi Lavrenčič, LD Gorica
Srečko Martinc,
LD Bukovje - Otiški Vrh
Mihael Mernik,
LD Slovenske Konjice

Ernest Mežan, LD Velika Loka
Marko Mijič, LD Sorško polje
Vladimir Pfeifer, LD Brezovci
Anton Plut, LD Dragatuš
Jože Poderžaj, LD Dobropolje
Zvonimir Poznik, LD Škofljica
Dušan Ravnihar, LD Kozje Stena
Pavle Rupar, LD Poljane
Roman Selinšek, LD Cigonca
Anton Smrdel, LD Pivka

Marjan Sok,
LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Jožef Strmšek, LD Jamnica
Franc Štavar, LD Trnovo
Anton Vereš, LD Bakovci - Lipovci
Marko Zamuda,
LD Križevci pri Ljutomeru

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Franc Feher ali Francek, kot ga kličemo, se je rodil 18. oktobra 1939 v Dolgi vasi in je lani slavil 85-letnico. Odraščal je na kmetiji, ki jo je nato sam prevzel,

ko je bil še za poln delovni čas zaposlen v prvi dežnikarni Indip v Lendavi.

Že kot mladenič je večino prostega časa preživel v naravi kot opazovalec in ljubitelj živali. Tako je poznal sleherni kotiček v gmajni, v črnem logu ob potoku Ledava in tudi v Lendavskih goricah. Lovska družina (LD) Lendava ima lovsko kočvo v čudovitem ambientu na koncu Dolge vasi in je nedavno slavila 110-letnico delovanja; začetki segajo v čas avstro-ogrske monarhije. Nekdaj je bila LD Lendava povezana oziroma pobratena z lovskimi družinami Zupanije Zala.

Franc je budno spremljal razvoj in dogodke v lovski družini. Kot pripravnik se mu je zgodila krivica, saj je bil med osumljenimi storilci zločina. V kraju se je leta 1975 namreč zgodil večkratni umor z lovskim orožjem, ravno ko je bil Franc pripravnik. Zato sta se podaljšala njegov staž in pristop k lovskemu izpitu, ki ga je opravil 18. aprila 1977. Po upokojitvi v dežnikarni Indip se je posvetil kmetovanju in lovstvu.

V lovski družini je opravljal različne funkcije: bil je mentor pripravnikom, član nadzornega odbora nekaj mandatov, predvsem pa je ponosen, da je bil kar osemindvajset let nepretr-

goma gospodar. Nalogo je opravljal odgovorno in pošteno; rad se pošali, da so prav vsi lovci dobro vedeli, da s Francem ni mogoče mešetariti pod mizo. Pri vseh poslih in nalogah, ki so mu bile zaupane, je bil dosleden in pošten, občutljiv za krivice, ki bi se dogajale njemu ali kateremukoli od njegovih tovarišev lovcev. Njegov materni jezik je madžarščina, vendar brezhibno obvlada tudi slovensko. »Lovci se pogovarjamo, kakor nanesse: začneš ‚madžarski‘ in končaš ‚slovenski‘ ali obratno,« rad pojasni.

Pred petnajstimi leti se ga je lotila neozdravljiva bolezen in zdravniki so mu napovedali samo nekaj mesecev življenja. Vendar se je obrnilo drugače – Francek je vse premagal, vse se je končalo njemu v prid in je danes, hvala Bogu, kot pravi sam, živahen 85-letnik, aktiven v lovski družini in na svoji kmetiji.

Franc je ponosen tudi na odlikovanja, ki jih je prejel: znak za lovske zasluge Lovske zveze Slovenije (LZS) je prejel leta 1989, red za lovske zasluge III. stopnje pa leta 2001. Družinsko priznanje LD Lendava je prejel leta 2008, istega leta je prejel tudi srebrni znak za kinološke zasluge LD Lendava. Jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji je prejel leta 2016, istega leta je prejel tudi red za lovske zasluge II. stopnje LZS.

Vsa navedena priznanja so dodaten dokaz, da je slavljenc daleč naokoli ugleden in spoštovan lovec. Bog naj mu nakloni zdravje in ga ohrani še mnogo let v njegovi matični LD Lendava.

LD Lendava – P. N.

Nariscel: Milan Semar

Lovec s taborniki Roda Zelena Rogla Zreče

Z veseljem sem tudi lani sprejel vabilo na delavnico z lovsko tematiko pri zreških tabornikih. Vsako leto v poletnih mesecih poteka tabor **Roda Zelena Rogla Zreče**, in sicer v bližini vasi Gorenje na nekdanji Pavličevi domačiji.

S taborovodjo **Zalo Ano Košir** sva se dogovorila za ponedeljek, 8. julija 2024, dopoldan. Najprej je pogovor o lovu in lovstvu potekal s skupino Gozdovniki in

gozdovnice ter mlajšo skupino Medvedkov in Čebelic. Pogovor je trajal eno uro in pol za vsako skupino do kosila, v času gozdne šole. Pri starejših tabornikih sem posebno izpostavil aktualno problematiko glede gradnje vetrnih elektram (vetrnic) na Pohorju. Za nas lovce bi bil to prevelik poseg v naravo. Težavo moramo obravnnavati tudi širše, Pohorje je namreč rezervoar za vodo za dobršen del Štajerske. Glede na to, da smo v času košnje, smo obdelali tudi to težavo, saj je davek pri mladih smjadi veliko prevelik. Pri mlajši

Foto: Franc Klajne

Predstavitve gobjega bogastva

skupini so vprašanja kar deževala, ker njihova domišljija nima meja. Posebno sta jih zanimala lovška oprema in slikovni material naše divjadi. Za popestritev sem jim predstavil tudi divjad Avstralije in album z lova po Avstraliji.

Čas je minil izredno hitro in deležen sem bil odličnega kosila iz njihove kuhinje, ki ga je pripravil **Emil Mumel**, starosta zreških tabornikov z ekipo. Pred odhodom smo se z vodstvom tabora dogovorili, da bo tabor obiskala **Janja Klinčar**, lovka in predsednica gobarskega društva Kostanjevka Zreče, ki bo predstavila osnovne vrste gob. To se je zgodilo v četrtek, 11. julija 2024, v času dopol-

danske gozdne šole. Predstavitve je potekala zelo uspešno, podali smo se tudi v bližnji gozd in rezultat je bil viden naslednji dan, ko so nabrane in pripravljene gobe pristale na jedilniku tabornikov. Tako smo vključili še tretje društvo, poleg lovcev in zeliščarjev, ki delujemo v neposrednem stiku z naravo. Na tak način poskušamo naši mladini približati pomen in čare, ki jih nudi narava.

Poslovali smo se v prijetnem vzdušju. V zahvalo sva tako kot vsi taborniki tudi midva z Janjo prejela taborniško majico.

Franc Klajne,
referent za stike z javnostjo in delo z mladimi LD Zreče

Foto: osebni arhiv Franca Klajne

Lovec v gozdni šoli

Obisk v LD Radeče

Učenci in učitelji **Osnovne šole Primoža Trubarja Laško**, oddelki prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom, smo septembra 2024 obiskali lovce **Lovske družine Radeče** v njihovem lovskem domu, kjer so nas prijazno sprejeli **Jani Krivec**, **Robi Zagorec**, **Sebastjan Lipec**, **Vanesa Kmetič**, **Maja Tovornik** in **Kristijan Lipec**. Lovec Jani je najprej predstavil način, kako postati lovec, kaj so naloge, delo in dolžnosti lovcev, ter nam razložil, kako skrbijo za ravnovesje v naravi in za divjad v lovišču. Ker lovci pri svojem delu uporabljajo puške, je tudi povedal, kako pomembno je, da znajo varno ravnati z njimi. Nato smo

Foto: Valentina Gartner

Loveci LD Radeče so ob našem obisku njihovega lovskega doma povedali veliko zanimivega o lovcih in divjadi ter nas tudi lepo pogostili.

izvedeli še različne zanimivosti o divjadi, si ogledali nagačene živali, spoznali različne lovsko

pripomočke in opremo ter se preizkusili v iskanju premikajoče se tarče z daljnogledom za nočno

opazovanje. V sklopu naravoslovnega dne, ki je potekal tudi v naravi, so lovci pokazali lovsko opazovalnico, strelišče za vadbo streljanja na glinaste golobe in nas popeljali na sprehod skozi gozd v spremstvu lovskega psa. Seznanili smo se z velikostjo lovišč, s pasmami lovskih psov in njihovo vlogo pri lovu. Po prijetnem druženju smo se okrepčali z dobrotami, ki so jih pripravili za nas. Ob koncu dneva so nam lovci podarili še didaktično gradivo za delo v šoli in zbrani odpadni papir v sklopu akcije zbiranja starega papirja, ki poteka na šoli, in je namenjena sofinanciranju dodatnih dejavnosti.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam omogočili poučen in nepozaben dan.

Valentina Gartner

BELA OMELA - NADLOGA ZA DREVO ALI HRANA ZA DIVJAD?

Bela omela je zelo zanimiva rastlina, saj jo vidimo rasti le v krošnjah drugih dreves. Za drevo je pravzaprav precejšnja nadloga, saj mu odvzema hranilne snovi in vodo. Na mestu, kjer se s svojimi koreninami zaraste v drevo, so veje bolj krhke in se hitro prelomijo. Bele in lepljive plodove bele omele zelo radi zobajo ptice. Pernate prebivalke so tudi krive, da se bela omela tako hitro širi med drevesi. V ptičjih iztrebkih se namreč skrivajo lepljiva semena, ki vzklijejo kar tam, kjer jih ptice odložijo – v drevesni krošnji. Ptica, ki se nadvse rada prehranjuje z belo omelo, je carar in jo z drugim

imenom imenujemo omeložer.

Lovci lahko pozimi iz drevesnih krošenj odstranjujejo grmičke bele omele. Pustijo jih kar pod drevesom, saj jih v varnem zavetju noči zagotovo pridejo pohrustat srne, jeleni in drugi lačni rastlinojedci, ki imajo v zimskih mesecih v naših gozdovih precej revno izbiro hrane.

PREBERI SPODNJE STAVKE IN SI OB TEM DOBRO OGLEJ ILUSTRACIJE. MANJKAJOČE BESEDE VPIŠI NA ČRTE. POPOLN STAVEK ŠE ENKRAT PREBERI.

BELA OMELA IMA LEPLJIVE JAGODE, V KATERIH STA PO SEMENI.
BELA OMELA IMA _____ LEPLJIVE JAGODE, V KATERIH STA PO _____ SEMENI.

VEDNOZELENI GRMIČKI SO POZIMI TUDI HRANA ZA .
VEDNOZELENI GRMIČKI _____ SO POZIMI TUDI HRANA ZA _____.

Dobro razmisli ... in pojdi v gozd!

* Kakšen je pomen bele omele za gozd? Katere vrste imajo od nje korist in katere ne?

---

* Iz bele omele so nekoč izdelovali lepilo, s pomočjo katerega so lovili manjše ptiče. Zato nekateri beli omeli še dandanes rečejo kar ptičji lim, čeprav lov na ptice pevke že dolgo ni več dovoljen. Razišči, kaj pomeni ljudski rek, da se kdo ujame na limance?

---

*Pojdi v travniški sadovnjak ali v gozd in poišči belo omelo na drevju. Dobro si oglej, kako raste, in pripravi okusno zimsko malico za gozdne rastlinojede.

Foto: Tomaz Velikonja

Oldtajmerski lov tokrat malo drugače

V naši Lovski družini **Orlica Vuhred** začetki prvih lovov oldtajmerjev (upokojenih lovcev) segajo v začetke 90. let in tradicija se je ohranila do dandanes. Pobudo za izvedbo tovrstnih lovov so dali lovci **Jože Gosak** in sedaj že pokojna

Maks Hudernik - Tati ter **Dušan Kovač**, ki je bil na prvem lovu lovovodja.

Da je bil tokrat začetek lova res nekoliko drugačen, sta poskrbela zakonca **Nevenka in Miran Prevorčič**, lastnika vikenda, ki sta ga prenovila v stanovanjski objekt. Že kar nekaj časa sta želela, da bi v spomin na žal že pokojnega dolgotletnega starešino **Viktorja Seitla**,

Foto: Bogdan Kovač Denc

Lovovodja Edvard Hudernik je zbranim lovcem dal še zadnja navodila pred začetkom lova.

Foto: Bogdan Kovač Denc

Pred kapelico so se postavili z leve proti desni: starešina Tomaž Pinter, lastnik zemljišča Miran Prevorčič, upokojeni župnik dr. Ivan Rojnik in ministrant Aljaž.

sicer Nevenkinega očeta, postavili kapelico na njihovem zemljišču na Sv. Antonu na Pohorju.

Dolino je prekrivala gosta megla, a na nadmorski višini okrog 800 m, kjer je bil zbor lovcev, smo se prebudili v čudovito novembrsko jutro. Nebo brez oblaka in narava v svoji čudoviti jesenski preobleki sta še bolj pripomogla k idili, o kateri lahko mestni ljudje samo sanjajo in tudi to je čar lova in ne samo uplenitev določene vrste divjadi. Le streljaj od zbirnega mesta se kot na dlani odpre pogled na Pohorje, Kozjak, na avstrijsko Golico in naprej proti Košenjaku nad Dravogradom.

Že malo pred osmo uro drugega novembra, na dan vernih duš, so se začeli zbirati lovci oldtajmerji. Med njimi je bilo kar nekaj takih, ki so že krepko zakorakali proti devetdesetemu letu, a vseeno za-

nje udeležba ni bila vprašljiva. Topel stisk rok in nasmeh na obrazu vseh prisotnih sta dala srečanju poseben pečat. Postregli so nas z okusno orehovo potico, ki jo je spekla **Sonja**, vdova pokojnega Viktorja Seitla, s pecivom, čajem, kavo in »kačjo slino«, da na lovu komu ne bi pošle moči.

Naša lovska družina je ena tistih v Sloveniji, ki je organizirala kar nekaj svetih maš za vse posestnike in lovce, ki so že odšli v večna lovišča. Znamenje – kapelico, ki je postavljena v panj podrtega drevesa posebne oblike, za kar je poskrbela mati narava, je blagoslovil upokojeni župnik dr. **Ivan Rojnik**. V svojem nagovoru je najprej pozdravil Sonjo, družino Prevorčič, vse sosede, vse prisotne lovce in njihove žene, še posebno pa našega starešino **Tomaža Pinterja**, s

katerim zelo dobro sodelujeta. V nadaljevanju je povedal, da se je z veseljem odzval našemu povabilu, da bi blagoslovil kapelico, posvečeno **Materi Božji Mariji, svetemu Hubertu** – zaščitniku lovcev in **svetemu Antonu Padovanskemu**, kajti vsi trije svetniki so skupaj v kapelici. Zahvalil se je za našo skrb za delo, čas, srečanja in tudi lov ter skrb za živali in da sveta znamenja ohranjamo na vidnem mestu. Tako ohranjamo stoletno

tradicijo slovenskega ljudstva, ki je na mnogih vidnih mestih postavljal cerkve, kapele in druga znamenja. Znamenje – kapelica, ki jo je blagoslovil, pa je spomin na pokojnega Viktorja Seitla, ki je na to mesto rad prihajal, da se je umaknil vsakdanjim obveznostim. Tod se je rad srečeval s prijatelji in lovci in tudi sam je bil deležen njegovega gostoljubja z vuhreškimi **Vztrajniki**. To je bila skupina pohodnikov, katere član je bil tudi dr. Rojnik.

Po končanem blagoslovu je lovovodja **Edvard Hudernik** poklical lovce v zbor. Vse prisotne je lepo pozdravil, opozoril na previdnost pri lovu, povedal, kaj naj lovijo in kje bo potekal lov, ter vsem zaželel dober pogled in ravne cevi. Čeprav **Peter Seitl** še ni oldtajmer, se je lova udeležil na osebno povabilo starešine Tomaža Pinterja in doletela ga je čast, da je bil imenovan za pomočnika lovovodje. Bila sta dva pogona. Diana je bila naklonjena enemu od

naših lovcev ob uplenitvi srnjega mladiča.

Zadnji pogon je potekal v našem lovskem domu. Poskrbeli smo za pozdrav lovini in izročitev vejice plena uplenitelju. Edvard Hudernik se je vsem zahvalil za discipliniran lov in jih povabil na zadnji pogon. Letega so bili deležni vsi prisotni, ki so se udeležili slovesnosti. Za pogostitev so poskrbele naše boljše polovice.

Bogdan Kovač Danč

LD Litija ima novo hladilnico in prežo

Lovska družina (LD) Litija ima lovski dom, ki stoji na idiličnem kraju sredi gozda v lovskem rajonu Svibno. Od tam je čudovit razgled na Zasavsko hribovje in še posebno na Zasavsko Sveto goro. Od Geometričnega središča Slovenije (GEOSS) je oddaljen le streljaj. Nedaleč stoji grad Ponoviče, ki se bohota nad dolino reke Save.

Že pred časom smo se v lovski družini odločili za izgradnjo nove hladilnice za uplenjeno divjad. Dolga leta smo gostovali v zbirnem mestu, ki je bilo sicer zgledno urejeno in organizirano pri LD Gradišček v Šmartnem pri Litiji.

V letu 2024 nam je uspelo do-

končati novo hladilnico, ki stoji zraven lovskega doma. Potrebno je bilo kar nekaj truda, prostovoljnega dela in urejanja dokumentacije, kar je uspešno izpeljal naš upravni odbor. Zahvala velja starešini **Marijanu Koprivnikarju** in vsem, ki so kakorkoli prispevali k temu.

V letu 2022 je bil naš lovski dom priključen na krajevni vodovod Sava-Ponoviče in tako smo se izognili pomanjkanju vode v sušnih obdobjih.

Pohvale vredna je tudi izgradnja visoke preže na Klicavniku v našem rajonu Grčanov hrib, ki stoji ob Zasavski cesti pred vhomom v dolino Pasjek. V bližini je tudi reka Sava, ki je naravna ovira za prehod jelenjadi, srnjadi, gamsov in divjih prašičev. Sosed je hrib

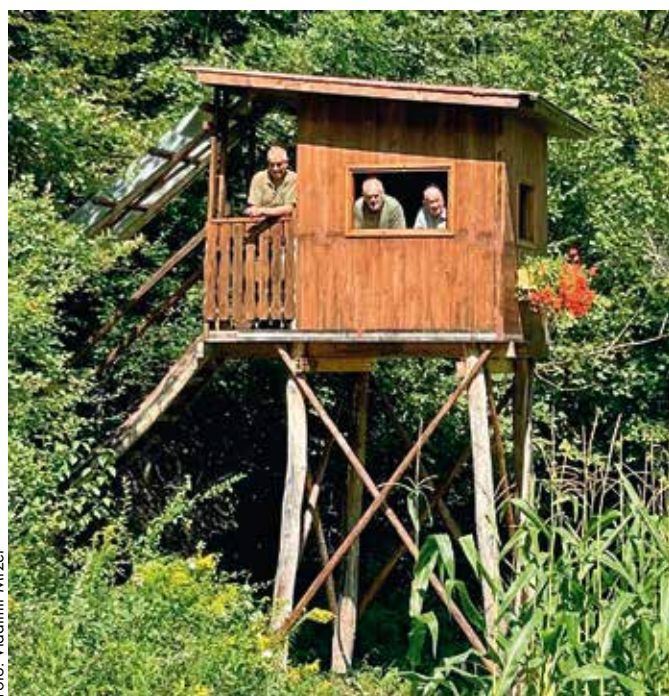

Foto: Vladimir Mrzel

Visoka preža na Klicavniku

Zamboh, ki je še dokaj neokrnjen predel Zasavskega hribovja. Za delavne lovce iz omenjenega rajona to ni bila prva preža in upamo, da tudi ne zadnja. Na novo prežo so lahko ponosni.

Okolica nove preže ni kar tako. V bližini sta bila v prejšnjih časih topilnica svinca in pasje vzrejališče grofov Windisch-Graetzov, znanih lovcev in po-

sestnikov. Gorvodno stoji znameniti pokrit most čez reko Savo, ki so ga zgradili leta 1935 in še bi lahko naštevali.

Vsem lovcem omenjenega rajona, ki so sodelovali pri izgradnji, želim mnogo lepih doživetij in dober pogled. Naj nove pridobitve dobro služijo vsem uporabnikom.

*Vladimir Mrzel,
LD Litija*

Foto: Vladimir Mrzel

Nova hladilnica LD Litija

LD Babno Polje organizirala Lov jubilarntov za leto 2024

Ko je naš častni član Anton Mestnik leta 2016 praznoval devetdeset let, smo v Lovski družini (LD) Babno Polje začeli tradicijo praznovanja jubilejev naših članov s skupnim lovom zadnji konec tedna v oktobru. Tako je bilo tudi v letu 2024,

ko smo se v soboto, 26. oktobra, zbrali pred našim domom na Farjovci v Babnem Polju; prišli so domači lovci in številni gostje iz drugih družin, ki so jih povabili slavljenci. Z **Lovom jubilarntov** začnemo tudi sezono jesenskih skupnih lovov.

Lovovodja je bil Rajko Troha, pomagala sta mu Milorad Stojanović in Alen Lipovac, gonjači z nekaj psi pa so bili Bojan Mlakar, Mark Mlakar, Ivan Troha, Omer Bešič in dolgoletni vodja gonja-

čev ter kinolog Peter Mlakar, ki vzorno skrbi za navzočnost lovske psov na skupnih lovih. Prvi jubilarnt Srečko Troha je praznoval sedemdeset let in je naš član od leta 1978. V vseh teh letih je opravljal številne funkcije, bil je tudi predsednik lovske družine. Trenutno je član ekipe za gospodarjenje z medvedom, dela kot lovovodja, v poljšjih sezonah pa organizira družinske polharske noči, ki jih, podobno kot skupne love, radi obiskujejo lovci in

lovke od drugod. To ni nič čudnega, saj ima tradicija polhanja v Babnem Polju tristoletno zgodovino. Drugi jubilarnt Dragan Vasiljević je praznoval šestdeset let in je član babnopoljske lovske družine od leta 1993. Častni član je od leta 2021, najvišje priznanje, ki ga lahko podeli lovska družina, pa si je zaslužil zaradi številnih funkcij v našem upravnem odboru in trdega dela, ki ga je vložil v gradnjo lovskega doma. Z žal že pokojnim tovarišem in prijateljem

Blažem Lipovcem sta najbolj zasluzna, da lovski dom že stoji. Vasiljević je trenutno blagajnik, bil pa je tudi starešina. Gre za strastnega lovca, ki zna puško hitro zamenjati za zidarska in druga orodja.

Na lovu, v katerem sta bila dva pogona, prvi na Debelem hribu in drugi v Skalovcu ter Hribarskem vrhu, smo pozdravili Zdenka Wolfa iz hrvaškega Lovskega društva Tetrijeb iz Čabra (sekcija Prezid). V letu 2024 je praznoval šestdeseti rojstni dan in je izrazil željo, da bi praznoval z babno-poljskimi lovci, ki so znani po odprtosti in gostoljubju. Zdenkovi želji smo seveda ugodili. V LD

Foto: Jane Weber

Babno Polje s takšnimi lovi krepi tovarštvo, ko se le pokaže priložnost, pa poskrbimo tudi za mednarodno sodelovanje. Lovu je sledilo druženje pri lovski koči na Županovem lazju.

*Jane Weber,
tajnik LD Babno Polje*

Jubilanta LD Babno Polje (z leve) Srečko Troha (70 let) in častni član Dragan Vasiljević (60 let) v družbi hrvaškega lovca Zdenka Wolfa (60 let), ki si je za lovsko praznovanje rojstnega dne izbral slovensko lovsko družino, kamor ga vsako leto povabimo na naše večje love in se jih redno z veseljem udeležuje.

Diana ga je nagradila

Lovca **Ivan Kvac** iz Lovske družine (LD) Zreče se je lani junija proti večeru odpravil na lov na srnjaka. Stanuje v vasi Gorenje nad Zrečami, skoraj v sredini našega revirja. Kmalu je v daljavi na travniku opazil srnjaka. Razdalja je bila precejšnja, zato se je trudil, da bi prišel bližje in srnjaka ocenil. Na primerni oddaljenosti je videl, da je srnjak nekoliko drugačen. Takrat pa je tudi srnjak zaslutil nevarnost in se začel odmikati proti gozdu. Odločitev je bila hitra. Ivan je ustrelil, tik preden bi srnjak skočil v kritje. Zdelo se je, da ga je zadel, toda na nastreli ni bilo ne krvi ne drugih znakov. Ivan se je odpravil domov po enega od svojih dveh krvosledcev in po dobrih sto metrih je njegov **Jak** našel srnjaka.

Ob pogledu na srnjakovo rogovje je bilo kaj videti. Levi rog je običajen za pravičnega srednje starega šesteraka, desni pa je bil verjetno ob poškodbi v času

Foto: Franc Klajne

rasti. Sicer je imel tri paroške, ampak proti sredini lobanje je zrastle še en kostni nastavek s precej dolgo in močno »špicico«. Taka igra narave je pri nas redkost. Za našega Ivana je bila to nagrada za dolgoletno uspešno delo v LD Zreče in s ponosom povem, da je bil moj pripravnik. Dolga leta je bil gospodar družine, trenutno je lovovodja in aktiven lovski čuvaj. Ves čas, odkar je lovec, je tudi uspešen kinolog in trenutno vodi dva bavarska barvarja. Izkazal se je tudi pri izgradnji nove hladilnice, saj je med tistimi štirimi lovci, ki izstopajo po številu opravljenih ur.

Ivan, kot tvoj nekdanji mentor se veselim s teboj. Še enkrat lovski blagor in dober pogled.

*Franc Klajne,
referent za stike z javnostjo
LD Zreče*

Lovca Ivan Kvac s svojo lovsko trofejo

Spominska slovesnost v Frajhajmu pri Perkovem križu

V letu 2024 je bilo petdeset let, odkar so tri lovske družine (LD Šmartno na Pohorju, LD Hoče in LD Fram) postavile spominsko obeležje, imenovano **Perkov križ**. Pobudniki postavitev so bili iz LD Šmartno na Pohorju **Vinko Serneck**, iz LD Fram **Štefan Pisanec** in iz LD Hoče **Ivan Murko**. Postavljen je na tromeji imenovanih lovskih družin. Na tistem mestu je bila javka (tajno mesto partizanskih

kurirjev) in je v spomin na padle kurirje.

Perkov križ so izdelale nave-

dene lovske družine in je iz lesa v obliki šesterokotnika. Ob njem so klopi in je namenjen tudi kot

počivališče pohodnikom. Opravila tudi nalogo smerokaza, saj so na njem table, ki kažejo v smeri Hoč, Frama in Šmartnega na Pohorju. V notranjosti so tri lesene table z vžganimi besedili in peterokrako zvezdo. Perkov križ so lovske družine obnovile leta 1979 in je še sedaj tak kot takrat.

V letu 2024 so spominsko slovesnost organizirale vse tri lovske družine, lovci vseh treh lovskih družin skupaj z gosti pa smo se 27. oktobra ob osmi uri zjutraj zbrali v lovišču imenovanih družin, torej vsaka na svojem teritoriju. Na jutranjih zborih so vse tri lovske

Vse foto: Branko Ačič

Položitev venca

Lov je bil uspešen: lovci so uplenili pet košut, dva divja prašiča in lisico.

družine prisotnim lovcem razdelile spominske značke, ki so jih pripravile skupaj. Lovili smo divje prašiče in košute. Lov je potekal zelo lepo, v sončnem in za tisti čas zelo toplem vremenu. Lovci smo videli veliko divjadi in je nekaj tudi uspešno uplenili.

Dogovorili smo se, da se bomo ob 12. uri vse skupine zbrale pri križu, kjer so že čakali gostje in nastopajoči. Slovesnost se je začela s **Frajhajmsko godbo**, vse prisotne sta pozdravila starešina LD Fram **Milan Ačko**. Prisotna sta bila še starešina LD Hoče **Emil Lobnik** in starešina LD Šmartno na Pohorju **Joži Fric**.

Z minuto molka smo počastili spomin na vse tri lovce, ki so bili

pubudniki srečanja in izdelave križa. S praporščaki lovskih družin so lovci položili spominski venec v Perkov križ.

Prisotne, okoli 250 do 300 ljudi, je pozdravil tudi predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Alojz Kovšca**, ki je poudaril lovske tradicije in pohvalil vztrajnost lovcev, da se že petdeset let zbirajo vsako zadnjo nedeljo v oktobru na tamkajšnjem mestu in z gledno sodelujejo kot sosednje lovske družine.

Tudi predsednik Lovske zveze Maribor (LZ) Maribor **Marjan Gselman** je nagovoril prisotne in pohvalil delo lovskih družin ter jim v zahvalo podaril spominsko darilo. Slovesnost so popestri-

Ob koncu uradnega dela je bila na vrsti podelitev spominskih plaket lovcev vseh treh lovskih družin, ki so se vsaj štiridesetkrat udeležili tega lova.

li pevci iz Frama in rogisti LZ Maribor.

Sledila je podelitev vejic upleniteljem divjadi, saj je bil lov uspešen z uplenjenimi petimi ko-

šutami, dvema divjima prašičema in lisico.

Zatem je bila podelitev spominskih plaket lovcem vseh treh lovskih družin, ki so se vsaj štiridesetkrat udeležili tega lova. Starešine so podelile zahvalne plakete kmetom na tamkajšnjem območju, pa tudi predstavnikom zveze borcev za vrednote NOB, veteranom in predstavnikom krajevnih skupnosti. Na slovesnost so povabili predstavnike občin in **Policijske postaje Slovenska Bistrica**. Vsi so se udeležili slovesnosti, le iz **Občine Slovenska Bistrica** žal ni bilo nikogar.

Po končani slovesnosti so nas povabili na golaž, ki so ga sku-

hali lovci LD Fram. Postregli so nam zelo dober divjačinski golaž. Stroške za pogostitev si delijo vse tri lovske družine.

Branko Ačko

Lovski golaž za dober namen na Furmanskem prazniku v Postojni

V nedeljo, 7. julija 2024, je v Postojni potekal 31. **Furmanski praznik**, na katerem so že tradicionalno sodelovali predstavniki lovskih družin Brkinov, Krasa in Notranjske. V letu 2024 so se v kuhanju lovskega golaža pomerili predstavniki **Lovske družine (LD) Bukovje, LD Črna jama, LD Gradišče**

Košana, LD Planina in LD Prestranek. Prijateljsko druženje predstavnikov lovskih družin se je nadaljevalo z zaključnim srečanjem v septembru pri lovski koči LD Črna jama.

Organizacijo kuhanja golaža na Furmanskem prazniku že od vsega začetka vodi **Janez Posega**, ki je tudi član LD Črna jama. V zadnjih letih je njegova desna roka in nepogrešljiv pri koordinaciji **Dušan Tomšič** iz LD Javornik Postojna. V začetnih letih praznovanja so golaž kuhali župani okoliških občin, nato pa je Posega predla-

Izpod vseh kotličkov se je kadilo že zgodaj.

Zmagovalna ekipa LD Gradišče Košana ob podelitvi priznanja

gal, da bi k sodelovanju povabili lovske družine. Zmagovalna ekipa zastopa **Postojnsko-Bistriško**

zvezo lovskih družin na mednarodnem bialnem Sejmu lovstva in ribištva v Gornji Radgoni.

V zadnjih letih ima dogodek tudi dobrodelno noto, saj zbrana sredstva namenijo **Zvezi Sonček (Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije)**. V letu 2024 so skupaj zbrali 176 evrov.

Kuharsko ekipo **LD Bukovje** je v sestavi **Antona Bajca** in **Mitja Januša** vodil šef **Srečko Česnik**. Večkrat so se že udeležili tekmovanja v kuhanju golaža na Furmanskem prazniku, sodelovali pa so tudi v Gornji Radgoni, kjer so pred leti osvojili drugo mesto v kuhanju lovskega golaža.

LD Črna jama se tekmovanja v kuhanju lovskega golaža na Furmanskem prazniku udeležuje

že dolga leta. **Slavko Posega** je kuhar golaž, za ogenj pa je poskrbel **Aleš Doles**.

Franc Udovič, Andrej Logar in **Jure Šebenik** so sestavljali ekipo **LD Planina**. Udovič je prevzel vlogo šefa kuhinje, Logar je bil njegova desna roka, za stike z javnostjo, kot so se pošalili, pa je bil odgovoren Šebenik.

Tudi **LD Prestranek** se je že večkrat udeležila tekmovanja na Furmanskem prazniku. Tokrat sta družino predstavljala šef **Janez Dedek** in njegov pomočnik **Danimir Žunič**.

Prvič se je tekmovanja udeležila **LD Gradišče Košana**, ki je

v šestčlanski zasedbi po mnenju komisije skuhal najboljši lovski golaž. Šef **Andrej Mekina** je vodil kuharsko ekipo v zasedbi: **Aleksander Dekleva, Boštjan Kaluža, Andraž** in **Zan Volk** ter **Gregor Železnik**. V dopoldanskem času so z glasbeno spremljavo poskrbeli tudi za prijetno vzdušje med ekipami in obiskovalci.

Predsednik Turističnega društva Postojna **Srečko Šajn** je podelil priznanja vsem sodelujočim, čestital zmagovalcem in v zahvalnem govoru poudaril, da je že tradicionalno prostovoljno vključevanje predstavnikov lovskih družin pomemben del spremlje-

valnega programa Furmanskega praznika v Postojni.

Sodelujoče lovske družine po navadi prijateljsko druženje in nova ter stara poznanstva nadaljujejo v septembru. Tudi predlani so se septembra predstavniki lovskih družin srečali v lovski koči **LD Črna jama**, kjer so v prijateljskem druženju pokušali lovski golaž, pripravljen iz petih različnih golažev, predstavljenih na Furmanskem prazniku. Dolga tradicija sodelovanja in druženja je pomemben dejavnik utrjevanja vezi med lovsкими družinami na postojnsko-bistriškem koncu.

Tjaša Žgur

Križevski rogisti nastopili v župnijski cerkvi v Križevcih pri Ljutomeru

Člani **Kulturno-umetniškega (KUD) društva Križevski rogisti**, ki delujejo na lovske in kulturnem področju od leta 1982, vsa leto tesno sodelujejo z **Župnijo Križevci pri Ljutomeru**.

Tako so križevski rogisti, ki jih vodi predsednik **Uroš Kosi**, v nedeljo, 3. novembra, obogatili sveto mašo v župnijski cerkvi svetega križa v Križevcih pri Ljutomeru. Mašo je daroval križevski župnik **Štefan Vinkovič**, ki se je rogistom zahvalil za njihov nastop, kajti Župnija Križevci pri Ljutomeru

Foto: Jože Žerdin

Križevski rogisti so zaigrali skladbe, prirejene za maše v župnijski cerkvi v Križevcih pri Ljutomeru.

in KUD Križevski rogisti že vrsto let tesno sodelujejo. Rogisti vsako leto enkrat nastopijo v cerkvi

in tako obogatijo bogoslužje ter predstavijo glasbila in skladbe, ki jih igrajo že več desetletij. Pri

maši so pod vodstvom umetniškega vodje Križevskih rogistov **Božidarja Štiberca** zaigrali pet skladb, ki so prirejene za maše. Skladbe so napisali nemški in avstrijski skladatelji oziroma avtorji skladb.

Po odigranih skladbah so verniki rogiste, ki so se udeležili maše, nagradili z bučnim aplavzom. Župnik se je križevskim rogistom iz srca zahvalil za nastop in večletno sodelovanje. Po nastopu so se rogisti srečali še z domačini in mimoidočimi pred cerkvijo ter z njimi pokramljali o delu križevskih rogistov, pri čemer je razveseljivo, da se mladi zelo zanimajo za tovrstno igranje in glasbene instrumente.

Jože Žerdin

Skupni lov LD Puščava

Na Martinovo soboto, 9. novembra 2024, smo člani **Lovske družine (LD) Puščava** organizirali tradicionalni skupni lov na jelenjad. Skupaj z več kot sto lovci iz več kot tridesetih lovskih družin iz celotne Slovenije in lovci iz sosednje Avstrije smo ponovno doživeli nepozaben lovski dan na Pohorju, in sicer na pobočju revirja Rdeči breg v Lovrencu na Pohorju.

Že zjutraj je bilo občutiti zelo dobro vzdušje. Lovci so se po jutranjem okrepcilu s štajersko kislou juho razporedili v zbor lovcev. Po pozdravnem govoru starešine **Tomaža Goloba** in nekaj besedah o varnosti na samem lovu ter poteku lova, s čimer jih je seznanil lovovodja, je sledila predstavitev dovoljenega odstrela, ki ga je predstavil gospodar **Simon Ferlinc ml.** Po žrebu številki se je začel skupni lov LD Puščava.

Po nekaj minutah lova so se

Foto: Tomaž Golob

Skupnega lova LD Puščava se je udeležilo več kot sto lovcev iz več kot tridesetih lovskih družin iz celotne Slovenije in lovcev iz sosednje Avstrije.

zaslišali prvi strel, ki so nakazovali, da bo lov uspešen. Skupno je bilo oddanih kar 39 strel na jelenjad. Po tri ure dolgem pogonu in organiziranem spravilu uplenjene divjadi do zbornega mesta smo lovci ob pozdravu lovini lahko naštel kar 24 osebkov

jelenjadi. Disciplinarnost lovcev na lovu in odlično organiziran pogon sta poskrbela za uspeh že sedmega tradicionalnega skupnega lova LD Puščava.

Po še enem uspešnem lovskem dnevu se lepo zahvaljujem vsem organizatorjem in lovcem LD

Pučava, ki ste kakorkoli pomagali, lovske gostom ter kuharski ekipi z našimi lovske žene. Znova smo dokazali, da lahko skupaj naredimo pravo lovsko vzdušje, o katerem se bo še dolgo govorilo.

Matija Pernat

IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

LOV IN NEGOVA DRUŽBENA VLOGA V SREDNJEM VEKU

V srednjem veku je bil lov nujen, saj je bil eden glavnih virov za prehrano, ki je vsebovala veliko mesa. Graščaki so sicer jedli podobne jedi kot kmetje: proseno in ovseno kašo, zelenjavo, sir. Na njihovem jedilniku pa je bilo še zelo veliko raznovrstnega mesa (fazani, pavi, labodi, divjačina, govedina, svinjina). Meso so kuhali ali pekli in mu dodajali tople ali mrzle zelo začinjene omake. Krompirja niso poznali, zato so pojedli precej kruha, skoraj kilogram na dan. V postnem času so jedli ribe, ki so jih nalovili v bližnjih rekah, jezerih in grajskih ribnikih, ki so bili ob gradovih. Za graščake je bil lov tudi hobi in strast. Med lovom so imeli odmore in si privoščili malico, saj so imeli potujočo kuhinjo s toplimi jedmi. Če so lovci lovili jelena, so prejezdili velike razdalje. Tudi grajske gospe so lovile, vendar s sokoli.

Lov je bil poleg turmirev in praznovanj najpomembnejše razvedrilo plemičev. Od zgodnjega srednjega veka je bil kraljeva pravica, sčasoma pa je postal domena vojvodskega prava, tako da je bil dovoljen tudi nižjemu plemstvu. Z lovom so utrjevali viteške spretnosti.

Lovili so visoko (jelen, gams, merjasec, prvotno tudi volk in medved) in nizko divjad (zajec, fazan, smjajk). Sprva so uporabljali isto orožje kot za boj, od poznega srednjega veka pa tudi posebno lovsko orožje. Pogosta vrsta lova je bilo sokolarstvo, ki ga je evropsko plemstvo kot orientalsko navado spoznalo v času križarskih vojn. O tem pričajo knjige z lovskimi prizori in priročniki, kot je na primer sestavek cesarja **Friderika II.**

O umetnosti lova s pticami iz 13.

stoletja. Iz zgodovine je znano, da so lov s sokoli razvili prebivalci azijskih step že na prelomu iz drugega v prvo tisočletje pred našim štetjem. Njegov nastanek je pogojevala življenska nuja, saj pregledna pokrajina človeku lovcu s takrat še zelo primitivnim orožjem ni dajala veliko možnosti za ulov. S selitvijo narodov se je sokolarjenje počasi širilo; v Evropi so lovili le s kragulji in skobci, sokole pa so začeli uporabljati šele v sredini 13. stoletja. V srednjem veku je sokolarstvo v Evropi doživelo razcvet. Lov nizkega leta s kragulji in skobci, ki je ohranil izvorni namen sokolarjenja, je bil prepuščen nižjim slojem, lov visokega leta pa je bil zaradi velikih stroškov domena plemstva. Slednji je kmalu postal priljubljen način druženja evropske aristokracije, zato je pomembno vplival na politično in gospodarsko dogajanje ter kulturni razvoj tedanjih družbe. Mimogrede naj bralce spomnim, da je bilo sokolarstvo razvito tudi v slovenskih deželah. V drugi polovici 18. stoletja, zlasti po francoski revoluciji leta 1789, pa je v evropskem prostoru začelo počasi izumirati. Tudi cesar **Napoleon** je sokolarstvo kot privilegij plemstva ukinil na zasedenih ozemljih. Lov »nizkega leta« s sokoli se je vse bolj umikal v korist lova s strelnim orožjem, ki se je naglo razvijalo. Kljub temu pa tradicija sokolarjenja ni izumrla. V samostojni Sloveniji je bilo leta 1995 ustanovljeno prvo sokolarsko društvo, ki je naznanilo nadaljevanje več kot osemstoletne tradicije. Pri ohranjanju te tradicije ima pomembno vlogo **Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed**.

Čisto za konec pa še vedno aktualna opomba – v dolgih stoletjih je imel lov tudi izredno pomembno družbeno vlogo. Srednji vek pri tem ni nikakršna izjema. Lov je bil statusni simbol vladajočih od starih rečnih kultur pred našim štetjem do antične Grčije in Rima. V srednjem veku je bil velikanski privilegij plemstva, z nastankom in razvojem mest pa so počasi dobivali v lovu svoje mesto tudi bogati in ugledni meščani. Omenjeni lovski privilegiji vse do novejših časov niso lovili zaradi zagotavljanja svojega preživetja, kot so to počeli praljudje, marveč zaradi uživanja, samodokazovanja in zbiranja trofejev ali preprosto in po domače povedano – lov je pač »bil takrat v »modi«. Dandanes sta to na primer tenis in golf. V zdajšnjem času je družbena vloga lova drugačna in še vedno pomembna. Tudi na Slovenskem.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Slika z naslovom *Jagdgesellschaft, na kateri je uprizorjen motiv druženja na lovu, je naslikal Hermann Giesel.*

Vir: Wikipedija

OKUSI NARAVE

Fazanji ragu s šampijoni

Za štiri osebe potrebujemo:

- očiščenega fazana
- dve žlici olja, žlico surovega masla
- 50 g slanine
- polovico glavic zrezane čebule
- steblo sesekljane zelene
- 12 g bele moke
- 150 ml jabolčnega soka
- 300 ml fazanje jušne osnove ali osnove iz piščančje jušne kocke
- 1/2 žlice slivove marmelade
- vorčestersko omako
- dva lovorova lista
- 125 g gob (šampinjonov)
- sol in sveže mlet črn poper

Za liter fazanje jušne osnove:

- glavicu čebule, nekaj strokov strtega svežega česna, četrtno gomolja zelene, večji korenček, steblo pora, malo svežega rožmarina in peteršilja, lovorov list, nekaj zrn strtega črnega popra, malo muškata oreščka in sol
- fazanje kosti z mesom, ki je še ostalo pri odstranjevanju, ko smo ga pripravljali za ragu
- dve žlici olivnega olja

V večji posodi na olivnem olju in nizki temperaturi nekaj minut pražimo zrezano čebulo. Zelenjavo zrežemo na kose, jo dodamo čebuli, dušimo nekaj minut in zalijemo z litrom in pol vode. Nato dodamo fazanje kosti, zelišča, poper in sol. Tekočina naj počasi zavre in jo na nizki temperaturi kuhamo eno uro. Ko odlijemo skuhano fazanje jušno osnovo v drugo posodo, v loncu poleg skuhane zelenjave ostanemo kosti, ki pa se jih drži še kar nekaj dobrega fazanjega mesa. Le-tega obremo in zrežemo na majhne koščke, ki jih po želji dodamo okusnemu, z obilo smetane pripravljenemu krompirjevemu pireju kot prilogi fazanjemu raguju. ☺

Priprava fazanjega raguja

Meso, ki smo ga odstranili od kosti, zrežemo na koščke. V kozico (najbolje, da izberemo tisto, ki jo lahko uporabljamo tako na štedilniku kot tudi v pečici in ima pokrov) dodamo dve žlici olja in žlico masla ter meso na srednji temperaturi pražimo, da malo porjavi z vseh strani. **Preložimo ga v drugo posodo**, ki jo pokrijemo. **Pečico nastavimo na 160 stopinj Celzija, da se segreje.**

V kozico, v kateri smo pražili fazanje meso, vlijemo žlico olja in dodamo slanino, zrezano na manjše rezine. Pražimo toliko časa, da postane hrustljava. Nato dodamo zrezano čebulo in stebelno zeleno, da se zmehčata. Jed poprašimo z moko in dobro premešamo. Odmerimo deciliter in pol vroče fazanje jušne osnove, ki jo počasi med nenehnim mešanjem dodajamo hrani, prav tako tudi jabolčni sok. **Dodamo še lovorova lista, nekaj kapljic vorčesterske omake, žlico slivove marmelade in praženo meso.** Jed, ki smo jo začinili s soljo in poprom, naj med mešanjem počasi ponovno zavre. Posodo s fazanjim mesom in dodanimi dobrotami pokrijemo in **prav tako v pečico.** Pečemo eno uro oziroma do mehkega. V jed stresemo še razpolovljene šampinjone, kozico ponovno pokrijemo in pečemo še pol ure.

O dvotrosnem kukmaku (Agaricus bisporus) ali šampinjonu, kot se je udomačilo ime: prvi naj bi ga začeli gojiti Francozi v 17. stoletju. Menda je najpogostejša in najpogostejše zaužita goba, ki jo lahko uporabljamo na različne načine. Bogat je z minerali, vitamini in drugimi odličnimi hranili, ki izboljšujejo proces presnove in krepijo imunski sistem. V hladilniku ostanejo sveži en teden, lahko pa jih tudi zamrzujemo. ☺

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

Žalostno novico, da nas je mnogo prezgodaj zapustil dragi prijatelj in lovski tovariš **Milan Juračič**, smo izvedeli 27. februarja 2024.

Milan je na svet privekal 29.

novembra 1949 mami Pepci na Košniški Gori, kjer je skupaj z mlajšim bratom preživljal skromno, a vendar otroško razigrano in brezskrbno otroštvo. Osnovno šolo je obiskoval v Hrvaškem Zagorju. Takoj po končani šoli se je zaposlil na Slovenskih železnicah, saj se je želel čim prej osamosvojiti. Pri istem delodajalcu si je prislužil tudi krepko zaslužen pokojnino. Po opravljenem delu v službi in doma se je Milan znal tudi zabavati. Vedno je bil v dobri družbi, saj je imel rad ljudi, pogosto je zapel ali zaigral na kitaro ali harmoniko. Nekaj časa je imel celo ansambel. Leta 1970 je spoznal prijazno dekle Albino, s katero sta se leta 1972 tudi poročila. V slogi, razumevanju in s trdim delom sta si v Vonarju zgradila topel dom. V zakonu sta se jima rodila dva sinova, Miha in Bojan. V varnem zavetju topllega doma so živeli mirno družinsko življenje, prepleteno z delom, dobro voljo in razumevanjem.

Milan je imel zelo rad naravo in živali in je tudi njim namenil velik del svojega življenja. Že v otroštvu je bil strasten ribič, zato se je včlanil v ribiško družino in precej časa opravljal tudi vlogo gospodarja ribiške kočve v Vonarju.

Leta 1989 se je včlanil v Lovsko družino (LD) Pristava in leta 1992 opravil lovski izpit. S svojo vztrajnostjo, znanjem in delavnostjo je mnogo prispeval pri vseh akcijah, dejavnostih in promociji naše lovske družine. V lovski družini je opravljal različne funkcije, bil je član upravnega in nadzornega odbora, pa tudi član gojitvene komisije. Ob tem se je ves čas izobraževal.

Za svoje neutrudno delo je prejel priznanje območne lovske zveze, Lovska zveza Slovenije pa mu je podelila znak za lovske zasluge in zlati znak za lovske zasluge.

Zadnji dve leti pred smrtjo mu je že nagajalo zdravje, a je kljub temu z dobro voljo in optimizmom zrl v prihodnost. Vsi smo pričakovali in mu privoščili, da bi še dolgo užival pokoj, žal pa je usoda hotela drugače.

Milan, za vso tvojo poštrevnost, odrekovanja in pomoč – tako na gojitvenem kot društvenem področju – se ti iskreno zahvaljujemo člani LD Pristava.

Boginja Diana naj ti nameni najlepša stojišča tam zgoraj! Enkrat se snidemo!

LD Pristava – R. K.

V maju smo se zbrali v Kotljah pod Uršljo goro, da bi se poslovičili od našega dragega lovskega prijatelja **Bena Kotnika**, nam bolj znanega kot Lubasovega Benija. Za vedno nas je zapustil 14. maja 2024.

Beni se je rodil 6. julija 1931 in je bil človek z veliko strastjo do narave in življenja na kmetiji. Njegova kmetija Lubas ni bila zgolj kraj njegovega

bivanja, temveč je predstavljala njegovo življenje, trdo delo in ljubezen do zemlje. Njegove roke so bile vedno polne dela, a tudi topline in dobrote. Znal je ceniti preprostost in lepoto vsakodnevnih trenutkov, ki jih mnogi pogosto spregledamo.

Beni je imel kot lovec poseben odnos z naravo: spoštoval je njene zakone in bil vedno pripravljen varovati njen red. Znal je poslušati gozd in živali, razumeti njihov jezik in tako ohranjati ravnovesje v naravi. Njegove lovske izkušnje niso bile le šport, temveč način življenja, ki ga je delil z mnogimi lovskimi prijatelji. Za lov se je navdušil že med narodnosvobodilnim bojem, ko je moral skrbeti za hrano svojih soborcev.

Član zelene bratovščine je postal leta 1948, leta 1952 pa je uspešno opravil tudi lovski izpit. Kot mlad, izobražen in razgledan lovec ter kmet se je takoj aktivno vključil v vodenje Lovske družine (LD) Prežihovo. Bil je pobudnik in gonilna sila izgradnje lovske kočve Ošven. V želji po znanju je leta 1980 opravil izobraževanje za lovskega mojstra. V svojem dolgoletnem članstvu je bil kar tri mandate starešina in en mandat gospodar. Bil je tudi predsednik nadzornega odbora lovske družine, dvakrat predsednik disciplinske komisije in še marsikaj bi se našlo. Bil je tudi član Upravnega odbora Lovske zveze Maribor in častnega razsodišča območne lovske zveze. Vseskozi je rad zahajal na lov v revir Navrški vrh, kjer se je po lovu srečeval z lovskimi tovariši.

Na lovu so ga spremljali lovski psi, saj je bil navdušen kinolog. Posebno mesto pa je imela Uršlja gora. Planinski lov je bil zanj vedno na prvem mestu, pa naj si je bil na lov gamsa, divjega petelina ali ruševca. Lovske poti so ga zanesle tudi prek mej, kjer je tkal niti prijateljstva in tovarštva, med drugim je nastalo dolgoletno sodelovanje z baranjskimi lovci. Ko so se v naših krajih začela strelska tekmovanja na glinaste golobe, je bil stalni član strelske ekipe LD Prežihovo, ki je bila po uspehih znana po vsej Sloveniji.

Navduševal se je nad lovsko kulturo; bil je pobudnik in ustanovni član domačega lovskega okteta. Zelo ponosen je bil na lovski okteti, ki je pred tridesetimi leti prvič zapel pred lovsko kočvo. Pesmi, ki jih je okteti prepeval, so mu dajale nov zagon, pozitivno energijo in duha za nove lovske naloge.

Za svoje predano delo v lovstvu je prejel več odlikovanj in priznanj: znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III., II. in I. stopnje, plaketo

Kinološke zveze Slovenije ter jubilejna znaka za 60 in 70 let članstva v lovski organizaciji.

Vsi bomo pogrčali njegovo prisotnost. Težko je sprejeti, da ga ni več med nami, a vemo, da je njegov duh še vedno med drevesi, na poljih, v gozdovih, na kmetiji Lubas in v srcih vseh, ki smo ga poznali.

LD Prežihovo – T. G.

V petek, 9. avgusta 2024, nas je presunila vest, da se je zaprla življenjska knjiga dolgoletnega člana naše Lovske družine (LD) Dekani **Jožefa Erzetiča** ali Jožeta, kot smo ga imenovali.

Rodil se je 23. julija 1929, živel pa v družini treh sester in štirih bratov. Kot mladega fanta so ga v vojnih letih odpeljali v koncentracijsko taborišče, od koder se je vrnil domov po koncu vojne in končno le zaživel mirnejše življenje. Zaposlil se je pri Salonitu v Anhovem. Življenjska pot ga je nato zanesla v Izolo; najprej med ribiče, potem med pomorsko milico in nato na Istrabenz, kjer je tudi končal svoje aktivno delovno obdobje. V svojem zadnjem življenjskem obdobju je ves svoj prosti čas namenil petju in živalim, kar ga je še posebej osrečevalo.

V lovske vrste sta ga privedli selitev na Obalo in ljubezen do narave. Z lovstvom je začel kot pripravnik leta 1969, dve leti kasneje, po opravljenem lovskem izpitu, pa je postal tudi polnopraven član LD Dekani. Jožetova ljubezen do narave in divjadi je bila brezmejna. Nikdar mu ni bilo žal vložiti truda in prostega časa za ta namen. Bil je pravičen in odgovoren lovec ter zvest ljubitelj in gojitelj divjadi. Odlike je izkazoval v upravnem odboru, bil je gospodar, tajnik, predsednik disciplinske komisije in član nadzornega odbora. Izkazoval se je pri opravljanju lovskočuvarjske službe in pri vodenju tujih lovskih gostov, zlasti na veliko divjad. S svojimi zvestimi istrskimi gonilci je bil nepogrešljiv brakar na naših skupnih lovih. Znanje in bogate izkušnje je znal uspešno prenašati na mlajše lovske tovariše in marsikomu je bil dober ter uspešen mentor. Jože si je prizadeval tudi za združevanje lovcev. Bil je glavni pobudnik pobratena z LD Draga - Trava. Ta vez živi še dandanes in se z mlajšimi generacijami tudi obnavlja. V zahvalo je postal njihov častni član.

Za aktivno delovanje v lovstvu je

prejel številna priznanja in odlikovanja območne lovske zveze in Lovske zveze Slovenije (LZS): plaketo Lovske zveze (LZ) Koper, znak LZS za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje. Za petdeset let delovanja v lovstvu je prejel jubilejni znak.

Poleg lova je imel Jože veliko veselja z vzrejo in vzgajanjem lovskih psov ter z zborovskim petjem. S trinajstimi lovskimi prijatelji je leta 1973 ustanovil Lovski pevski zbor (LPZ) Dekani, v katerem je prepeval skoraj štiri desetletja, vse dokler ga ni zapustil zaradi zdravstvenih težav. Kot eden od ustanoviteljev zbora je v začetku 90-ih let opazil, da zbor kakovostno peša, zato je nekaj let kasneje prevzel vlogo predsednika in zbor je ubral sodobnejša pota. Veliko zaslug ima za pridobitev zdajšnjega zborovodje, s katerim je nastal očiten napredek na tem področju in pri finančni okrepitevi. Jože je bil tudi eden od pobudnikov in organizator mednarodnih srečanj zbora. Predvsem se je izkazal pri proslavi 25-letnice zbora, snemanju kasete in videokasete ter organizaciji prireditve 25. Srečanja lovskih pevskih zborov in registov v Kopru. Veliko je pripomogel tudi k reorganizaciji zbora v društvo. Pevskemu zboru je predsedoval deset let. Za svoje dolgoletno neutrudno delovanje na področju glasbene kulture ga je komisija LZS nagradila s bronasto in zlato plaketo za lovsko kulturo, LZ Koper s plaketo, Mestna občina Koper s plaketo in Zveza kulturnih društev Koper prav tako s plaketo. Prejel je tudi jubilejno Gallusovo značko Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in še več pohval LPZ Dekani. Skratka, Jože je bil zgled vsem v zboru. Zapustil ga je v dobrem stanju in zdravem duhu.

Veliko se je posvečal tudi svojim zvestim štirinožcem in lovski kinologiji ter dosegel zavidljive uspehe na lepotnih in delovnih tekmovanjih v Sloveniji in tujini. Aktivno je deloval v Obalno-Kraškem lovskem kinološkem društvu (LKD). Bil je predsednik strokovnega sveta kinološkega društva in predsednik komisije za lovske gonilce. Za uspešno delovanje na področju lovske kinologije ga je Kinološka zveza Slovenije odlikovala s plaketo, srebrnim in zlatim znakom ter redom II. in I. stopnje za kinološke zasluge.

Jože, odšel si, toda za teboj ostaja mnogo več kot spomenik, ostaja mnogo opravljenega dela, tvoj spoštljiv odnos do sočloveka, pristen odnos do narave, kinologije in kulture, čemur si posvetil vse svoje življenje. Kljub vsem težavam, ki ti jih je življenje postavilo na pot, si s svojim trudom in zagnanostjo prišel do visoke starosti.

Z Jožetovim odhodom je v vrstah lovcev LD Dekani nastala boleča praznina, vendar tudi trajen spomin na dragega in iskrenega prijatelja, lovskega tovariša. Ponosni bomo, da smo bili nekaj časa njegovi sopotniki. Jože, lovci LD Dekani, pobratene LD Draga - Trava, sosednjih lovskih družin, LZ Koper, LPZ Dekani in Obalno-Kraškega LKD te bomo pogrčali! Počivaj v miru!

LD Dekani – M. T.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Anton Cestnik, LD Ptuj,
* 17. 1. 1943, † 7. 11. 2024.

Franc Rajh, LD Ptuj,
* 4. 3. 1940, † 13. 11. 2024.

Franjo Dekleva, LD Prem,
* 7. 11. 1935, † 10. 11. 2024.

Zdravko Kosmač, LD Poljane,
* 19. 10. 1932, † 14. 11. 2024.

Franjo Slejko, LD Brje Erzelj,
* 28. 9. 1946, † 3. 2. 2024

Rajko Troha, LD Brje Erzelj,
* 23. 9. 1940, † 8. 2. 2024.

Anton Čadež, LD Poljane,
* 3. 12. 1933, † 24. 11. 2024.

Jože Grica, LD Trebelno,
* 27. 8. 1969, † 27. 10. 2024.

Izidor Markelj, LD Železniki,
* 29. 1. 1967, † 21. 1. 2024.

Zvonimir Korošak, LD Železniki,
* 16. 1. 1933, † 28. 4. 2024.

Franci Vrhunec, LD Železniki,
* 22. 7. 1960, † 20. 8. 2024.

Branko Ozebek, LD Železniki,
* 15. 7. 1961, † 14. 10. 2024.

Mirko Kolar, LD Pišce,
* 18. 10. 1951, † 5. 12. 2024.

Umrlim časten spomin!

Praznik pasme koroški žigec v Libeličah na Koroškem

Projekt oživitve pasme koroški žigec poteka že sedmo leto. V tem času je bilo vzrejenih več kot 90 koroških žigcev, ki so vpisani v Slovensko rodovno knjigo pod ime te pasme. Da smo dobili toliko teh psov, je zasluga vzrediteljev in lovcev, ki so nabavili to plemeno ter delovno slovensko pasmo lovskih psov – goničev. To pa je število, da lahko že organiziramo specialne državne preizkušnje samo za koroške žigce.

Tako je bila v poletnih mesecih pri **Komisiji Koroške lovske zveze (LZ) za kinologijo** podana pobuda, da bi na Koroškem organizirali delovno preizkušnjo za pse te pasme. **Lovska družina (LD) Libeliče** je ponudila v uporabo prostore in lovišče za specialno državno preizkušnjo. Na podlagi dogovora je **Lovskokinološko društvo (LKD) Koroške od Komisije za prireditve** in od **Upravnega odbora Koroške LZ** prejelo dovoljenje za organizacijo: telesnega ocenjevanja, preizkusa naravnih zasnov (PNZ), prve Državne specialne tekme in vzrejnega pregleda za koroške žigce. Določen je bil čas: nedelja, 15. september 2024, v LD Libeliče.

Preizkušnje niso bile predhodno načrtovane in objavljene v koledarju kinoloških prireditev, zato smo morali vse vodnike koroških žigcev posebej pisno obvestiti in jih povabiti na preizkušnje. Pri obveščanju vodnikov je pomagal vzreditelj in vodnik koroškega žigca **Miran Sušec**. Vzporedno s tem smo določili organizacijski odbor v sestavi: vodja prireditve je bil **Andrej Kogelnik**, predsednik Komisije za kinologijo pri Koroški LZ in član LD Libeliče, **Marko Kogelnik**, starešina LD Libeliče - član, **Janez Nahtigal**, član Komisije za koroške žigce in **Jožef Verčko** kot predsednik LKD

Razglasitev rezultatov; četrty z leve je predsednik KZS Hari Arčona.

Koroške in predsednik Komisije za koroške žigce, član organizacijskega odbora in strokovni vodja državne preizkušnje.

Z Andrejem in Markom Kogelnikom smo se dogovorili, da bo zborna mesto pri kmetiji Klančnik in vse glede tehničnih zadev, kot je zagotovitev pomočnikov na terenu, izbira terenov v lovišču za delo in vlečke, za prehrano in drugo, kar naj bi organizirala LD Libeliče. Strokovni del, kot je priprava kataloga, zagotovitev sodnikov, pokalov in nagrad, pa bosta zagotovila LKD in komisija. Prav tako je bilo dogovorjeno, da bodo na prireditve povabili predsednika Koroške LZ **Janeza Švaba** in predsednika Kinološke zveze Slovenije (KZS) **Harija Arčona**.

Do 5. septembra 2024 se je na državno tekmo prijavilo 13 vodnikov koroških žigcev, zato smo za sojenje povabili kinološke sodnike: **Janeza Nahtigala** in **Slavka Žlebnika**, oba sta tudi člana Komisije za koroške žigce, pa **Janeza Šumaka**, **Vojteha Kikla** in **Tomaža Burazerja**, za sodnika na vlečkih. Slednji je pri **Antonju Šukljetu**, ki vzreja divje (poljske) zajce, zagotovil dva zajca za delo

Na fotografiji z leve: Mirko Komprej, Miran Sušec in Aljaž Sebanc

psov po vlečki. Šukljetu se za darovanje zajcev najlepše zahvaljujemo.

V dnevih pred tekmovanjem je celotno Slovenijo zajelo neurje in deževje. Kar nekaj vodnikov je spraševalo, ali bomo tekmovanje izvedli, ker je še v petek zvečer zelo deževalo. Vse je bilo pripravljeno za prireditev, za nedeljo pa je bilo napovedano vreme brez dežja z vetrom, zato prireditve nismo odpovedali. V nedeljo nas je pričakalo oblačno, zelo vetrovno vreme, kar je vplivalo na delo psov na terenu.

Dan dogodka

Udeleženci telesnega ocenjevanja, PNZ, prve Državne specialne tekme ter vzrejnega pregleda za koroške žigce smo se zbrali 15. septembra 2024 zjutraj na kmetiji Klančnik. Zapisati je treba, da so bile na kmetiji Klančnik organizirane ene prvih kinoloških prireditev na Koroškem, kar je zasluga prejšnjega lastnika kmetije **Jožeta Kogelnika**, ki je tudi častni član LKD Koroške.

Ob 8. uri je regist **Silvo Po-**

ročnik zatrobil melodijo, s katero je vodnike pozval v zbor in začela se je prireditev. Sledila je državna himna. V uvodu so prisotne pozdravili starešina Marko Kogelnik, zatem predsednik Koroške LZ Janez Švab in predsednik Komisije za kinologijo in vodja prireditve Andrej Kogelnik. V imenu LKD Koroške in Komisije za koroške žigce sem zbrane pozdravil tudi sam in na kratko predstavil delovanje Komisije za koroške žigce in rezultate dosedanjega delovanja. Delegat KZS in sodnik Janez Nahtigal je navzoče pozdravil v imenu KZS in dovolil nadaljevanje državnega tekmovanja. Kot strokovni vodja sem nato predstavil program dela

in ocenjevanja, predstavil vse kinološke sodnike in pomočnike, **Andreja Kogelnika**, **Štefana Novaka**, **Aleša Udovča**, **Mirka Mikla** in **Vinka Božiča**, ki so pomagali na terenu in pri vlečkih. Med žrebanjem terenov je regist zaigral še eno melodijo. Tekmovanja so se udeležili vsi prijavljeni vodniki.

Na terenu je delo koroških žigcev zelo oviralo neugodno vreme. Tereni so bili mokri, saj je še do jutra deževalo, zato se zajci in lisice ponoči in zjutraj niso gibali. Dodatno je delo oviral in oteževal še močan veter v Dravski dolini.

Tekmovanje psov je trajalo do 13. ure. V času, ko so sodniki izpolnjevali ocenjevalne liste, sva z Nahtigalom opravila vzrejni pregled desetih koroških žigcev. Ugotovila sva, da so vodniki na vzrejni pregled privedli izredno kakovostne pse, da jih je kar sedem imelo želeno standardno višino 50 cm in so prejeli oceno za prvi nagradni razred. Telesno smo ocenili samo eno psičko, ki

Zbor vodnikov s koroškimi žigci

Vse foto: Jožef Verčko

je prejela odlično oceno. PNZ je opravilo pet koroških žigcev.

Rezultati

Ob 14. uri je bila uradna razglasitev rezultatov tekmovanja. Ker je na tekmovanje medtem prišel predsednik KZS Hari Arčon, je naprej pozdravil prisotne, nato pa smo uradno razglasili rezultate, pri čemer je prav tako sodeloval predsednik KZS.

Na državni tekmi je prvo mesto osvojil **Din Kostelski** vodnika

Mirka Kompreja, ki je dosegel III. nagradni razred; drugo mesto je zasedel **Bar** vodnika **Mirana Sušca**, ki je dosegel III. nagradni razred, in tretje mesto **Odi** vodnika **Aljaža Sebanca**, ki je prav tako dosegel III. nagradni razred.

Predsednik Arčon je za uspeh čestital vsem vodnikom koroških žigcev in vzrediteljem. Izrazil je veselje, da imamo že toliko registriranih psov in da imamo dejansko kakovostne koroške žigce. Izpostavil je, da mora biti regi-

striranih koroških žigcev več kot sto, pri čemer bo pomagala tudi KZS. Če bo potrebno, bomo iskali dodatne vodnike koroških žigcev tudi med športnimi kinologi, če lovci ne bodo dovolj zainteresirani. Zavezal se je, da bo poskrbel, da bo pasmo koroški žigec v času njegovega mandata priznala FCI.

V imenu vseh, ki sodelujemo pri tem vzrejnem kinološkem projektu, sem se zahvalil predsedniku za dane obljube in po zaključnih besedah delegata KZS

Janeza Nahtigala končal državno tekmovanje.

V imenu LKD Koroške in Komisije za koroške žigce se zahvaljujem vsem članom LD Libelčice, kinološkimi sodnikom, kmetiji Klančnik, še posebno pa predsedniku Koroške LZ Janezu Svabu in predsedniku KZS Hariju Arčonu za pomoč pri izvedbi vseh teh prireditvev in seveda za spodbudne besede, ki sta nam jih povedala ob odprtju in ob razglasitvi rezultatov.

Jožef Verčko

Usposabljanje za vodnike lovskih psov za lov na divjega prašiča

Jesenski čas tradicionalno prinaša mnoge dobrote, ki nam jih nakloni narava. Tako je tudi v gozdu, saj v tem času obrodi bukev, hrast in kostanj, ki so hrana mnogim prostoživečim živalskim vrstam. Jesen s seboj prinaša tudi krajše dneve, nižje temperature, pogosta so deževna obdobja in megla. Vsi našeti dejavniki lovca otežujejo možnosti za lov in ga je tako treba spremeniti, saj večina lovcev v jeseni in pozimi lovi samo še na skupnih lovih oziroma brakadah. Po **Zakonu o divjadi in lovstvu** je za tovrsten lov potrebna udeležba vsaj treh lovcev in vsaj dveh lovsko preizkušenih lovskih psov, ki divjad dvigneta in jo glasno gonita. Pri tovrstnem načinu lova so vedno pogostejše uplenjeni tudi divji prašiči. Za tovrstno delo potrebujemo preizkušene lovsko uporabne pse, ki so večji lova tudi na to vrsto divjadi. Na skupnih lovih je velika večina poškodb psov povezana prav s poškodbami, ki jih povzročijo divji prašiči z napadi na pse med lovom. Usposobljenost

Za udeležbo na tečaju je bil pogoj opravljen PNZ ne glede na pasemsko skupino. Na tečaju so bili vodniki lovskih psov pasem nemški lovski terier, nemški prepeličar, baset, beagle, alpski brak-jazbečar, posavski gonič in resasti istrski gonič.

psov za lov na divje prašiče je zato pomembna tudi zaradi njihovega zdravlja.

Komisija za kinologijo Zveze lovskih družin (ZLD) Zasavje je 15. in 19. oktobra 2024 pripravila izobraževanje s tematiko

V prostorih lovskega doma LD Radeče smo izvedli teoretični del, na katerem so se vodniki lovsko preizkušenih psov seznanili s posebnostmi tovrstnega lova.

lova na divje prašiče z lovskimi psi. Oba dneva je za strokovnost poskrbel kinološki sodnik **Miroslav Lavrič**. V prostorih lovskega doma **Lovske družine**

Radeče pa smo 15. oktobra izvedli teoretični del, na katerem so se vodniki lovsko preizkušenih psov seznanili s posebnostmi tovrstnega lova. Za udeležbo na tečaju

Oblajevanje divjega prašiča

Vse foto: Tadej Sluga

je bil pogoj opravljen preizkus naravnih zasnov (PNZ) ne glede na pasemsko skupino. Na tečaju so bili vodniki lovskih psov pasem nemški lovski terier, nemški prepeličar, baset, beagle, alpski brak-jazbečar, posavski gonič in resasti istrski gonič.

Praktični del usposabljanja smo

izvedli 19. oktobra in se odpravili v oboro v Žumberaku. Vreme nam je pričaralo skrivnostno kuliso gozdov Gorjancev, ki so jih obdajali pasovi megle, kar je še bolj dajalo vtis gozdov, kot jih je v svojih delih opisoval pisatelj **Janez Trdina**. Po prihodu na območje obore v okolici kra-

ja Novo Selo Žumberačko, nas je pozdravil gostitelj **Tomica Delimanič**, ki nam je zaželel lep in uspešen dan. Zatem sta nas z zvoki lovskih rogov »pozdravila« tudi kinologa rogista, ki sta s to točko še oplemenitila dogodek. Gosta meгла je vztrajala, kar pa ni preprečilo uspešnega dela v obori na divjega prašiča. Vsi psi so ga vztrajno oblajevali na mestu in ga nato glasno gonili, ko se je premaknil. Pri usposabljanju ni bil poškodovan noben izmed psov, saj je divji prašič »primerno odigral« svojo vlogo pri izvedbi dogodka.

Vsi vodniki so bili zadovoljni s prikazom, saj so lahko videli, kako se njihovi štirinožni lovski tovariši izkažejo pri delu v praksi.

Za izvedbo se še posebno zahvaljujemo **Borutu Podlesniku**, ki je s svojim trudom prispeval precejšen delež pri izvedbi kinološkega dogodka. Zasavski kinologi želimo s tovrstnimi dogodki dvigniti lovsko kinologijo na višjo raven, saj bo le to preprečilo, da ne bo pristala na psu.

Tadej Sluga,
predsednik Komisije
za kinologijo ZLD Zasavje

Foto: Michael Migos

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.,
Brnčičeva 13, 1231 Ljubljana - Črnuče
Tel.: 01 426 32 72
tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

NIKON Prostaff P3 8x42,
cena: 180,00 €

NIKON Monarch M5 8x42,
cena: 329,00 €

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov

OMARA ZA OROŽJE

Omara za orožje do 5 pušk
431,10 €
~~479,00 €~~

Omara za orožje do 10 pušk
562,50 €
~~625,00 €~~

AVANTURA

BOLJE DEŽEVEN DAN V NARAVI, KOT SONČEN DAN V PISARNI

031 600 308
info@avantura.info
www.avantura.info

KAMENA SOL
PAKIRANA V VREČAH PO 25 kg
NA PALETI 750 kg

Marin Nord Grosuplje d.o.o.
info@mn-plus.si - 031 357 100 - 041 631 068

Akcija v mesecu januarju:
tih oblačila in dodatki iz lodna ICEFOX z 10 % popustom!

Hlače Alpspitz
199,00 €
179,10 €

Jakna Alpspitz
269,00 €
242,10 €

Telovnik Nomad
149,00 €
134,10 €

Rokavice Alaska
69,00 €
62,10 €

Celotna ponudba ICEFOX je na voljo na naši spletni strani.

VUTE
PUŠKARSTVO

Puščkarstvo Vute | Kremplova 2, 2000 Maribor | www.lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si | Tel: 070 666 429

Želimo vam dober pogled v letu 2025!

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta,

Puške: Blaser, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, Rottweil, Sax, LFB, ...

Oblacila: Chevallier, Sitka, Blaser, Merkel Gear, ...

Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

www.guns-spendal.si

email: puskarstvo@siol.net

info@guns-spendal.si

SLOVARMS

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

MAUSER 18 Pure Max

Čist dizajn. Čista ergonomija. Ugodna cena.

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE, HITRO IN ENOSTAVNO

MINOX

LIEMKE

Verney-Carron

Blaser

STRASSER

RÖWA
Röbber | AUSTRIA

VECTOR OPTIC

J.P. SAUER & SOHN SWAROVSKI
ESTABLISHED 1751 OPTIK

Research GmbH
Flunotec

Niggeloh

Tisas